

NAJVEČJI PODJETNIKI NA SLOVENSKEM

Boštjan Bandelj, Belektron:

- 1. po prodaji,
- 1. po dobičku,
- 1. po dodani vrednosti na zaposlenega.

Kateri podjetniki so še med največjimi v državi?

23–36

**ZA KOLIKO BODO
LETOS ZRASLE
PLAČE?**

Ključavnice za pametne sisteme pisarniških in garderobnih omaric v sodobnih delovnih prostorih

Za varne možnosti shranjevanja osebnih stvari, dokumentov, garderobe, paketov, delovne opreme zaposlenih ali obiskovalcev.

Minimalistične ključavnice, ki se zlahka zlijejo z dizajnom vašega prostora, brez težav pa jih lahko namestite tudi na obstoječe omarice in odklepate z obstoječimi mediji.

- Različni načini odklepanja (RFID medij, koda, mobitel) in napajanja (baterije ali On-line).
- Upravljanje preko centralnega terminala ali vsake omarice kot samostojne enote.
- Dodatne funkcije: USB polnjenje, osvetlitev, svetlobni in zvočni alarmi,...

IDEalni partner za
identifikacijo in varnost

ID Shop, d. o. o. Litostrojska 44d, 1000 Ljubljana, Slovenia
T: +386 (0)1500 40 50
E: info@idshop.si W: www.idshop.si

Gantner
www.gantner.com

next125
authentic kitchen

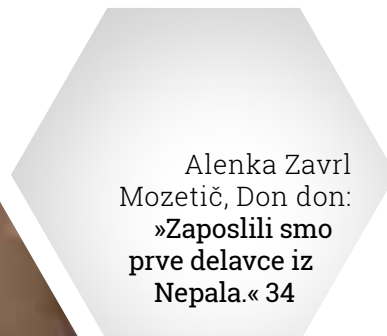
Uspešne podjetnice in menedžerke

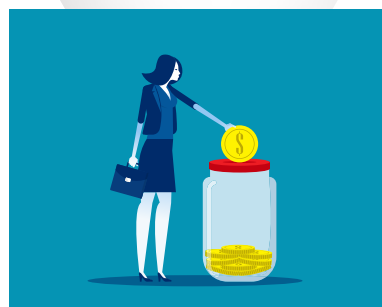
Nina Dremelj,
500 podjetnic:
»Še vedno je
premalo startupov
podjetnic.« 54

Marina
Lindič,
Združenje
nabavnikov
Slovenije: »Indeks PMI
v območju evra je več
kot 50. To je dobro
znamenje.« 12

Alenka Zavrl
Mozetič, Don don:
»Zaposlili smo
prve delavce iz
Nepala.« 34

Izredni davčni nadzori
Kako se pripraviti na prihod
Fursa? 42

Energija
Ali prihaja nova energetska
revolucija? 65

Uvodnik

Podjetna Slovenija gre naprej 6

Plače

Domine so se zložile: za koliko višje bodo plače? 8

Kaj vse podjetja ponujajo delavcem in študentom? 10

Intervju: Marina Lindič

Obrat v območju evra: »Januarja je indeks PMI zlezel čez vrednost 50.« 12

Izvoz

V katerih panogah je ta hip največ izvoznih priložnosti? 16

8 ovir za uspešno izvozno zgodbo 18

Andrej Lasič: »Zdaj je čas za osvajanje novih trgov.« 20

Največji podjetniki

Igor Akrapovič za plače nameni 3 mio €. Vsak mesec! 23

60 največjih podjetniških skupin 26

70 največjih podjetij v lasti podjetnikov 28

Intervjuji z največjimi podjetniki

Boštjan Bandelj: »Za zeleni prehod ne potrebujemo ne davkoplačevalskega denarja ne subvencij.« 30

Lestvice največjih podjetnikov 32

Intervjuji z največjimi podjetniki

Alenka Zavrl Mozetič: »Zaposlili smo prve delavce iz Nepala.« 34

Intervjuji z največjimi podjetniki

Iztok Stanonik: »Cene surovin se bodo umirile, cene energije padle.« 36

Partnerji Podjetne Slovenije

Partnerji Podjetne Slovenije so organizacije, s katerimi sodelujemo pri načrtovanju vsebin. Za sodelovanje se jim iskreno zahvaljujemo.

Največji podjetniki na Slovenskem	
Igor Akrapovič nameni za plače 3 mio €. Vsak mesec!	23
Davki	
Mini davčni leksikon 2023	40
Izredni davčni nadzori	
Kako se pripraviti na prihod Fursa?	42
Ženska energija za diagnozo Slovenije	
Uspešne podjetnice o 4 izzivih Slovenije	46
Uspešne podjetnice	
Alja Fakin: »Slovenija je za tuje kadre skoraj obljubljena dežela.«	50
Nastja Mulej: »Talenti gredo tja, kjer je toleranca. Ne tja, kjer je tehnologija.«	52
Nina Dremelj: »Še vedno je premalo startupov podjetnic.«	54
Razpisi	
Kaj bo (so)financirano v letu 2023?	56
Kratke novice	58
Energija	
Ali prihaja nova energetska revolucija?	65
Odpadki	
Ko tudi smetnjaki postanejo pametni	72
Voda	
Pametno z vodo = veliki prihranki	74
Robotizacija	
Kaj prinaša nova robotska epoha?	78
e-mobilnost	
V 3 letih več tisoč podjetij v souporabo vozil	81

PODJETNA

SLOVENIJA

Št. 21. | letnik 6 | Februar 2023

Izdajatelj:

Izziv X, d. o. o.
Gornjesavska cesta 13b
4000 Kranj
info@podjetnaslovenija.si

Uredništvo

Odgovorni urednik:

Goran Novković
urednistvo@podjetnaslovenija.si

Izvršna urednica:

Katarina Pernat

Oblikovanje:

Nenad Bebić

Lektoriranje:

Nina Drašler

Trženje oglasnega prostora:

Eko dežela, d. o. o.

ekodežela
Positivna energija ljudi in okolja

trzenje@podjetnaslovenija.si
01 5130 824

Dunajska cesta 119
1000 Ljubljana
info@sbc.si

Podjetna Slovenija je namenjena ambicioznim, odgovornim in vrhunskim slovenskim podjetnikom, starejšim in mlajšim, malim, srednjim in tudi največjim podjetjem ter vsem drugim podpornikom vrednote podjetnosti. Vsem, ki po svojih močeh podpirajo podjetno Slovenijo.

ISSN 2630-1539

V tej izdaji so svoje predloge za tematike prispevali naslednji člani strokovnega sveta in sveta podjetnikov pri reviji Podjetna Slovenija: Katja Krašković, Matjaž Filipič, Aleksandra Heinzer, Laura Smrekar, Andrej Repše, Kristina Kočet Hudrap, Katarina Ložar, Andrej Lasič, Manuela Bevčič, Tanja Podobnik Zec, Aljoša Domijan, Dušan Žužek, Sebastjan Česnik, Tatjana Pajnkihar Napret.

Vsem se iskreno zahvaljujemo.

PODJETNA SLOVENIJA GRE NAPREJ

Goran Novković

Če smo kdaj v Sloveniji med podjetniki in v podjetništvu potrebovali športnega duha, je to zdaj. Saj se spomnite tistega komada Kreslina, Lovšina in Predina – Slovenja gre naprej. No, zdaj je čas za to, da gre naprej podjetna Slovenija. Prav tako ambiciozna kot športna Slovenija.

Danes je pred vami naša revija v novi preobleki, to je z novim imenom, ki bistveno bolj odseva njeno poslanstvo – Podjetna Slovenija. Podjetna Slovenija pa ni le revija.

Podjetna Slovenija = revija + portal + spletni pogovori

Reviji so se že lani pridružili spletni pogovori. Naši gostje so bili dr. Egon Zakrajšek na temo posledic začetka vojne v Ukrajini, Blaž Brodnjak na temo sprememb v denarni politiki, Luka Podlogar in Primož Cencelj na temo, kam z denarjem v novih razmerah, Maja Bednaš na temo napovedi v letu 2023 in Kristina Kočet Hudrap na temo razpisov v letu 2023.

Na začetku letošnjega februarja pa smo gostili nedavno predsednico svetovne organizacije nacionalnih združenj nabavnikov Marino Lindič na temo, kakšne trende kaže indeks nabavnikov PMI. Morda pa se vendarle že kažejo prvi znaki gospodarske pomladi. Preberite intervju z Marino Lindič v tej reviji.

Več o spletnih pogovorih lahko preberete na <https://podjetnaslovenija.si/spletni-seminarji/>. To je tudi del novega portala <https://podjetnaslovenija.si/>. Vsak dan na njem objavljamo nove informacije in napovedi, ki so pomembne za prihodnost podjetnikov in vseh podjetnih ljudi v naši državi.

S tem sledimo uredniški politiki naše revije. Povsod za vas pripravljamo **selekcijo** najpomembnejših informacij in trendov za vašo **prihodnost**. Pri pripravi člankov pa poiščemo še nasvete poznavalcev. Za vrhunsko, predvidljivo in odgovorno podjetništvo.

Zato gradimo partnerstva. Z veseljem se zahvaljujem našim novim desetim partnerjem, s katerimi si delimo informacije, da bo naše skupno delo lahko še bolj kakovostno.

To so: BNI Slovenija, CEED Slovenija, Startup Slovenia, Britansko-slovenska gospodarska zbornica, Dun & Bradstreet Slovenija, Slovensko-nemška gospodarska zbornica, Spirit Slovenija, Združenje nabavnikov Slovenije, AmCham Slovenia in 500 podjetnic. Hvala, da ste z nami za naše skupno dobro.

Naša vrata so odprta za nova partnerstva.

Podjetna Slovenija gre naprej.

ZA vrhunsko,
predvidljivo
in odgovorno
podjetništvo.

Če želite poleg revij prosto dostopati tudi do vseh vsebin na portalu in spletnih pogovorov, se vaša pot do naročnine začne na:

<https://podjetnaslovenija.si/spletni-seminarji/>.

Veseli vas bomo.

NAROČITE SE NA PODJETNO SLOVENIJO!

Podjetništvu osvetlimo pot

ZNIŽAJTE OBRATOVALNE STROŠKE Z NOVIM VRF SISTEMOM ZA OGREVANJE, PREZRAČEVANJE IN KLIMATIZACIJO TOSHIBA SHRM ADVANCE!

Toshiba Carrier Corporation predstavlja najnovejšo generacijo sistemov VRF (sistemov s spremenljivim pretokom hladiva), ki za delovanje uporabljajo hladilni plin R32 z nizko vrednostjo GWP (potencial globalnega segrevanja), hkrati pa naprave za delovanje potrebujejo bistveno manjše količine hladiva in so energetsko še bolj učinkovite od predhodne serije naprav. Vse te prednosti pripomorejo k doseganju ogljične nevtralnosti na svetovni ravni. Nova serija naprav tako omogoča, da lahko pisarne, trgovine, hoteli ter zdravstvene in izobraževalne ustanove dosegajo najboljše rezultate na področju trajnosti v razredu.

Zaostrovanje uredb za doseganje ogljične nevtralnosti povečuje pritisk na lastnike poslovnih stavb, naj zmanjšajo svoj ogljični odtis. Z naraščanjem cen in zmanjševanjem razpoložljivosti hladilnega plina R410A zaradi uredbe o fluoriranih toplogrednih plinih morajo projektanti in inštalaterji resno razmisliti o uporabi hladilnega plina R32. Sistem SHRM Advance lahko z uporabo hladilnega plina R32 prispeva k zmanjšanju potencialnih emisij CO₂ poslovnih stavb za kar 70 %. Uporaba naprednih tehnologij, kot je novi dvojni rotacijski kompresor z vbrizgavanjem tekočine, prispeva k najboljši učinkovitosti v razredu in zagotavlja vrednosti SEER nad 8 in SCOP nad 4,3, kar za upravnika poslovnih stavb pomeni manjše

obratovalne stroške in možnost pridobitve subvencij. Sistem SHRM Advance za lažje spopadanje s spremenljivimi vremenskimi razmerami in nihanjem temperature okolice zagotavlja hkratno hlajenje in ogrevanje. Če ima poslovna stavba na primer fasado na severni in južni strani, upravljavcu stavbe ni več treba izbirati in preklapljati med načinom hlajenja ali ogrevanja, saj sistem SHRM Advance to uravnava samodejno. Sistem omogoča tudi funkcijo rekuperacije toplote, po želji pa ga je možno prilagoditi v dvocevni sistem toplotne črpalke z dodatnimi opsijskimi moduli za prezračevanje stavb in pripravo tople sanitarne vode. Popolnoma prenovljeni VRF sistem Toshiba SHRM Advance zadošča potrebam hlajenja in ogrevanja celotne stavbe. Nova

generacija sistema omogoča daljše cevne povezave do skupne dolžine 500 m in premaguje višinsko razliko med napravami do kar 90 m. Za projekte, pri katerih je zahtevana izredno visoka kakovost zraka v prostoru, so v sklopu tehnologije Toshiba IAQ na voljo plazemski filtri in ionizatorji. Nov komunikacijski protokol TU2C-Link pa skrbi za še hitrejšo komunikacijo in podpira številne možnosti krmiljenja ter napredno spremljanje porabe in stanja sistema prek aplikacije Wave Tool Advance.

Če želite tudi vi narediti korak v smeri ogljične nevtralnosti in znižati obratovalne stroške na svojem objektu ali projektu, kontaktirajte naše strokovnjake za novi VRF sistem Toshiba SHRM Advance na info@energoplus.si.

DOMINE SO SE ZLOŽILE: ZA KOLIKO VIŠJE BODO PLAČE?

Kaj vse zvišuje plače?
In kako se spopasti s pomanjkanjem delavcev?

Maja Virant

Pri plačah je pričakovati učinek domin: z dvigom minimalnih lahko pričakujemo rast vseh drugih plač. A to je le en razlog za njihovo rast.

Plače se bodo delno prilagodile tudi visoki inflaciji. Dobrostoječa podjetja pa bodo s plačo agresivneje tekmovala pri pridobivanju dobrih kadrov, pravi Nika Rakonjac, vodja marketinga pri MojeDelo.com: »Pritisk na plače bo gotovo še višji zaradi pomanjkanja delovne sile in zaradi dviga minimalne plače.«

V POVPREČJU 6,6-ODSTOTNA RAST

V letu 2023 se bodo plače v povprečju povečale za 6,6 odstotka, ocenjujejo na GZS. Pri tem bo rast v javnem sektorju (7 odstotkov) prehitela rast plač v zasebnem sektorju (6,5 odstotka), pravi Bojan Ivanc, glavni ekonomist pri GZS.

Toda rast plač sama po sebi ni izziv, če slednje rastejo sorazmerno z rastjo produktivnosti, pravi Renato Pahor, direktor podjetja Virs: »Ta trenutek smo v Sloveniji žal priča rasti plač, ki bistveno presega rast produktivnosti.«

Višje plače pomenijo povečanje denarja v obtoku, kar povečuje povpraševanje in krepi inflacijske pritiske na makroekonomski ravni, opozarja Pahor.

V Pekarni Pečjak glede na trenutno stanje ocenjujejo, da bodo plače letos dvignili za 5 do 7 odstotkov. Ocenjujejo, da bo ta strošek znašal med 800 in 950 tisoč evri. V njihovi poslovni viziji želijo imeti zadovoljne delavce, zato je prav, da so pošteno plačani, pravi Jože Polančec iz Pekarne Pečjak: »Prav tako se nam zdi prav, da delo dobijo ljudje, ki živijo v Sloveniji. Zato ne najemamo agencijskih delavcev iz drugih držav.«

4 REŠITVE ZA SPOPADANJE Z VISOKIMI PLAČAMI

Vsaka rast plač, ki je večja od produktivnosti, ima na ravni podjetja negativen vpliv na kon-

kurenčnost, opozarja Pahor: »Podjetja se temu lahko prilagodijo tako, da zmanjšajo maso plač, torej zmanjšajo število zaposlenih. Ob tem pa obseg proizvodnje in prihodkov ostane enak.« To lahko najhitreje dosežejo z višjo stopnjo avtomatizacije in robotizacije procesov, svetuje Pahor.

Pritisk na rast plač bo pospešil vlaganja v avtomatizacijo, se strinja tudi Ivanc: »Kjer pa to ni ekonomsko smotno zaradi potrebnih ročnih spretnosti in nizke dodane vrednosti izdelka, se bo del proizvodnje selil v regijo južneje od Slovenije.«

Bojan Ivanc našteva 4 rešitve, kako se spopadati z visokimi plačami:

1 vlaganja v avtomatizacijo poslovanja,

2 izločanje funkcij, ki niso ekonomsko upravičene zaradi specifične potrebne profilov zaposlenih,

3 prenos dela proizvodnje v druge države v regiji z nižjimi stroški dela in

4 več povezovanja z mladimi v izobraževalnih ustanovah.

V Pekarni Pečjak ne računajo na povečevanje prodajnih cen, ker bi njihovi izdelki postali predragi za potrošnike, pravi Polančec: »Iskali bomo predvsem notranje rezerve in rešitve že udejanjamo. Preračunavamo rentabilnost posameznih programov in manj rentabilne zmanjšujemo.«

ZAVARUJTE VAŠ KAPITAL!

Spoznajte varno investicijo - IZBERITE OSMIJ

Plemenite kovine že desetletja veljajo za najbolj varne naložbe, saj vaša sredstva varujejo pred inflacijo, na dolgi rok pa zagotavljajo donose.

Osmij je glede na količino najredkejša in glede na vrednost najbolj dragocena plemenita kovina z izjemno čistino in najvišjo obstojnostjo med vsemi plemenitimi kovinami.

Vse o osmiju najdete na:
www.osmium-institut.si

info@osmium-institut.si
+386 40 333 303

OSMIUM

Foto: Shutterstock

KAJ VSE PODJETJA PONUJAJO DELAVCEM IN ŠTUDENTOM?

Pred leti so se podjetja v Sloveniji zdela čudna, če so delavcem in študentom ponujala vse, kar jim danes ponujajo na veliko.

Maja Virant

N

a trgu dela še vedno primanjkuje kadrov, zato delodajalci že nekaj let sile usmerjajo v iskanje novih sodelavcev, pravi Nika Rakonjac iz Mojedelo.com:

»Samo na našem karierno-zaposlitvenem portalu delodajalci trenutno iščejo okoli 4.400 novih oseb.«

Raziskava What Job Seekers Wish Employers Knew (kaj si iskalci zaposlitve želijo, da bi zaposlovalci vedeli, prevod), ki so jo kot člani skupine The Network izvedli skupaj z družbo Boston Consulting Group (BCG), razkriva, da so najbolj zaželeni kandidati tisti, ki delajo na področju informatike, digitalizacije in prodaje. Takoj za njimi pa so tisti v gostinstvu, transportu in logistiki.

PRIMANJKUJE ŠTUDENTOV

Stanje na trgu dela se zelo dobro preslikava tudi na obseg študentskega dela, pravi Carmen Zajc, vodja posredovanja dela pri e-študentskem servisu: »Trenutno, kot ugotavlja vsakoletna raziskava Poklicni barometer Zavoda RS za zaposlovanje, je vrsta poklicev v primanjkljaju.«

Že daljše obdobje ponudba študentskih del presega povpraševanje s strani dijakov in študentov. Povpraševanje s strani dijakov in študentov pa je na drugi strani vsako leto manjše, pravi Carmen Zajc in našteva razloge za to:

- ★ generacije študentov so veliko manjše (1/3 manj kot pred 10 leti),
- ★ urejeni sta šolska in visokošolska zakonodaja, zato ni več fiktivnih študentov in vpisovanj zaradi statusa,

- ★ študenti imajo zaradi bolonjskega sistema študija manj časa za delo.

Carmen Zajc pravi: »Opažamo namreč, da mladi vedno bolj iščejo strokovna dela in dela, povezana z njihovo smerjo šolanja, ter dela, pri katerih pridobijo pomembne kompetence in delovne izkušnje.«

KAKO VSE PRIVABLJAJO DELAVCE?

Delodajalci za pridobitev in ohranitev delovne sile ponujajo tudi:

- ★ sodobno delovno opremo,
- ★ fleksibilen delovni čas, ki vključuje poljubni prihod in odhod v službo,
- ★ krajše delovne tedne (namesto pet dni po osem ur na primer štiri dni po deset ur),
- ★ urejanje službenih zadev tudi zunaj delovnega časa in
- ★ možnost dela od doma ali hibridnega načina dela (na lokaciji in od doma).

Vse to našteva Nika Rakonjac: »To so rešitve, ki se jih podjetja zavedajo in poskušajo vnesti v svoja okolja.« Omeniti velja tudi to, da si mladi iskalci zaposlitve od svojega delodajalca želijo posluh za podnebne teme, ki so za mlade zelo pomembne, ter vključujoče in spodbudno delovno okolje, ki jim omogoča razvijanje nadarjenosti, dodaja.

IN KAKO VSE SE TRUDIJO OBRŽATI ŠTUDENTE?

Tudi pri študentskem delu se podjetja trudijo dobiti in obdržati študente. Carmen Zajc našteva primere dobre prakse:

- ★ višja urna postavka,
- ★ vključitev mladoletnih dijakov (delajo lahko že pri 15 letih), ki se bodo vračali v podjetje tudi med naslednjimi počitnicami,
- ★ mentorstva,
- ★ boljši delovni pogoji (topla malica, možnost parkiranja, različne ugodnosti)

DRUGI TIR DIVAČA–KOPER PREDSTAVLJA IZJEMNO RAZVOJNO PRILOŽNOST ZA SLOVENIJO

Foto: Andraž Gregorič

Trasa drugega tira poteka skozi sedem predorov, kilometer servisnih in glavnih cevi izvajalci del izkopljejo v manj kot mesecu dni.

Gradbena dela na trasi drugega tira so na vrhuncu. Sredi januarja je bil izkopen 15. kilometer predorov, letos bosta zgrajena tudi preostala viadukta na trasi. Napredkov v letu 2022 pri gradnji ni mogoče spregledati – preboj prvega predora (T7 - Mlinarji) se je zgodil junija 2022, preboj drugega (T3-Stepani) novembra, konec februarja letos pa bo predvidoma izkopen že tretji predor (T8- Škofije) na trasi.

Na največjem gradbišču v državi je dnevno prisotnih približno 1050 delavcev, številka pa je še višja, če

poleg gradbenih delavcev upoštevamo še nadzorne inženirje, predstavnike naročnika, izvajalce monitoringov itd. Gradnja drugega tira tako že zdaj ustvarja številna delovna mesta, še več jih bo ustvarjenih po izgradnji. Logistika kot dejavnost bo z visoko dodano vrednostjo namreč pospešila razvoj v drugih panogah gospodarstva.

VPLIV GRADNJE DRUGEGA TIRA NA SLOVENSKO GOSPODARSTVO

Največji infrastrukturni projekt v Sloveniji ima izjemen pomen za slovensko gospodarstvo. Od pre-

tovara v Luki Koper neposredno in posredno živi več kot 400 podjetij, ki skupaj ustvarijo približno 2 % celotne prodaje slovenskega gospodarstva. Izgradnja drugega tira bo te številke še povečala. Analiza vpliva projekta drugega tira na slovensko gospodarstvo je ugotovila, da če drugega tira ne bi zgradili, bi gospodarstvo v obdobju 2026-2055 lahko izgubilo tudi 3 milijarde evrov dodane vrednosti oz. bi letno izgubilo 145 milijonov evrov dodane vrednosti.

- PMI-indeks v območju držav z evrom kaže najvišje vrednosti v zadnjih 6 do 7 mesecih. To je dobro znamenje.
- Na podlagi februarskega in marčevskega indeksa PMI bo vidno, ali se bo indeks tudi v Sloveniji dvignil nad vrednost 50.

OBRAT V OBMOČJU EVRA: »JANUARJA JE INDEKS PMI ZLEZEL ČEZ VREDNOST 50.«

Goran Novković
Foto: Barbara Reya

Združenje nabavnikov Slovenije vsak mesec objavi slovenski indeks proizvodnih nabavnih menedžerjev PMI. Nabavniki so namreč prvi, ki na podlagi trenutnih naročil, rokov dobav, nabavnih cen, gibanja zalog, zaposlovanja ... lahko detektirajo gospodarske trende.

Nobena ustanova, ki resno napoveduje gospodarske trende, ne more več brez indeksa PMI. Indeks PMI je na podlagi ankete izračunani indeks vodij nabave. V Sloveniji prikazuje stanje proizvodnega sektorja.

Poslovanje podjetij je zelo odvisno od gibanja bruto domačega proizvoda (BDP). Ta je izračunan za preteklo obdobje in je objavljen s precejšnjo zakasnitvijo. PMI pa kaže trenutno stanje in tudi nova naročila, ki so osnova za proizvodne aktivnosti v prihodnosti.

Marina Lindič je predsednica Združenja nabavnikov Slovenije. Do novega leta je bila tudi predsednica Mednarodne federacije združenj s področja nabave in vodenja oskrbe (IFPSM). Ta svetovna organizacija povezuje več kot 250.000 nabavnih strokovnjakov iz 48 nacionalnih združenj iz vsega sveta. Zato odlično pozna razmere na domačem in svetovnih trgih.

Z njo smo se posebej za naročnike Podjetne Slovenije pogovarjali na spletnem pogovoru 1. februarja. Na dan, ko je bil objavljen nov, svež, januarski proizvodni indeks PMI za Slovenijo.

Kaj nam na podlagi najbolj svežega indeksa PMI kažejo zadnji trendi v Sloveniji? Ali nam bo šlo letos res bolje, kot so nam napovedovali jeseni lani?

Januarska sveža objava indeksa PMI za Slovenjo res kaže na izboljššan trend v primerjavi z drugim polletjem prejšnjega leta. Vrednost indeksa je skoraj 42, kar je sicer še vedno pod 50. Mejna vrednost PMI-indeksa 50 namreč pomeni, da je ekonomska aktivnost pri PMI nad 50 pozitivna, pri vrednosti pod 50 pa je gospodarska aktivnost negativna. To pomeni, da še ne moremo biti preveč optimistični.

Vendar je bila vrednost decembrskega indeksa PMI za Slovenijo 40, novembra 34, oktobra 36. Trendi se pomikajo v pravo smer. Za primerjavo: v povprečju je bila vrednost indeksa PMI v prvem polletju lani 52,5, v drugem polletju pa le 38. Takrat so šli trendi že proti recesiji. Vendar se je januarja vrednost indeksa PMI rahlo dvignila.

To je predvsem posledica novih, zlasti izvoznih naročil in s tem večje proizvodnje. Povečujejo se tudi zaloge končnih proizvodov in surovin. Res pa se zaloge v podjetjih konec leta navadno zmanjšajo zaradi bilančnih razlogov.

» **Stabilnost oskrbnih verig bi se morala izboljšati** «

Kako je kaj na slovenskih izvoznih trgih? Kje indeks PMI kaže na to, da se lahko počasi vrne optimizem, kje pa ne? V drugem polletju lani sta bila irski in nizozemski indeks PMI že na 29- in 30-mesečni najnižji ravni. Vendar je bil proti koncu leta v kar nekaj državah EU indeks tudi že na 2- do 4-mesečni najvišji ravni. Ali je tudi slednje lahko dobro znamenje?

Že na začetku februarja je bila objavljena napoved za območje evra, da bo kompozitni indeks PMI (proizvodni in storitveni skupaj) januarja nad vrednostjo 50. Napovedani januarski indeks je bil 50,2, decembrski 49,3. Napoved za storitveni indeks je bila celo 50,7, za proizvodnega 49.

To so najvišje vrednosti v zadnjih šestih do sedmih mesecih. To je dobro znamenje.

Kakšne pa so razmere po posameznih državah?

Na začetku februarja so bile napovedi za proizvodni indeks naslednje. V Franciji, Italiji in na Irskem je bil indeks že višji od vrednosti 50. Pozitivni trend – ob tem, da je PMI še vedno rahlo pod mejo 50 – so imeli tudi na Nizozemskem, v Grčiji, Španiji, Avstriji in Nemčiji. V teh državah je proizvodni indeks PMI na najvišji ravni v zadnjih treh do sedmih mesecih. A v Nemčiji je

vrednost indeksa med temi državami še vedno najnižja, 47.

So v svetu še kakšne države, kjer je indeks PMI že presegel vrednost 50?

Da, to velja za Japonsko in Kanado. Indeks se zvišuje tudi v ZDA. Decembra je bila njegova vrednost 45, napoved za januar je bila 46,5. To je trimesečni vrh. Trend je torej podoben kot v Evropi.

Spomnim se razmer na začetku epidemije, ko smo iz vitke ekonomije zaradi težav z dobavami hitro prešli v »debelo« ekonomijo. Vsi so na veliko polnili skladišča. Koliko so skladišča še polna v primerjavi s časom takoj po epidemiji?

Iz podindeksa se vidi, da smo lani v Sloveniji napolnili skladišča, a na koncu leta so se že malo izpraznila. Zdaj jih spet polnimo. Povečujejo se namreč nova naročila in vrednosti nabav. Skladišča končnih izdelkov za potrošnike pa so se močno izpraznila že od oktobra naprej. Skoraj vsa podjetja so že takrat poročala, da so se zaloge končnih izdelkov zmanjšale.

Na podlagi februarskega in marčevskega indeksa PMI bo vidno, ali gre samo za polnjenje zalog ali pa bo trend trajal in se bo indeks tudi v Sloveniji dvignil nad vrednost 50.

Kakšni pa so v Evropi in svetu trendi po panogah?

Iz objav na začetku januarja je bil globalno za zadnje obdobje največji padec indeksa PMI viden v nepremičninskem sektorju, tako pri naročilih

kot pri proizvodnji in novih naročilih. Najboljši trendi rasti so bili v farmaciji in biotehnologiji. Ta panoga najbolj raste. V avtomobilski panogi so bila opazna značilna nihanja.

Pri tehnološki opreми proizvodnja raste, nova naročila pa so začela upadati. Če se bo ta trend nadaljeval, bo tudi proizvodnja začela upadati. Podobno je v strojogradnji.

»Glavni izziv bo v energetsko intenzivni industriji, zaradi višjih cen energentov.«

Veliko let ste bili v upravi svetovne federacije nabavnih menedžerjev. Pred kratkim je bil na televiziji zanimiv prispevek o tem, kako so cene za ladijski prevoz kontejnerja z Daljnega vzhoda od 2.000 dolarjev pred epidemijo skočile na 15.000 dolarjev in nato zdaj strmoglavile na 3.000 dolarjev. Ali lahko na podlagi indeksa PMI napoveste, kako se bodo gibale cene prevozov, surovin ...?

Skrajnosti so bile pri ladijskih prevozih dejansko še večje. Najnižje cene za omenjeno pot in količino tovora so bile okoli 1.500 evrov, najvišje pa tudi več kot 20.000 evrov.

Nabavniki smo ocenjevali, da se bo trend obrnil že nekje marca ali v drugem četrtletju leta 2022, pa nas je vse presenetila vojna v Ukrajini. Sledili so drastični dvigi cen nekaterih surovin, na primer aluminija, jekla in pšenice, katerih večji proizvajalki sta Ukrajina in Rusija. Še posebej visoki so bili in so še dvigi cen elektrike, zemeljskega plina in nafte.

KAJ JE PMI IN KAKO GA JE TREBA RAZUMETI?

Kaj meri PMI? Indeks PMI se izračuna na podlagi odgovorov anketirancev iz vrst menedžerjev. Vsak anketiranec v anketi navede, ali je prišlo do povečanja, zmanjšanja ali nobene spremembe v naslednjih kategorijah: nova naročila, proizvodnja, zaposlovanje, dobava in zaloge. Ker Združenje nabavnikov Slovenije (ZNS) v Sloveniji izračunava le proizvodni indeks PMI, to seveda velja za predelevalne dejavnosti.

Meja trenda rasti pri 50. Indeks nad 50 pomeni, da se kategorija v primerjavi s prejšnjim mesecem izboljšuje, indeks pod 50 označuje nasprotno. Če je PMI 50, pomeni, da ni nobenih sprememb glede na prejšnji mesec. Kadar indeks raste, raste tudi gospodarstvo.

Meja okrevanja pri 42. Na osnovi PMI lahko predvidevamo prihodnjo raven BDP. Če je vrednost PMI daljše obdobje pod 42, so to lahko prvi znaki recesije. Če je PMI višji od 42 v daljšem časovnem

obdobju, gospodarstvo (BDP) lahko pričakuje okrevanje. Različne ravni PMI med 42 in 50 govorijo o moči okrevanja.

Kako razlagati PMI? Ključnega pomena je stopnja rasti iz meseca v mesec. Vrednost PMI 51 pomeni rast gospodarstva, vendar je ta počasnejša, kot če je vrednost PMI 56.

Kdaj in kje je objavljen PMI?

Indeks PMI je vsak začetek meseca objavljen na spletni strani Združenja nabavnikov Slovenije – <http://www.zns-zdruzenje.si/pmi/o-pmi/>.

Vabilo novim anketirancem. V Združenju nabavnikov Slovenije vabijo vse iz proizvodnih podjetij, ki bi radi sodelovali v anketi in še ne odgovarjajo na ankete PMI, da se pridružijo. Več informacij lahko dobite, če jim pišete na e-poštni naslov info@zns-zdruzenje.si.

Vse je povezano. Napovedi recesije v zadnjih mesecih so povzročile padce cen. Ta hip so zanimiva gibanja pri jeklu. V zadnjem času so njegove cene padale. Zadnji podatki pa spet kažejo na obrat, verjetno zaradi višjih cen energentov in večjega optimizma na globalnih trgih. Cene osnovnih surovin bodo odvisne od dveh dejavnikov. Takšne rasti povpraševanja, kot smo ji bili priča v preteklem obdobju, nekaj mesecev po izbruhu covid, ne pričakujem. Toda precej bo odvisno od cen energije. Še posebno močna bo odvisnost cen izdelkov in surovin od gibanja cen energentov pri surovinah in izdelkih, ki za pridobivanje oziroma proizvodno potrebujejo veliko energije. Upamo lahko, da bodo slednje ostale vsaj na istih ravneh, kot so zdaj. Vemo, da poznavalci padca cen energentov na raven izpred energetske krize ne pričakujejo več, tako zaradi rasti cen emisijskih O2 kuponov kot zaradi ukrajinsko-ruske vojne.

Ali se kažejo kakšna večja tveganja pri oskrbovalnih verigah?

Podjetja, ki so se pretežno navezala na države z nizkimi cenami izdelkov ali delovne sile, kot so Kitajska, Vietnam in podobne azijske, afriške ali tudi južnoameriške države, so imela v zadnjih letih, po izbruhu covid, velike težave pri oskrbi. Z rahljanjem ukrepov ničelne tolerance do virusa, ki povzroča covid-19, bi se morala stabilnost oskrbnih verig izboljšati. Torej ne bi smelo biti več tako velikih šokov in posledičnih rasti cen. Na srečo se tudi trendi v oskrbi obračajo na bolje. Je pa še vedno priporočljiva strategija podjetij, ki so tesno povezana s tveganimi trgi, da poleg dobaviteljev s tega področja poiščejo dobavitelje bližje – ali v Sloveniji ali pa v bližnjih državah. Mnoga podjetja preverjajo svoje nabavne strategije in kar veliko jih proizvodnje seli nazaj ali bližje svojim proizvodnjam. Na to kaže tudi indeks PMI. Dobavni roki se skrajšujejo, ni več takšnih dvigov cen. Zdaj bo glavni izziv energetska intenzivna industrija, in sicer zaradi cen energentov. To bo še dražilo izdelke v celotni verigi do končnih kupcev, in sicer zlasti v Evropi, ker so cene energije v Ameriki in Aziji ta hip bistveno nižje.

KORISTNE POVEZAVE ZA GLOBALNO SPREMLJANJE PMI

Če ste močno vpeti v globalne tokove, je dobro spremljati naslednje povezave, kjer so objavljene različne informacije na podlagi

podatkov iz indeksov PMI:

Osnovna stran Markit:

<https://www.markiteconomics.com/Public/Release/PressReleases?language=en>

- Global Flash Eurozone PMI@: <https://www.pmi.spglobal.com/Public/Home/PressRelease/b685e13f0aac48db8837186c81986493>
- Po sektorjih: <https://www.pmi.spglobal.com/Public/Home/PressRelease/38af76ba6e004e38b2b0a10551dc5983>
- Jeklo: <https://www.pmi.spglobal.com/Public/Home/PressRelease/9d881fc4776c4f7991c8f3d3af56bc98>
- Global Aluminium Users PMI™: <https://www.pmi.spglobal.com/Public/Home/PressRelease/bf40345c94c346ef9c8f77171ca8feed>
- Global Electronics: <https://www.pmi.spglobal.com/Public/Home/PressRelease/24602134e5114dcaae9a56b53f0d63>

Na začetku vsakega meseca so na strani Markit objavljeni indeksi PMI za več kot 40 držav in so v prvem mesecu po objavi brezplačni.

V KATERIH PANOGAH JE TA HIP NAJVEČ IZVOZNIH PRILOŽNOSTI?

Leto bo za izvoznike pestro, napovedujejo strokovnjaki. Kje so izzivi in kje nova odprta vrata?

Maja Virant

Leto 2023, predvsem za tehnološka napredna in inovativna podjetja, prinaša velike priložnosti za rast, pravi Lidija Vinković iz javne agencije Spirit Slovenija.

»Priložnosti vidimo na nišnih področjih trajnostnih rešitev, zdravstvene tehnologije, mobilnosti in napredne tehnologije (deep tech).«

KJE SO PRILOŽNOSTI NA NOVIH TRGIH?

V skladu z vladnim programom za internacionalizacijo so prioritetni trgi za internacionalizacijo tradicionalno geografsko zbrani v oddaljenosti 2.000 kilometrov.

Med prednostnimi trgi zunaj EU so bile po besedah Lidije Vinković v ožjem izboru Kitajska, ZDA in Japonska in Južna Koreja.

Z vidika priložnosti so zanimivi tudi trgi Bližnjega vzhoda (ZAE, Turčija in Savdska Arabija), Zahodne Afrike (Nigerija in Gana), države srednje Azije in Azerbajdžana, dodaja Vinkovičeva.

UZBEKISTAN IN KIRGIZIJA – NOVI ZVEZDI IZVOZA?

Veliko priložnosti ponujata Uzbekistan in Kirgizija, kamor se Spirit ta mesec odpravlja z delegacijo podjetij. Aprila bodo skupaj s podjetji obiskali Hannover Messe na najpomembnejšem izvoznem trgu – v Nemčiji.

Na sejmu se vsako leto zbere približno 6.500 razstavljalcev iz več kot 60 držav, ki pokrivajo vsa področja industrijske oskrbovalne verige, od posameznih komponent do pametnih tovarn, in trende, kot so energetska učinkovitost, lahka gradnja in aditivna proizvodnja/3D-tisk, navaja Lidija Vinković.

V KATERIH PANOGAH SO PRILOŽNOSTI?

Prednostni sektorji za slovenski izvoz v skladu z zaznamim povpraševanjem na tujih trgih so naslednji, našteva Lidija Vinković: medicina in farmaci-

ja, napredna avtomobilska industrija in mobilnost, proizvodnja strojev in izdelkov iz kovin, hrana in pijača, informacijske in komunikacijske tehnologije ter proizvodnja električne energije.

KATERE SO ŠE KONKRETNE PRILOŽNOSTI?

1 Energetska kriza ustvarja priložnosti za podjetja, ki lahko zagotovijo učinkovite nadomestke za plin v industrijskih procesih.

2 Podjetja, ki se ukvarjajo z zelenim prehodom, bodo prav tako imela koristi, saj bodo subvencije in nove oblike proizvodnje energije povečale donosnost na srednji in dolgi rok.

3 Uvedba mehanizma EU za ogljično prilagoditev na mejah, ki bo začel delovati leta 2026, lahko predstavlja konkurenčno prednost za proizvajalce kemikalij v Evropi, ki že dosegajo dobre rezultate glede zelenih meritev in bodo pomembni za tista evropska podjetja, ki trenutno širijo proizvodnjo na trge zunaj EU in nato načrtujejo izvoz v EU.

4 Nižja inflacija v južni Evropi predstavlja priložnost za proizvajalce avtomobilov, da nekatere energetske intenzivne proizvodne procese usmerijo proti jugu v sredozemske države, kjer terminali za utekočinjeni zemeljski plin (LNG) že delujejo in ohranjajo nizke stroške energije.

5 V trenutnih razmerah je veliko priložnosti tudi za podjetja s področja obrambne industrije in varnosti. Konec februarja bo sejem obrambne industrije IDEX v Abu Dabiju.

PANOGE ZA NOVE PRILOŽNOSTI

Direktor Centra za mednarodno poslovanje pri GZS Matej Rogelj omenja naslednje panoge, kjer bi naša podjetja lahko našla nove priložnosti:

1 E-trgovina in digitalne storitve. Industrija e-trgovine in digitalnih storitev je že med pandemijo doživela znatno rast.

2 Zdravstvena oskrba in medicinska oprema. Povpraševanje po zdravstveni oskrbi in medicinski opremi se je povečalo (ne le pri nas).

3 Spletno izobraževanje in rešitve za delo na daljavo.

4 Hrana in kmetijski proizvodi. Krize vzpostavljajo pomen prehranske varnosti in samooskrbe.

DEWESOFT: RAST NA VELIKIH TRGIH

V podjetju Dewesoft vrednost lani prejetih naročil trenutno presegajo za 20 odstotkov. Rekordne številke na mesečni ravni se nekoliko umirjajo. V zadnjih mesecih opažajo minimalen upad naročil, kar pripisujejo vsesplošnemu umirjanju trga.

Posamezne države za leto 2023 napovedujejo zmanjševanje naročil, spet druge, predvsem velike države, pa nadaljnjo rast prodaje, pravi Nadja Čakič iz podjetja Dewesoft.

Verjamejo, da bo uspeh zaradi tehnoloških novitet, ki jih ponujajo, izničil morebitni upad trga.

POLYCOM: ZMAGAL BO, KDOR SE BO HITRO ODLOČAL

V Polycomu letos pričakujejo konsolidacijo trga na trgu avtomobilske industrije in rast na trgu komponent IIOT, ki jih imajo v portfelju, razlaga Iztok Novak iz Polycoma: »V prednosti bodo inovativna in agilna podjetja, ki bodo sprejemala premišljene, a hitre odločitve.«

POSKRbite ZA ZDRAVJE SVOJIH ZAPOSLENIH

Dandanes se med delavnim prebivalstvom vse pogosteje pojavljajo bolečine v hrbtenici, ki so posledica dolgotrajnega sedenja na delovnem mestu. Vzroki zanje so običajno nepravilna drža in neustrezna pisarniška oprema v kombinaciji s pomanjkanjem telesne vadbe.

Bolečine v hrbtu so za posameznika lahko zelo obremenjujoče in močno omejujejo njegov vsakdan, rezultat pa je lahko večmesečna odsotnost z dela, kar predstavlja težavo tudi za delodajalca. Prav zato se splača pravilni drži in preventivi nameniti več

pozornosti ter poskrbeti za zdravje svojih zaposlenih.

UKREPI NAJ BODO PRILAGOJENI POSAMEZNIKU

Prepogosto se dogaja, da se s svojim zdravjem začnemo ukvarjati šele, ko začutimo bolečino, v resnici pa je najbolj učinkovit pristop zagotovljena preventiva. Na delovnem mestu je tako zelo pomembna ergonomija, torej pravilen način sedenja, dvigovanja, izvajanja gibov. Drugi pomembni dejavnik je ustrezna vadba, ki pa mora biti prilagojena diagnozi – to pa lahko opredeli le strokovnjak.

STROKOVNJAKI ZA ZDRAVLJENJE HRBTENICE

Nado center zdravja je ponudnik fizioterapevtskih storitev, zelo dobro pa se spoznajo predvsem na težave v hrbtenici. Vsakemu pacientu se temeljito individualno posvetijo in presodijo, kakšna terapija najbolj ustreza njegovemu stanju. Izvajajo vse vrste neoperativnih posegov – od IR ogrevanja do dekompresije in elektroterapije, pacienta pa spodbujajo in mu pomagajo pri izvajanju potrebnih vaj. Radi sodelujejo tudi s podjetji in organizirajo predavanja z namenom spodbujanja preventivnega ravnanja.

CENTER ZA DEKOMPRESIJSKO TERAPIJO HRBTENICE V SLOVENIJI

IMATE BOLEČINE V HRBTU? MI IMAMO REŠITEV!

Zaloška cesta 167, 1000 Ljubljana
Tel.: + 386 (0) 1 235 1 999
info@nado.si, www.nado.si

8 OVIR ZA USPEŠNO IZVOZNO ZGODBO

Ponujamo nasvete, kako poiskati nove trge. Se izplača tvegati na eksotičnih trgih?

Maja Virant

Matej Rogelj, direktor za mednarodno poslovanje pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS), ponuja 4 nasvete za izvoznike, ki iščejo

priložnosti na novi trgih:

- ★ Dobra priložnost bi lahko bilo iskanje **tržnih niš**, ki so manj prizadete zaradi pandemije in energetske-surovinske krize ali manj konkurenčne.
- ★ Podjetja lahko izkoristijo tudi **državno podporo in spodbude za širitev na nove trge**, zato kaže preverjati, ali so na voljo kakršnikoli sporazumi ali partnerstva, pravi Rogelj: »Pomembno je vedeti, da se krizne razmere nenehno spreminjajo in da se lahko najboljše priložnosti za širitev sčasoma spremenijo.«
- ★ Dobro bi bilo tudi **posvetovanje s podjetjem/institucijo za tržne raziskave**, spodbujanjem internacionalizacije ali ekonomskim strokovnjakom.

- ★ Podjetja bi morala opraviti **temeljito analizo vsakega novega trga, o katerem razmišljajo**, in dobro pretehtati, ali je to izvedljiva priložnost. Dobro bi se morala pripraviti tudi na to, kako nagovoriti kupce, še svetuje Rogelj: »Če sem bolj konkreten: na GZS predlagamo usmeritev pogleda v Savdsko Arabijo in Zaliv. Morda tudi v Južno Korejo in JV Azijo (Vietnam, Indonezija, Singapur).«

KJE SO PRILOŽNOSTI ZA PREVZEME?

Težko je reči, kje so v trenutni krizi najboljše možnosti za prevzeme v tujini, saj je to odvisno od številnih dejavnikov, med njimi panoge in trenutnih razmer na trgu, pravi Rogelj: »Vendar bodo podjetja morda želela razmisliti o iskanju priložnosti v sektorjih, ki jih je kriza manj prizadela, kot sta tehnologija ali e-trgovina.«

MODRA JE USMERITEV POGLEDA V SAVDSKO ARABIJO IN ZALIV, V JUŽNO KOREJO IN JV AZIJO.

Poleg tega bodo podjetja morda želela raziskati priložnosti v drugih državah v regiji, kot sta Srednja in Vzhodna Evropa, saj lahko predstavljajo potencialne rastoče trge in so tudi sicer že tradicionalna destinacija slovenskih izhodnih investicij, dodaja Rogelj.

Eksperimenti na oddaljenih ali novih trgih so rezervirani za redke poznavalce: »Nič nisem omenjal Afrike, kamor je sicer usmerjena pozornost EU ('nova trgovinska politika' do soseščine). Ampak zdi se, da je Afrika za slovensko gospodarstvo bolj celina prihodnosti in tako utegne tudi ostati – sploh glede na tamkajšnjo prisotnost Kitajske, Turčije in starih imperialnih sil.«

8 TVEGANJ ZA IZVOZNO NARAVNANA PODJETJA

Zaradi motenj v dobavah postaja nadomeščanje domače proizvodnje z uvozom vse bolj privlačno, pravi Lidija Vinković iz Spirit Slovenija:

Foto: Shutterstock

»Pred slovenskimi izvozno naravnanimi podjetji je zato zahtevnejše leto (2023), kot je bilo prejšnje.« Največja tveganja za izvozno poslovanje slovenskih podjetij predstavljajo naslednji dejavniki:

O PREVZEMIH RAZMIŠLJAJTE V TEHNOLOGIJI ALI E-TRGOVINI.

1 energetska kriza (neugodne razmere na trgu plina in morebitno pomanjkanje le-tega, kar bi lahko pripeljalo do krčenja ali ustavitve proizvodnje in s tem tudi rast prihodkov podjetij),

2 energetska druginja (ki podjetjem povzroča težave zaradi velikih stroškov energentov),

3 visoka inflacija (zaradi podražitve energentov in hrane),

4 težave pri pridobivanju kreditov (dvig obrestnih mer),

5 zmanjšanje kupne moči gospodinjstev zaradi vsesplošne druginje,

6 zmanjšanje tujega povpraševanja (manjše povpraševanje po evropskem izvozu, skromnejša rast svetovne trgovine),

7 težave v logistiki in dobavnih verigah ter

8 pomanjkanje razpoložljive delovne sile.

MySun®
heating

IR talno gretje

IR paneli

Radiatorji

www.mysun.si

DOBRODOŠLI V NOVO SPLETNO TRGOVINO MySun

Ponudba, ki vas ne bo pustila na hladnem.

Foto: Izok Lazar

»ZDAJ JE ČAS ZA OSVAJANJE NOVIH TRGOV.«

»Ne moreš prehiteti 15 avtomobilov v sončnem vremenu ... lahko pa jih, kadar dežuje.«

Goran Novković

Ta stavek legendarnega dirkača formule ena Ayrtona Senne rad pove Andrej Lasič, član uprave NLB za korporativno in investicijsko bančništvo. Zakaj?

V kakšnem stanju je slovensko gospodarstvo v primerjavi z letoma 2007 in 2008, torej pred veliko krizo?

Slovensko gospodarstvo in bančni sektor sta v bistveno boljši kondiciji, kot sta bila pred vstopom v krizo leta 2007–2008. Očitno smo se iz tistega obdobja nekaj naučili. Verjamem, da bi s skupno vizijo razvoja slovenskega gospodarstva iz sedanje krize lahko izšli kot relativni zmagovalci.

Naj to na kratko utemeljim: na vrhuncu velike krize, leta 2012, je bilo slovensko gospodarstvo izrazito prezadolženo, banke pa obremenjene s slabimi posojili. Gospodarstvo je imelo okrog 20 milijard evrov dolga ob 35 milijardah BDP, kar je skoraj 60 odstotkov BDP.

Danes je dolg slovenskega gospodarstva vreden približno 11 milijard evrov ob več kot 50 milijardah BDP, kar pomeni, da se je relativno njegova zadolženost več kot razpolovila. Predstavlja okrog 20 odstotkov BDP. Za primerjavo: povprečna zadolženost v EU je približno 40-odstotna, kar kaže, da je slovensko gospodarstvo v precej boljši kondiciji, kot so v povprečju druga gospodarstva EU.

Leta 2012 so imela slovenska podjetja okrog 3 milijarde evrov depozitov in 20 milijard posojil. Zdaj je situacija praktično izravnana, saj imajo v povprečju 10 milijard evrov depozitov in 11 milijard posojil. Vpliv dviga obrestnih mer na gospodarstvo bo zato nevtralen.

Slovenska gospodinjstva in nefinančne družbe imajo na računih okoli 36 milijard evrov sredstev, bančnih posojil pa za okoli 23 milijard, torej v celoti od 12 do 13 milijard presežka finančnega premoženja. Vse naštetje je dobra popotnica za prihajajoče čase.

Koliko pa je glede na takšno kondicijo povpraševanja po investicijskih kreditih? Ga je premalo?

Očitno se Slovenci odzovemo zelo burno, če nas piči kača. Pred veliko krizo smo se zelo burno zadolževali, tudi za neproduktivne naložbe. Ko pa smo dobili lekcijo, smo postali zelo konservativni. Podatki kažejo, da smo v zadnjih 10 letih v posodobitve proizvodnje investirali manj, kot so v povprečju investirali v EU.

V zadnjih letih je bilo investicij vendarle več, to pa sta zelo verjetno narekovali digitalizacija in robotizacija proizvodnih procesov. Predvsem zaradi pomanjkanja kadrov. Po začetku vojne v Ukrajini pa je spet čutiti upad investicij zaradi negotovosti.

Kako pogumno in koliko se slovenska podjetja odločajo za osvajanje trgov, prevzeme v tujini?

Pričič po dolgih letih imam občutek, da je slovensko gospodarstvo spet bistveno bolj ambiciozno. Verjamem, da smo v tem pogledu v NLB Skupini postavljali trende, saj smo prevzeli srbsko Komercijalno banko in na tem strateškem trgu dobili sistemsko vlogo.

Na Hrvaškem smo s Petrolom partnersko zaključili prevzem Crodusa, tako da ima Petrol zdaj drugi največji tržni delež med ponudniki naftnih proizvodov. Pred kratkim je Steklarna Hrastnik prevzela srbsko Steklarno Paraćin, takšnih primerov pa je še več. Slovenska podjetja imajo velike možnosti in potenciale za osvajanje novih trgov. Upam, da jih bomo skupaj izkoristili.

Ali ni glede na opisano kondicijo vendarle malo preveč strahu pred ambicioznejšim nastopom na tujih trgih? Zdaj se namreč na novo mešajo karte ...

Razlogov za to je več. Veliko slovenskih podjetnikov je ta hip pred izzivom prenosa podjetja na naslednjo generacijo. V tej situaciji ne razmišljajo ambiciozno o tujih trgih, tudi agilnost menedžmenta je zato nekoliko nižja. Drugi razlog je, da

sicer dobro poslujejo, a se ukvarjajo s tem, kako zagotoviti dodatne strokovne in perspektivne kadre, ki so nujno potrebni za realizacijo večje investicije.

Opaziti pa je, da nekatera podjetja, ki so jih prevzeli tujci, dobivajo zalet, saj so novi lastniki zelo ambiciozni in želijo precej povečati njihov promet.

Rad bi poudaril, da imamo res velik potencial. Če upoštevamo, da so podjetja zelo razdolžena in likvidna, knjiga naročil pa je polna, bi podjetjem svetoval, naj povečajo proizvodne zmogljivosti v dejavnosti, ki jo obvladajo. Naj je ne razpršijo. Zdaj je čas, da naša podjetja osvajajo nove trge in povečujejo tržne deleže v svojih nišah – tako na vzhodu kot na zahodu.

Ali so naša podjetja in podjetniki premalo ambiciozni, ko gre za prevzeme na zahodnih trgih?

Pogosto je tam ovira velikost podjetja, kar pa ne pomeni, da ne morejo biti ambicioznejši. Na trgih

opazamo, da je uspešen koncept, ki kombinira dve smeri: na zahodnih trgih se kupuje trgovska podjetja ter tako osvaja trg in znanje, na vzhodu in Balkanu pa proizvodna podjetja zaradi ugodnejše cene delovne sile in tudi energentov.

» Ko bo konec vojne v Ukrajini, bo na vzhodu veliko priložnosti.«

Kako se pripraviti na vzhodne trge? Vojne bo prej ali slej konec ali pa bo zavladal kakšen drugačen status quo.

Treba je dosledno spoštovati vse sankcije, obenem pa ohranjati stike, da se bomo pripravljene na hitro odzvati, ko bo te vojne konec. Takrat bodo potrebne velike investicije v razvoj Ukrajine, ki jih bodo financirale ZDA in EU. Slovenija ima zato tudi na teh trgih veliko priložnosti.

POSLOVNI INFORMACIJSKI PROGRAM PANTHEON MANUFACTURE

Program za učinkovito in celovito vodenje proizvodnje

5 stebrov pametne proizvodnje:

- 1 **Planiranje delovnih tokov**
Povečajte izkoriščenost linije tako, da načrtujete proizvodnjo z realnimi zmogljivostmi in omejitvami.
- 2 **Upravljanje z materiali**
Integrirajte rešitve za spremljanje materialov in postopkov od surovine do končnega izdelka.
- 3 **Delovni tokovi za optimizacijo procesov**
Vpeljite rešitve za samodejno optimizacijo procesov.
- 4 **Spremljanje in analiza**
Optimizirajte svojo proizvodnjo na podlagi podatkov v realnem času.
- 5 **Integracija v poslovni informacijski sistem**
Povežite vse svoje proizvodne procese in lokacije.

- 25 let neprecenljivih izkušenj
- 80.000 uspešnih uporabnikov
- 12 evropskih držav

PANTHEON | Manufacture

01 252 89 50 | prodaja@datalab.si | datalab.si

Lesen paviljon v dolini pod Poncami v času Nordijskega svetovnega prvenstva v Planici 2023 je plod navdihujočega dolgoletnega sodelovanja podjetij CBD in Stora Enso.

Vizionarski tim strokovnjakov v podjetju CBD že več kot desetletje sodeluje s skandinavskim podjetjem Stora Enso na področju trajnostne lesene gradnje. Skupaj razvijajo konstrukcijske sisteme, kjer je predvsem tehnologija gradnje iz križno lepljenih (X-Lam) lesenih masivnih večslojnih ploskovnih elementov (CLT Cross Laminated Timber in LVL Laminated Veneer Lumber) pripeljala do možnosti preobrazbe klasičnega v sodobno trajnostno gradbeništvo. Tehnologija lesene gradnje se je razvila do stopnje, ko zelo konkurira opečnim, armiranobetonskim in tudi jeklenim konstrukcijam.

Podjetje CBD se od svojega nastanka leta 2006 povezuje z raziskovalci, institucijami in svetovno močnimi podjetji na področju trajnostne lesene gradnje. Njihova inženirska specialnost je premišljena uporaba lesa tudi v bolj kompleksnih konstrukcijskih rešitvah, kar so s sodelovanjem pri projektiranju in izvedbi dokazali pri dveh slovenskih paviljnih, s katerima se je Slovenija prestavila na svetovnih razstavah EXPO 2015 v Milanu in EXPO 2020 v Dubaju. Zdaj ustvarjajo osrednji paviljon glavnega sponzorja na FIS Nordijskemu svetovnemu prvenstvu v Planici 2023 - podjetja Stora Enso.

Snovalci podobe in predstavitve trajnosti v podjetju Stora Enso so za Nordijsko svetovno prvenstvo v Planici 2023

predvideli okoli 300 m² velik paviljon v celoti iz različnih lesenih produktov iz lastne proizvodnje (CLT, LVL, termowood). Podjetje CBD je kot slovenski partner podjetja Stora Enso v sodelovanju z arhitekturnim studiem ABIRO paviljon zasnovalo, ga statično analiziralo, skonstruiralo in tudi izvedlo v osrednjem prostoru Nordijskega centra Planica.

Lesena konstrukcija paviljona z dinamično cik-cak obliko postavitve lesenih masivnih X-Lam CLT sten, ki unikatno oblikujejo prostor v notranjosti, s svojo izvirnostjo in vidni leseni strukturi ustvari ambient, ki obiskovalce pritegne in v katerem se spoznajo z vizijo in načinom delovanja podjetja Stora Enso, ki s svojo vizijo in politiko delovanja v okviru evropskega in svetovnega trajnostnega razvoja ponuja rešitve na področju obnovljivih virov in recikliranja. Na razgibano strukturo sten je v odmiku postavljena razgibana streha. Z različnimi nakloni simbolizira razgibano gorovje, ki obkroža in ščiti dolino pod Poncami in osrčju Triglavskega narodnega parka. Prostor je slovenski biser narave, v katerem je treba s posebno subtilnostjo in skrbnostjo načrtovati in izvesti sleherni gradbeni korak, da z vsem, kar naredimo, ohranimo neokrnjeno naravo tudi po dogodku.

Vizija pri načrtovanju, konstruiranju in izvedbi paviljona je bila, da se vsi vgrajeni elementi po razgradnji po konča-

nem svetovnem prvenstvu uporabijo v drugih projektih, ki jih načrtuje podjetje CBD. Tako so pri podjetju CBD poskrbeli, da bo izvedba osrednjega paviljona za Nordijsko svetovno prvenstvo v Planici 2023 povsem trajnostna s ponovno uporabo vseh sestavnih konstrukcijskih elementov. S tem so na zglednem primeru izkazali vizijo glavnega sponzorja podjetja Stora Enso, da so njihova dejanja in okolju prijazna filozofija delovanja v prvi vrsti usmerjena v zaščito narave.

PROMO

CBD

masivne lesene konstrukcije

storaenso

Današnji čas narekuje uporabo **sodobnih trajnostnih materialov** podprtih s kompetentnimi in strokovnimi projektantskimi rešitvami. Tako je **les** ključni trend moderne in ekološke gradnje, s katerim lahko zaradi dosežkov tehnološkega razvoja realiziramo večino arhitekturnih izzivov.

Podjetje CBD je specializirano za projektiranje in izvedbo vseh vrst lesenih konstrukcijskih sistemov. V sodelovanju s proizvajalci križno lepljenih (**Xlam**) lesenih masivnih plošč razvija in izvaja moderne, ekološke, energetske varčne ter potresno varne gradnje tako endurzijskih hiš kot tudi večnadstropnih stavb ter nadgrajenih obstoječih objektov.

Značilnost našega dela so vrhunska strokovnost, bogate izkušnje in inovativne rešitve. Zaupajte znanju in izkušnjam ter stopite z nami na pot prihodnosti v lesu.

CBD - vaš partner od ideje do izvedbe

Xlam.

projektiranje
rekonstrukcije
novogradnje
nadgradnje

GREEN BUILDING COUNCIL SLOVENIA
Slovenski združenje za trajnostno gradnjo

2021
Platinasta odličnost
*****

CBD gradbeno in poslovno projektiranje d.o.o.
Lopata 19G, Celje **biro** Sojerjeva 3, Ljubljana
T +386 (0)5 90 47 537 **M** +386 (0)41 842 752
e cbd@cbd.si **www**.cbd.si

IGOR AKRAPOVIČ ZA PLAČE NAMENI 3 MIO €. VSAK MESEC!

- Kdo za plače vsak mesec nameni še več kot Akrapovič?
- Kdo od slovenskih podjetnikov se je še povzpел med največje?
- Kdo bolj posluje z lastnim, kdo pa z izposojenim kapitalom?

Goran Novković

Bilanca, povej, kdo je največji podjetnik v deželi tej? Revija Podjetna Slovenija v sodelovanju z družbo Dun & Bradstreet Slovenija prvič objavlja lestvici največjih podjetnikov v Sloveniji; tako podjetij po nekonsolidiranih bilancah kot skupin, torej po konsolidiranih podatkih.

Kdo so največji slovenski podjetniki, ki poslujejo v Sloveniji in imajo doma svoja podjetja? Ker se velikost podjetnikov in njihova uspešnost lahko merita različno, objavljamo več lestvic, torej po različnih merilih.

ABSOLUTNO NAJVEČJI PO PRODAJI: BOŠTJAN BANDELJ

Po nekonsolidirani prodaji za leto 2021 (kar je zadnje leto znanih bilanc) je največje slovensko podjetje, ki je v lasti podjetnice ali podjetnika, Belektron

Boštjana Bandlja, z neverjetnih 2,45 milijarde evrov prodaje.

Ta družba, ki trguje z okoljskimi, emisijskimi kuponi, se je tako povsem približala prihodkom celotne skupine Orbico, ki po nekaterih merilih velja za najmočnejšo skupino podjetij v lasti podjetnika v JV Evropi. Gre za **Branka Rogliča**, Hrvata, ki ima tudi slovensko državljanstvo.

Slovenski Orbico je na drugem mestu omenjene lestvice, a je ustvaril le 11 odstotkov prodaje prvovrščnega Belektrona. Morda je presenečenje tudi, da sta na 3. in 4. mestu Jagros

družine Jager in Preskok **Željka Radilovića** prehitela **Igorja Akrapovića** oziroma družbo Akrapovič, d. o. o.

A če izvzamemo premočni Belektron, ki je ustvaril skoraj trikrat večjo EBITDA in dvakrat večji donos na kapital kot po obeh merilih drugovrščeni Akrapovič, je treba pred Igorjem Akrapovičem vendarle sneti klobuk. In to po kazalniku, ki ga izračuna malokdo.

PRI AKRAPOVIČU DALEČ NAJVEČ ZAPOSLITEV

Belektron namreč po zadnjih javno znanih podatkih zaradi narave svoje dejavnosti ne potrebuje veliko zaposlenih. Le devet jih je bilo leta 2021, v družbi Akrapovič pa jih je kar 1.440. Za plače je to podjetje zato vsak mesec namenilo skoraj tri milijone evrov, 36 milijonov evrov v celotnem letu.

Velika zaposlovalca sta tudi Nomago **Darka Klariča** z blizu 900 zaposlenimi in Jagros družine Jager z več kot 750 delavci.

Po dodani vrednosti na zaposlenega pa kraljujejo KMAG **Marjana Habiča z družino**, Preskok **Željka Radilovića** ter Rastoder **Izeta in Hajrije Rastoder**.

Pri razvrstitvi podjetij velikih podjetnikov po dodani vrednosti na zaposlenega smo upoštevali le podjetja z vsaj desetimi zaposlenimi.

KJE SO NAJVIŠJE PLAČE?

A nihče od prej omenjenih ni med tistimi, ki izplačujejo najvišje plače. Na tej lestvici so na vrhu Calex, d. o. o., Medis, d. o. o., in Medis Group, d. o. o., ter Calcit, d. o. o. Prvi zaposluje 20 ljudi, oba Medisa skupaj 188, Calcit pa 176. Povprečne plače se gibljejo od dobrih 3.700 evrov bruto v Medis Groupu do več kot 5.500 evrov bruto v Calexu.

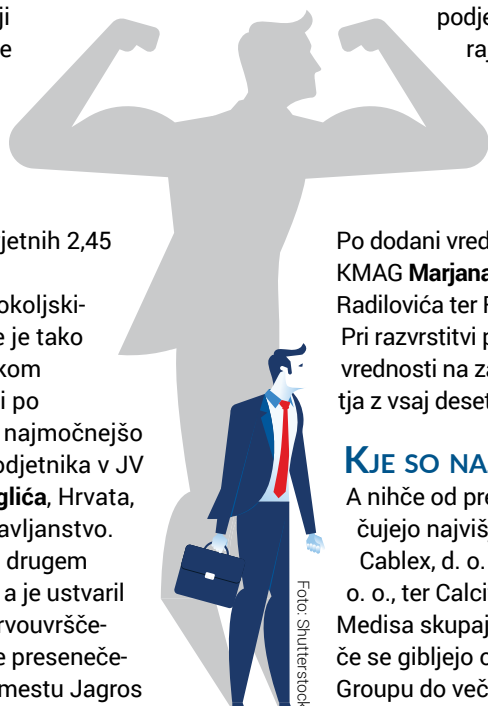

Foto: Shutterstock

Panoge teh podjetij so različne. Oba Medisa v lasti **Toneta Strnada** domujeta v farmaciji. Calcit **Matevža in Mihe Kirna** je med vodilnimi proizvajalci kalcijevo-karbonatnih pigmentov, polnil in granulatov v Evropi. Calex, d. o. o., v lasti **Štefana Krajncja, Igorja Slavinca, Antona Pušarja** in še nekaterih pa je krovna družba skupine Calcit, saj je na lestvici tudi **Calex-M** s skoraj 360 zaposlenimi.

RASTODER PO PRODAJI NA VRHU NAJVEČJIH PODJETNIŠKIH SKUPIN

Calex je ena od podjetniških skupin, ki so v zadnjih 30 letih zrasle na slovenskih tleh. A na vrhu vseh podjetniških skupin po konsolidirani prodaji je podjetje Rastoder Izeta in Hajrije Rastoder, znanih predvsem po osnovnem poslu z bananami. Že omenjeni Calex je tretji. Vmes na drugem mestu pa je Plasta **Franca Freliha**, ki je iz obrti v zadnjih 30 letih stkal močno skupino zelo različnih podjetij: poleg Plaste so v njej še S. E. P., Tovarna olja Gea, Dana, Termoplasti Plama, Plama-pur ...

Tudi Jagros družine Jager, G4 Group **družine Gregorič**, Adventura Investments **družine Klarič**, Janus Trade **Franja Žnidarja**, Imo-real **Staneta Polaniča in Jožeta Horvata** ter Calcit so uvrščeni pred Akrapovič skupino. A slednja je med prvimi tremi po EBITDA in na drugem mestu po vrednosti kapitala. Na vrhu po kapitalu je Garnol **Jurija Krča**, sicer znanega iz družb T2 in Gratel. Tretja pa je Plasta Franca Freliha.

AKRAPOVIČ, D. O. O., ZAPOSUJE VELIKO LJUDI, A SKUPINA CABLEX 2-KRAT VEČ

Če bi pogledali samo posamična podjetja, bi od vseh podjetnikov prav Igor Akrapovič za plače namenil največ. A če pogledamo skupine, so tri med njimi večje zaposlovalke kot Akrapovič, d. o. o.

To so Calex Štefana Krajncja, Igorja Slavinca, Antona Pušarja in še nekaterih solastnikov, ki zaposluje že okoli 3.000 oseb, Amal naložbe **Aleša Mozetiča in Alenke Mozetič Zavrli** (ki sta tudi 60-odstotna lastnika pekarske skupine Don Don) ter Pijaro **družine Pistotnik** (ki obvladuje tudi skupino Pistotnik). Slednji so znani po dejavnosti varovanja.

Celotna skupina Calex tako zagotovo vsak mesec za plače svojih zaposlenih nameni še bistveno več kot Akrapovič, d. o. o., ki za plače odmeri okoli tri milijone evrov.

KLARIČI S HETEROGENO SKUPINO PODJETIJ

Nekateri največji slovenski podjetniki so na domačih tleh sestavili prav zanimive skupine. Že zdavnaj so postali investitorji, ne samo podjetniki, ter imajo na lestvici največjih skupin in največjih podjetij v lasti po več podjetij.

Družina Klarič, predvsem oče Darko in sin Tilen, obvladuje kar nekaj znanih podjetij iz različnih panog: trgovino s tehničnim blagom Big Bang, zakupnika medijskega prostora Publikum, prevozniško podjetje Nomago, Anticus, ki nastopa na trgu najema vozil, pa Adventuro Investments, Bidigital in Adventuro. Torej obvladuje kar osem družb samo z obeh lestvic, ki ju objavljamo v tej izdaji revije.

MED PODJETNICAMI FINANCE NAJBOLJE OBVLADUJE A. Ž. K.

V finančni industriji in industriji demografske prihodnosti (upravljanju zasebnih domov s starejšimi občani) med podjetniki kraljuje **Alenka Žnidaršič Kranjc z družino**. Samo na obeh tokratnih lestvicah so njihove skupine AZ Deos, Prva Finance in Skupina Prva ter podjetje Deos. Tako bi lahko rekli, da je Alenka Žnidaršič Kranjc najmočnejša novodobna podjetnica.

Družino Polanič s partnerji najdemo v Panviti, Panviti mesninah, Panviti MIR, Imo-Realu in Regalu, nekoliko skrivnostnega **Aleksandra Jereba** pa v Akustiki Group in Kompas shopu. Kaj vse obvladuje Franc Frelih prek Plaste, smo že omenili. Seveda pa podobno velja za druge: denimo za družino Gregorič okoli skupine G4 Group, pa medijsko skupino okoli **družine Odlazek**, ki je imela sicer močnega solastnika v podobi DUTB. Slednjemu je januarja uspelo s sodbo izločiti Odlazkove iz skupine Salomon, vendar sodba še ni bila pravnomočna.

V LETIH EPIDEMIJE SO TRPELI, A IZ NJE IZŠLI RAZLIČNO

Med epidemijo so zaradi različnih razlogov trpela tudi mnoga podjetja velikih podjetnikov. To se vidi iz odpisov vrednosti oziroma razlike med EBITDA (izidom pred davki, obrestmi in amortizacijo) in EBIT (poslovnim izidom iz poslovanja), pa tudi iz podatkov o čisti izgubi.

Med skupinami je leta 2021 največjo razliko med EBITDA in EBIT zabeležila skupina Interblock **Joca Pečecnika**, ki je družbo medtem že prodal. Prav tako skupini Numina in CPK **Igorja Ukote**, ki se je po poročanju medijev pred leti znašel celo v kriminalistični preiskavi, in **Andraž Stegu**, ki posredno prek Papirusa obvladuje papirnico v Goričanah.

Te skupine, razen CPK, so zabeležile tudi izgubo. So pa precejšno razliko med EBITDA in EBIT zabeležile tudi skupine v lasti družine Polanič, družine Klarič, družine Odlazek ...

Po drugi strani skupine v lasti družine Pistotnik, Tone Strnad, Aleksander Jereb, **družina Batagelj**, Igor Akrapovič, družina Jager, GMT **družin Gider in Karoly**, Franc Frelih beležijo velik delež kapitala v sredstvih svojih skupin – več kot 65-odstotnega.

NOV STANDARD

RANGE ROVER
SPORT

Kombinirana poraba goriva: od 3,4 l/100km. Emisije CO₂: od 72 g/km.

KAKO SMO PRIPRAVILI LESTVICI?

Da bi našli čim več podjetnikov, ki so presegli našo tradicionalno lestvico Top 500 MSP (malih in srednjih podjetij), smo skupaj z družbo Dun & Bradstreet Slovenija pogledali tako med nekonsolidirane kot med konsolidirane zadnje znane podatke, torej za leto 2021.

V obeh primerih smo pregledali vsa velika podjetja, ki hkrati niso izbrisana in imajo registriran tip subjekta gospodarska družba, samostojni podjetnik ali zadruga (ne pa zavarovalnica, banka, ministrstvo, društvo ali zavod).

Med temi smo ob pomoči podatkov o lastniški sestavi in drugih naših novinarskih podatkov izbrali podjetja in skupine, ki so v lasti podjetnikov. Ob tem smo z lestvice izločili tiste družbe, ki imajo po našem vedenju znano nepodjetniško zgodovino, denimo da so nastala s pidovsko tranzicijo.

Nastali sta osnovni lestvici največjih podjetij v lasti podjetnikov (po nekonsolidirani prodaji) in največjih skupin v lasti podjetnikov (po konsolidirani prodaji). Vse druge lestvice so izvedenke iz teh dveh osnovnih lestvic.

60 NAJVEČJIH PODJETNIŠKIH SKUPIN

Po konsolidiranih bilancah

Skupina	Prodaja
1. RASTODER, d.o.o.	275.837.051
2. PLASTA d.o.o.	209.618.653
3. CABLEX d.o.o.	203.057.438
4. JAGROS, d.o.o.	193.268.763
5. G4 GROUP, d.o.o.	190.181.435
6. ADVENTURA Investments d.o.o.	188.753.286
7. JANUS TRADE, d.o.o.	178.231.166
8. IMO-REAL d.o.o.	163.563.266
9. Calcit d.o.o.	152.217.058
10. Akrapovič skupina, d.o.o.	149.981.316
11. I.P.S. d.o.o.	147.145.556
12. AMAL NALOŽBE d.o.o.	130.678.248
13. Don Don d.o.o.	130.678.248
14. KMAG d.o.o.	130.583.569
15. GARNOL, d.o.o.	125.931.000
16. Medis Group, d.o.o.	122.396.661
17. BIDIGITAL d.o.o.	111.938.361
18. MSIN d.o.o.	111.308.534
19. CPK INVEST d.o.o.	108.313.874
20. GMT d.o.o.	107.673.929
21. MDM d.o.o.	97.109.334
22. REGAL d.o.o.	91.279.247
23. ZLATARNA CELJE d.o.o.	90.430.138
24. ŠTAJERSKI AVTO DOM d.o.o.	87.007.210
25. INTERBLOCK d.o.o.	77.821.984
26. PAPIRUS, d.o.o.	76.386.734
27. Panvita mesnine d.o.o.	67.738.700
28. Panvita MIR d.d	67.738.700
29. AKUSTIKA GROUP d.o.o.	65.707.613
30. ADVENTURA, d.o.o.	64.114.499

Skupina	Prodaja
31. KOMPAS SHOP d.d.	62.708.993
32. EUROFIT d.o.o.	62.325.514
33. SALOMON d.o.o. Ljubljana	61.607.523
34. VOC Ekologija d.o.o.	59.471.503
35. PONDS d.o.o.	59.158.056
36. FRAGMAT d.o.o.	56.397.869
37. INTEREXPORT d.o.o.	54.935.157
38. NOMAGO d.o.o.	52.265.991
39. VILLAGER d.o.o.	48.325.911
40. MAKSIM, d.o.o.	48.318.196
41. Tajfun Planina d.o.o.	47.495.465
42. Panvita d.o.o.	46.716.338
43. PIJARO d.o.o.	43.331.754
44. PISTOTNIK d.o.o.	43.331.754
45. EBS GROUP d.o.o.	41.754.935
46. FINIKS d.o.o.	40.521.045
47. PEKARNA PEČJAK d.o.o.	40.229.269
48. CPK d.d.	38.384.364
49. NUMINA d.o.o.	38.384.364
50. BISOL Group d.o.o.	38.343.626
51. VCAG d.o.o.	37.035.434
52. KOBAL TRANSPORTI d.o.o.	31.890.567
53. AZ DEOS, d.o.o.	31.085.771
54. INTRA LIGHTING d.o.o.	30.737.347
55. PRVA FINANCE, d.o.o.	30.366.696
56. ANTICUS d.o.o.	22.963.265
57. SKUPINA PRVA d.d.	19.793.932
58. BATAGEL & CO., d.o.o. Postojna	19.492.480
59. MIK, d.o.o.	18.583.418

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija, konsolidirane bilance 2021
Obdelava: Podjetna Slovenija

Naš jutri je odvisen od današnjih investicij.

Povečujemo obseg
trajnostnega financiranja
podjetij.

NLB

70 NAJVEČJIH PODJETIJ V LASTI PODJETNIKOV

Po prodaji, nekonsolidirane bilance

Skupina	Prodaja 2021	Skupina	Prodaja 2021
1. BELEKTRON d.o.o.	2.450.176.103	35. ŠTAJERSKI AVTO DOM d.o.o.	45.867.281
2. ORBICO d.o.o.	286.242.258	36. AHAC d.o.o.	44.607.351
3. JAGROS, d.o.o.	191.370.110	37. KEA, d.o.o.	43.968.392
4. PRESKOK d.o.o.	158.073.371	38. NOMAGO d.o.o.	43.443.663
5. Akrapovič d.d.	150.008.576	39. POLYCOM Škofja Loka d.o.o.	41.164.567
6. ADK d.o.o.	146.912.387	40. GIC GRADNJE d.o.o.	40.476.700
7. RASTODER, d.o.o.	136.155.904	41. METRO, d.d.	40.248.498
8. RIKO, d.o.o.	132.689.471	42. PEKARNA PEČJAK d.o.o.	39.438.983
9. MEDIS, d.o.o.	120.423.965	43. PLASTIKA SKAZA d.o.o.	38.709.929
10. COMITA d.d.	109.545.855	44. CPK d.d.	38.362.906
11. GH HOLDING d.o.o.	104.873.885	45. AUTOMATIC SERVIS d.o.o.	37.698.397
12. KMAG d.o.o.	104.115.976	46. Tajfun Planina d.o.o.	36.801.770
13. Big Bang, d.o.o.	101.975.000	47. OMEGA AIR d.o.o. Ljubljana	35.627.424
14. MDM d.o.o.	97.073.345	48. Don Don d.o.o.	34.056.184
15. INCOM d.o.o.	94.664.865	49. PLASTA d.o.o.	33.475.232
16. JANUS TRADE, d.o.o.	93.955.330	50. DEOS, d.o.o.	31.079.106
17. GMT d.o.o.	89.765.151	51. GP sistemi, d.o.o.	28.359.777
18. INOTHERM d.o.o.	80.987.803	52. KOBAL TRANSPORTI d.o.o.	26.380.862
19. SILIKO d.o.o.	77.870.374	53. CNC P&K-PUŠNIK d.o.o.	18.853.298
20. AVTERA d.o.o.	77.319.227	54. GARNOL, d.o.o.	18.762.160
21. Calcit d.o.o.	76.146.945	55. MIK, d.o.o.	18.254.058
22. ZLATARNA CELJE d.o.o.	73.576.703	56. VILLAGER d.o.o.	16.842.369
23. INPOS, d.o.o., Celje	73.005.322	57. VOC Ekologija d.o.o.	15.725.838
24. INTERBLOCK d.o.o.	68.703.912	58. AKUSTIKA GROUP d.o.o.	14.319.548
25. Panvita MIR d.d	66.891.269	59. MAKSIM, d.o.o.	9.174.385
26. CABLEX-M d.o.o.	61.979.432	60. Medis Group, d.o.o.	7.218.239
27. SALOMON d.o.o. Ljubljana	57.662.961	61. IMO-REAL d.o.o.	6.789.611
28. LEDINEK ENGINEERING d.o.o.	57.279.383	62. BISOL Group d.o.o.	6.676.264
29. MEDIA PUBLIKUM, d.o.o., Ljubljana	56.540.659	63. ANTICUS d.o.o.	4.674.276
30. INTEREXPORT d.o.o.	52.932.838	64. CABLEX d.o.o.	3.639.979
31. KLS LJUBNO d.o.o.	50.417.721	65. FRAGMAT d.o.o.	2.744.519
32. SIBO G. d.o.o.	50.202.982	66. G4 GROUP, d.o.o.	2.417.650
33. KLEMEN TRANSPORT, KLEMEN PIŠKUR S.P.	49.342.793	67. MSIN d.o.o.	2.208.604
34. KOVIS d.o.o.	47.957.795	68. Akrapovič skupina, d.o.o.	1.897.830
		69. PISTOTNIK d.o.o.	1.224.032
		70. FINIKS d.o.o.	981.722

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija, nekonsolidirane bilance 2021
Obdelava: Podjetna Slovenija

AKRAPOVIČ

MOČ ZVOKA

Izpušni sistem za
AUDI RS 6 AVANT (C8)
Evolution Line (Titanium) / s homologacijo ECE

Odkrijte edinstven zvok Akrapovičevih visokozmogljivih izpušnih sistemov in se zapeljite v novo dimenzijo! Izkusite užitek med vožnjo, ki ga prinaša vzdržljiv, zmogljiv in visokokakovosten izpušni sistem, plod več kot tridesetletnih izkušenj, mojstrske izdelave in tehnološkega znanja.

Akrapovič d.d.

Malo Hudo 8a, 1295 Ivančna Gorica, Slovenija / www.akrapovic.com

SPLOŠNO OPOZORILO: Zaradi globalne distribucije izdelkov podjetja Akrapovič d.d. niti podjetje Akrapovič d.d. niti nobena njegova podružnica ne jamčijo, da je izpušni sistem skladen z zakonodajo na področju emisij v zrak in emisij hrupa oz. zakonodajo o označevanju v vseh državah. Informacije o veljavni zakonodaji, ki ureja uporabo izdelka, mora kupec pridobiti samostojno, prav tako pa mora zagotoviti tudi skladnost s to zakonodajo.

Foto: Belektron

1. na lestvici največjih podjetij v lasti podjetnikov po prodaji

»ZA ZELENI PREHOD NE POTREBUJEMO NE DAVKOPLAČEVALSKEGA DENARJA NE SUBVENCIJ.«

Boštjan Bandelj, Belektron, trgovanje z emisijskimi kuponi

Goran Novkovič

daj ste se odločili, da boste trgovali z emisijskimi kuponi? Kaj vas je takrat prepričalo?

14. januarja je minilo točno 15 let, odkar sem ustanovil podjetje Belektron.

Ob ustanovitvi sem svojo kariero nameraval graditi na upravljanju premoženja in zato ustanovil naložbeni sklad. Razvil sem tudi program za modeliranje urnih cen električne energije in ga tržil. Ukvarjal sem se s poslovnim svetovanjem na področju surovinskih trgov.

Prvi posel z emisijskimi kuponi sem izpeljal šele eno leto po ustanovitvi podjetja. Takrat se je ta trg šele začel prebujati. V Sloveniji pa se s tem aktivno ni ukvarjal nihče. Konec leta 2011 mi je postalo jasno, da je v trgovanju z emisijskimi kuponi izjemen potencial. V Belektronu smo zato takrat opustili druge poslovne dejavnosti in se stoodstotno posvetili trgovanju z emisijskimi kuponi.

Ali ste pred letom 2020 slutili, da se bodo emisijski kuponi tako močno podražili?

Že leta pred tem je evropska politika jasno poudarila, da si želi višje cene emisijskih kuponov. To naj bi pospešilo vlaganja v zelene vire energije in modernizacijo industrijskih procesov. Več let so trajale tudi zakonodajne aktivnosti za zmanjšanje ponudbe emisijskih kuponov prek brezplačne dodelitve podjetjem in državnih avkcij.

Signali za rast cen so bili tako precej jasni (in javni). Seveda pa trg vedno preseneti tudi največje poznavalce.

Malo za šalo: kateri položaj v vaši Belektronovi enajsterici igrate prav vi? Predlani ste namreč zaposlovali 11 oseb ...

Sem tajnica, predstavnik za odnose z javnostmi, glavni trgovec, član uprave, lastnik. Na splošno

smo vsi člani Belektronove ekipe pripravljeni igrati na različnih igralnih položajih.

Kako se bo trg z emisijskimi kuponi razvijal v prihodnje? Kakšne utegnejo biti cene v naslednjih dveh letih?

Zakonodajni okvir do leta 2030 je jasen, cene pa bodo kot na vseh trgih odvisne od povpraševanja in ponudbe. Od evropske politike javno slišimo signale, da je zaželen raven cen med 60 in 100 evri za tono izpustov.

Kako bi lahko izboljšali evropsko mrežo za trgovanje z električno energijo, da bi vsaj nekoliko ublažili šoke?

Edini način je zmanjšanje odvisnosti od uvoza primarnih energetskega virov. V trenutnih razmerah lahko to razmeroma hitro dosežemo samo z investicijami v obnovljive vire energije – vetrne in predvsem sončne elektrarne. Da bo ta prehod tehnično izvedljiv, moramo nadgraditi omrežja, zagotoviti možnosti shranjevanja energije in okrepiti mehanizme za zagotavljanje stabilnosti omrežja.

Ste tudi solastnik podjetja NGEN, kjer si prizadevate za digitalizacijo in decentralizacijo evropskega energetskega sistema. Korak k temu naj bi bila njihova platforma, ki bi spremljala in upravljala fleksibilne porabnike električne energije, proizvodne enote in baterijske hranilnike. Kakšne bodo konkretne koristi od tega za podjetnike oziroma podjetja, gospodinjstva ...?

Samooskrba je edini način, da se gospodinjstva in podjetja energetske osamosvojijo, postanejo neodvisna od zunanjih cenovnih šokov in pridobijo dostop do dolgoročno cenovno ugodne energije. Vendar pa sončna elektrarna na strehi predstavlja le pol poti do tega cilja.

NGEN s svojimi rešitvami omogoča shranjevanje presežkov električne energije iz obnovljivih virov in njihovo uporabo v preostalih delih dneva. Uporabnikom omogočamo aktivno sodelovanje pri različnih segmentih trga električne energije, vključno z zagotavljanjem sistemskih storitev, ter prihranke ob velikih cenovnih nihanjih električne energije znotraj dneva.

V nekaj mesecih bomo začeli tržiti globalno ene najnaprednejših rešitev za celostno samooskrbo gospodinjstev pod našo blagovno znamko.

Katere bodo največje bolečine pri zelenem prehodu v EU? Katere so največje ovire?

V EU na stotine milijard evrov zasebnega kapitala išče priložnosti za investiranje v obnovljive vire energije. Za zeleni prehod ne potrebujemo ne denarja davkoplačevalcev ne subvencij. Ključno pa bo, da politika odstrani birokratske ovire in ustvari predvidljivo regulatorno okolje. Tu so največja tveganja za zeleni prehod in tu bo treba storiti še veliko.

Ali so ukrepi vlade glede energetske krize dobri? Kako bi jih lahko izboljšali, da bi mirneje pričakali že naslednjo zimo?

Vladi v danih kriznih razmerah konec preteklega leta ni preostalo kaj dosti drugega, kot da blaži cenovne posledice krize za gospodinjstva in podjetja. To ji je večinoma tudi uspelo. Vendar ne smemo pozabiti, da bomo zajeten račun za to plačali davkoplačevalci. Prezreti ne smemo niti pomembnega udejstvovanja vlade na evropski ravni, kjer največji dosežek predstavlja cenovna kapica za plin.

Energetika je tek na dolge proge. Zato je treba takoj pristopiti k aktivnostim, da se kritična situacija ne bo že čez nekaj mesecev ponovila. Treba je časovno uskladiti prodajne aktivnosti slovenskih proizvajalcev električne energije in slovenskih porabnikov za naslednja leta.

Slovenija je sicer zaradi velike uvozne odvisnosti in zamujenih desetletij pri razvoju energetike v precej neugodnem položaju, zato je ključno, da zmanjša svojo uvozno odvisnost. To pa lahko stori samo z izgradnjo obnovljivih virov električne energije, kar lahko udejanjimo v nekaj letih.

Za to potrebujemo ustrezno poslovno in regulatorno okolje. Vladni koraki na tem področju bodo ključni in od njih bo odvisno, ali bomo energetske krize doživljali tudi v naslednjih letih.

Komu bolj verjamete, ko gre za gospodarske prognoze 2023/24: tistim, ki napovedujejo najslabše scenarije za letos, ali tistim, ki že napovedujejo, da morda sploh ne bo tako hudo?

Vsaj kar zadeva energetske trg, za zdaj kaže, da smo se najslabšim scenarijem uspeli izogniti. Kako ironično, zaradi globalnega segrevanja in

pa tudi na račun prisilne deindustrializacije Evrope, kar gotovo ni pozitivno.

Energetska bitka pa še zdaleč ni dobljena. Zagotovo nas še letos čakajo novi težki izzivi. Širše gledano sta že od finančne krize zadnjih 15 let monetarna in fiskalna politika vseh razvitih držav – vključno s Slovenijo in EU – usmerjeni le v vzdrževanje umetnega občutka udobja do naslednjih volitev. Delamo se, da strukturnih problemov ne vidimo, njihovo naslavljanje pa odlašamo iz leta v leto.

» Želim ustvariti slovensko podjetje, ki bo pripomoglo k boljšemu svetu.«

Ob vsaki krizi je račun višji, mi pa ga samo prelagamo na prihodnost. Sam vidim, da so razpoke vedno večje in da bo slej ko prej prišlo do izjemno bolečega zloma sistema v trenutni obliki. Ali se bo to zgodilo letos ali čez 20 let, pa ne vem.

Kaj si v podjetniški karieri najbolj želite doseči? Kateri je vaš glavni cilj?

Želim si soustvariti slovensko podjetje, ki bo globalno prepoznavno in sistemsko pomembno ter bo pripomoglo k boljšemu in bolj trajnostno naravnemu svetu. Trudimo se, da bi nam to s partnerji in sodelavci uspelo s podjetjem NGEN.

NAJ PODJETJA PO ROE

Nekonsolidirane bilance

Skupina	ROE
1. BELEKTRON d.o.o.	88,2
2. Akrapovič d.d.	44,8
3. MDM d.o.o.	41,0
4. LEDINEK ENGINEERING d.o.o.	39,5
5. COMITA d.d.	36,4
6. PIJARO d.o.o.	33,6
7. INTEREXPORT d.o.o.	32,3
8. Akrapovič skupina, d.o.o.	30,4
9. Medis Group, d.o.o.	27,1
10. G4 GROUP, d.o.o.	26,6
11. KEA, d.o.o.	26,4
12. ADVENTURA, d.o.o.	26,3
13. CABLEX d.o.o.	25,5
14. INCOM d.o.o.	24,9
15. RASTODER, d.o.o.	24,0
16. JAGROS, d.o.o.	22,1
17. CABLEX-M d.o.o.	21,6
18. KMAG d.o.o.	21,1
19. ADK d.o.o.	21,0
20. KLS LJUBNO d.o.o.	19,5

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija, nekonsolidirane bilance 2021
Obdelava: Podjetna Slovenija

NAJ PODJETJA PO EBITDA

Nekonsolidirane bilance

Skupina	EBITDA
1. BELEKTRON d.o.o.	88.137.972
2. Akrapovič d.d.	30.230.579
3. INTERBLOCK d.o.o.	22.752.285
4. JAGROS, d.o.o.	21.378.231
5. KLS LJUBNO d.o.o.	21.195.869
6. INOTHERM d.o.o.	20.525.915
7. MDM d.o.o.	18.753.020
8. ADK d.o.o.	17.404.252
9. RASTODER, d.o.o.	17.285.297
10. INCOM d.o.o.	16.523.833
11. LEDINEK ENGINEERING d.o.o.	12.587.146
12. NOMAGO d.o.o.	12.216.080
13. COMITA d.d.	11.624.603
14. Calcit d.o.o.	11.242.054
15. MEDIS, d.o.o.	10.083.979
16. SILIKO d.o.o.	9.912.765
17. KMAG d.o.o.	9.447.632
18. ZLATARNA CELJE d.o.o.	8.042.843
19. AUTOMATIC SERVIS d.o.o.	7.654.007
20. INPOS, d.o.o., Celje	7.623.684

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija, nekonsolidirane bilance 2021
Obdelava: Podjetna Slovenija

NAJ ZAPOSLOVALCI

Po številu zaposlenih, nekonsolidirane bilance

Skupina	Zaposleni
1. Akrapovič d.d.	1.440
2. NOMAGO d.o.o.	873
3. JAGROS, d.o.o.	757
4. SALOMON d.o.o. Ljubljana	735
5. DEOS, d.o.o.	714
6. ADK d.o.o.	630
7. INCOM d.o.o.	583
8. SILIKO d.o.o.	553
9. KOBAL TRANSPORTI d.o.o.	384
10. KLEMEN TRANSPORT, KLEMEN PIŠKUR S.P.	377
11. METRO, d.d.	372
12. Big Bang, d.o.o.	361
13. CABLEX-M d.o.o.	359
14. PEKARNA PEČJAK d.o.o.	345
15. OMEGA AIR d.o.o. Ljubljana	325
16. Panvita MIR d.d.	316
17. INOTHERM d.o.o.	306
18. POLYCOM Škofja Loka d.o.o.	281
19. KEA, d.o.o.	275
20. CPK d.d.	274

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija, nekonsolidirane bilance 2021
Obdelava: Podjetna Slovenija

NAJBOLJŠI PO DODANI VREDNOSTI

Po dodani vrednosti na zaposlenega, nekonsolidirane bilance

Skupina	Dodana vrednost na zaposlenega
1. KMAG d.o.o.	545.827
2. PRESKOK d.o.o.	291.949
3. RASTODER, d.o.o.	287.490
4. COMITA d.d.	228.656
5. MDM d.o.o.	223.028
6. JANUS TRADE, d.o.o.	181.776
7. GP sistemi, d.o.o.	176.987
8. G4 GROUP, d.o.o.	172.222
9. MAKSIM, d.o.o.	165.413
10. INTERBLOCK d.o.o.	142.262
11. Medis Group, d.o.o.	141.853
12. CABLEX d.o.o.	141.005
13. MEDIS, d.o.o.	138.238
14. INTEREXPORT d.o.o.	137.422
15. VOC Ekologija d.o.o.	132.872
16. MEDIA PUBLIKUM, d.o.o., Ljubljana	131.875
17. Calcit d.o.o.	121.978
18. KLS LJUBNO d.o.o.	119.843
19. INOTHERM d.o.o.	110.872
20. GH HOLDING d.o.o.	100.145

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija, nekonsolidirane bilance 2021
Obdelava: Podjetna Slovenija

NAJVIŠJE POVPREČNE PLAČE

Po povprečni bruto plači na zaposlenega, nekonsolidirane bilance

Skupina	Povprečna plača
1. CABLEX d.o.o.	5.559
2. MEDIS, d.o.o.	4.626
3. Calcit d.o.o.	3.770
4. Medis Group, d.o.o.	3.703
5. G4 GROUP, d.o.o.	3.670
6. ORBICO d.o.o.	3.637
7. RIKO, d.o.o.	3.590
8. COMITA d.d.	3.327
9. GH HOLDING d.o.o.	3.303
10. MEDIA PUBLIKUM, d.o.o., Ljubljana	3.273
11. LEDINEK ENGINEERING d.o.o.	2.955
12. GP sistemi, d.o.o.	2.947
13. KMAG d.o.o.	2.850
14. INOTHERM d.o.o.	2.850
15. INTERBLOCK d.o.o.	2.735
16. AVTERA d.o.o.	2.665
17. JANUS TRADE, d.o.o.	2.643
18. KOVIS d.o.o.	2.571
19. INTEREXPORT d.o.o.	2.552
20. GIC GRADNJE d.o.o.	2.540

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija, nekonsolidirane bilance 2021
Obdelava: Podjetna Slovenija
Pogoj za uvrstitev na lestvico: vsaj 10 zaposlenih

SKUPINE: NAJ ZAPOSLOVALCI

Po številu zaposlenih, konsolidirane bilance

Skupina	Zaposleni
1. CABLEX d.o.o.	3.298
2. AMAL NALOŽBE d.o.o.	2.058
3. Don Don d.o.o.	2.057
4. PIJARO d.o.o.	1.535
5. PISTOTNIK d.o.o.	1.535
6. Akrapovič skupina, d.o.o.	1.410
7. PLASTA d.o.o.	1.107
8. I.P.S. d.o.o.	1.077
9. NOMAGO d.o.o.	1.038
10. MSIN d.o.o.	999
11. G4 GROUP, d.o.o.	931
12. IMO-REAL d.o.o.	894
13. JAGROS, d.o.o.	829
14. SALOMON d.o.o. Ljubljana	737
15. AZ DEOS, d.o.o.	714
16. REGAL d.o.o.	696
17. GARNOL, d.o.o.	600
18. CPK INVEST d.o.o.	541
19. RASTODER, d.o.o.	518
20. Panvita mesnine d.o.o.	484

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija, konsolidirane bilance 2021
Obdelava: Podjetna Slovenija

NAJ SKUPINE PO KAPITALU

Konsolidirane bilance

Skupina	Kapital
1. GARNOL, d.o.o.	157.442.000
2. Akrapovič skupina, d.o.o.	130.889.050
3. PLASTA d.o.o.	112.189.654
4. AKUSTIKA GROUP d.o.o.	109.485.887
5. Medis Group, d.o.o.	100.586.554
6. KOMPAS SHOP d.d.	91.045.231
7. IMO-REAL d.o.o.	84.223.273
8. G4 GROUP, d.o.o.	83.067.410
9. MSIN d.o.o.	79.902.179
10. RASTODER, d.o.o.	77.413.941
11. CABLEX d.o.o.	74.558.106
12. I.P.S. d.o.o.	74.507.694
13. JAGROS, d.o.o.	74.307.091
14. BATAGEL & CO., d.o.o. Postojna	67.280.650
15. Calcit d.o.o.	60.917.151
16. Don Don d.o.o.	56.016.247
17. AMAL NALOŽBE d.o.o.	56.008.707
18. GMT d.o.o.	54.928.513
19. SKUPINA PRVA d.d.	54.843.842
20. ADVENTURA Investments d.o.o.	52.287.910

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija, konsolidirane bilance 2021
Obdelava: Podjetna Slovenija

SKUPAJ V SKRBI ZA OKOLJE

Rešitve podjetja Eko Line Trade, d. o. o., omogočajo prostorske in časovne prihranke pri ravnanju z odpadno embalažo, papirjem, lesom in drugimi odpadki. Podjetje nudi komunalne rešitve za stiskanje odpadkov različnih vrst, s čimer podjetja prihranijo pri številu odvoza odpadkov. Faktor stiskanja pri hidravlični stiskalnici je do 1:5, pri vijačni pa do 1:10. Pri uporabi stiskalnice lahko tako peljemo do 8 ton stisnjene kartona, 6 ton lesenih palet, 6,5 tone ovijalne folije in do 9 ton mešanih komunalnih odpadkov. Zmanjšanje števila odvozov podjetju omogoča prijemljive finančne prihranke za transportne stroške ravnanja z odpadki.

Manj odvozov pa pomeni tudi manj izpustov v okolje. Pomanjkljivo urejen sistem ravnanja z odpadki povzroča motnje v zadnjem delu proizvodnega procesa in povzroča zastoje v delovanju podjetja. Stroški takšnih motenj so lahko veliki, saj se povečajo časi za izvedbo osnovnih delovnih aktivnosti, nastajajo zastoji, potrebne so aktivnosti za hitro reševanje nastalih težav, kar lahko hitro občuti tudi kupec. Slabo urejeni odpadni sistem podjetja se sprevrže v slabo uporabniško izkušnjo za kupca.

Foto: Don Don

»ZAPOSILILI SMO PRVE DELAVCE IZ NEPALA.«

Alenka Zavrl Mozetič,
skupina Don Don, industrija

Goran Novković

3. po številu zaposlenih
med skupinami

Energija je postala zelo draga ... Bodo v trgovinah še tople zemljice? Bodo trgovci še pekli izdelke za dopeko?

Bodo. To je pomembno za privabljanje potrošnikov. Res pa trgovci razmišljajo o tem, da bi izdelke za dopeko deloma zamenjali z že pečenimi pekovskimi izdelki.

Kaj bi še morala storiti država pri cenah energije za boljšo konkurenčnost podjetij?

Z letošnjim letom imamo skoraj trikrat višji strošek elektrike ob upoštevanju subvencij. Želimo si, da bi nam država ali EU omogočila vrnitev k takratnim cenam.

Torej: čeprav je bila zaradi črnomorske blokade Ukrajine žitna kriza, imamo srečo, da je Panonsko morje odteklo v to isto Črno morje, da imamo dovolj pridelovalnih površin v regiji, mar ne?

☺☺☺

Okoljsko vprašanje. Pšenica je prevladujoča surovina v pekovskih izdelkih. Kaj lahko skupaj z njenimi pridelovalci naredi industrija, da bosta pridelava in proizvodnja kruha še bolj prijazni okolju?

V kilogramu kruha 70 odstotkov ogljičnega odtisa prispeva pridelava pšenice. Industrija se trenutno osredotoča na energetske učinkovitost, manjšo porabo vode ali nove embalaže v svojih proizvodnjah. S kmetijskim sektorjem se o tem, da bomo ogljično nevtralni, še ne pogovarjamo.

Ugibam, da bo rezultat rešitve morda drugačno žito. Iz njega bo tudi drugačna moka za proizvodnjo kruha. Vsekakor je pred nami obdobje inovacij in sprememb.

Kakšni so vaši izzivi s kadri? Kakšne razmere pričakujete čez pol leta, leto, dve, tri?

Izzivi so enaki kot povsod po Sloveniji. Kadrov primanjkuje na vseh področjih. V pekovski industriji šolanih kadrov pravzaprav ni več.

Imate dovolj proizvodnih delavcev?

Težave nam povzročajo dolgi procesi zaposlitve zaradi postopkov pridobivanja delovnih dovoljenj, saj večino novih zaposlitev predstavljajo tujci.

Pa jih še lahko dobite v tujini?

Navadno najprej iščemo v državah Balkana, smo pa že zaposlili tudi prve delavce iz Nepala.

Torej se je trend iz Hrvaške že razširil do nas.

Da, hrvaška podjetja zadnja leta primanjkljaj domačih delavcev večinoma rešujejo z zaposlovanjem delavcev iz Nepala.

»Žita je v naši okolici dovolj. Ni bilo realnih razlogov za dvig cen žit.«

Kakšna so vaša pričakovanja glede cen prehranskih surovin letos?

Pričakujem rahel padec cen. Ni ga še videti, vendar ga pričakujemo vsaj ob novih letinah pridelkov. Večjega padca pa ni pričakovati, ker vsi v svoje cene vgrajujejo inflacijo. Dvigujejo se plače, prevozi ...

Torej se bo trg žitaric stabiliziral ...

V našem regijskem oskrbovalnem bazenu v tem času nikoli ni primanjkovalo žita. Žita je v naši okolici dovolj. Ukrajinska kriza je vplivala samo na ceno žitaric. Ni bilo realnih razlogov za dvig cen žit.

V Don Donu zato že razmišljamo o vertikalni integraciji, kar smo že vzpostavili v Srbiji. Da se bomo zavarovali pred takšnimi tveganji.

To je dobra novica. Četudi se v Ukrajini vojna zaostri, žita ne bi smelo primanjkovati. Je tako?

Tako je. Kolikor žita ne pridelamo sami, ga dobimo iz sosednjih držav.

Katerih profilov vam bo po vaših pričakovanih najbolj primanjkovalo?

Najtežje bo dobiti delavce s srednjo šolo, ki se priučijo za vodenje strojev in procesov. V proizvodnji, ki je avtomatizirana, ne potrebujemo več peka, ampak strojnika. To mora biti oseba, ki zna upravljati tako stroj kot računalnik.

Kaj najraje počnete v prostem času?

Hodim v hribe in berem knjige.

Kaj si želite v podjetniški karieri še doseči? Kateri je vaš naslednji glavni cilj?

Postali smo tako veliko podjetje, da moramo temu prilagoditi vodenje. Oba z Alešem se umikava iz operativnega upravljanja. Kot solastnika se želiva bolj posvetiti razvojnim in strateškim izzivom. To zahteva čas, tako za nov menedžment kot za naju, da se znajdeva v novi vlogi.

Lani sta v podjetje vstopila tudi najina otroka. V podjetju jima je všeč, zato je tudi zato za naju z Alešem to dobra zgodba.

NAJ SKUPINE PO EBITDA

Konsolidirane bilance

Skupina	EBITDA
1. RASTODER, d.o.o.	35.414.276
2. GARNOL, d.o.o.	32.813.000
3. Akrapovič skupina, d.o.o.	30.872.725
4. G4 GROUP, d.o.o.	30.453.133
5. ADVENTURA Investments d.o.o.	25.802.680
6. CABLEX d.o.o.	23.894.615
7. INTERBLOCK d.o.o.	22.834.409
8. JAGROS, d.o.o.	21.568.666
9. MSIN d.o.o.	21.427.236
10. PLASTA d.o.o.	21.009.574
11. Calcit d.o.o.	20.166.623
12. I.P.S. d.o.o.	19.705.241
13. MDM d.o.o.	18.449.885
14. AMAL NALOŽBE d.o.o.	17.368.136
15. Don Don d.o.o.	17.364.614
16. IMO-REAL d.o.o.	15.271.202
17. Medis Group, d.o.o.	13.541.556
18. PONDS d.o.o.	13.454.835
19. NOMAGO d.o.o.	13.352.963
20. KMAG d.o.o.	11.227.022

Vir: Dun & Bradstreet Slovenija, konsolidirane bilance 2021
Obdelava: Podjetna Slovenija

Dobrodošli podjetniki in obrniki.

Nadvse ugodnim poslovnim paketom **Mikro**, **Mini** in **Midi** smo dodali še **6 mesečno brezplačno vodenje**, za vse novo-odprte račune.

Foto: Polycom

18. po številu zaposlenih med podjetji

»CENE SUROVIN SE BODO UMIRILE, CENE ENERGIJE PADLE.«

Iztok Stanonik, Polycom, industrija

Goran Novković

Izdelujete polimerne izdelke za avtomobilsko in še druge panoge. Kaj v vaši panogi pričakujete letos: boste rasli kot v zadnjih letih ali se bo rast podjetja umirila?

Pričakujemo umirjeno rast in povečano stopnjo konkurence v panogi.

Vaši izdelki so že v vsakem drugem avtomobilu na svetu. Kaj pričakujete v avtomobilski industriji, ki že leta doživlja pandemične, oskrbne, cenovne, tehnološke in druge pretese?

Pričakujemo konsolidacijo trga. Inovativna in agilna podjetja, ki bodo sprejemala premišljene, a hitre odločitve, bodo uspešna. Podjetja, ki se ne bodo prilagajala konkurenci, pa bodo izgubljala tržne deleže.

trgovina dodatno sprostila, bo Evropa soočena tudi z močno konkurenco. Visoke obrestne mere govornijo v prid regionalizaciji, saj bo nekaj časa denar ponovno vladar.

Kakšna so vaša pričakovanja glede cen surovin?

Pričakujemo, da bo vse bolj prevladovala konkurenca, ki bo dvige cen umirila. Tisti, ki se ne bodo pravočasno umirili in sledili strankam, bodo izgubljali tržne deleže na vseh trgih. Na svetu je veliko trgovcev, ki bodo cene izenačevali globalno.

Kaj pričakujete pri cenah energije? Kaj bi še morala storiti država za konkurenčnost podjetij?

Ocenjujemo, da bodo cene energije postopno upadale, saj se verige oskrbe s plinom vzpostavljajo in organizirajo na novo. Prav tako pa so splošni količinski obsegi poslovanja zaradi inflacije nekoliko upadli.

Imate močan razvojni oddelek. Koliko bi Polycom v zadnjih desetih letih lahko rasel, če ta oddelek ne bi bil tako močan?

Ne bi rasel.

Kaj najraje počnete v prostem času?

Moji hobiji so med drugim hoja, plavanje in smučanje.

Kaj si želite v podjetniški karieri še doseči? Kateri je vaš naslednji glavni cilj?

Moja ambicija je, da bi izpeljali še kakšen prevzem.

»Moja ambicija je, da bi izpeljali še kakšen prevzem.«

Katere druge panoge, iz katerih so vaši kupci, utegnejo letošnje leto preživeti najboljše in katere se bodo spoprijemale z več izzivi?

Podjetja v panogi IIOT (industrijskega interneta stvari) bodo poslovala najboljše, saj ti trgi rastejo.

Ali se bodo oskrbne verige še naprej regionalizirale, kar se je začelo dogajati po začetku epidemije? Ali pa bo industrija zaradi visokih cen energije Evropo začela zapuščati?

Težko je napovedovati, kako globalizirana bo ostala Kitajska. Ali se bo odnos med ZDA in Kitajsko zaostroval ali pa bo dopuščal trgovino med Kitajsko in Evropo. Če se bo mednarodna

KAKO Z DIGITALIZACIJO POVEČAMO ENERGETSKO UČINKOVITOST IN ZNIŽAMO STROŠKE ENERGIJE?

V obdobju energetske druginje je v industrijskih podjetjih zagotovo med najbolj aktualnimi vprašanji, kako lahko znižamo stroške energentov pri proizvodnji. Čeprav se večina podjetij ukvarja predvsem z nakupnimi cenami in zakupi energentov, v praksi opažamo precej neizkoriščenih priložnosti tudi pri njihovi porabi. Z načrtnim pristopom lahko namreč porabo in stroške energije v proizvodnji znižamo tudi za 10 odstotkov in več.

BISTVENO JE SPREMLJANJE PORABE ENERGENTOV

Čeprav gre za znano pravilo, v praksi vendarle pogosto pozabimo, da česar ne merimo, ne moremo izboljšati. Zato je prvi smiselni ukrep ciljno spremljanje porabe, kar dosežemo z energetskega informacijskega sistema. Njegovo delovanje temelji na avtomatskem zbiranju in obdelavi podatkov, na podlagi katerih razvijamo ukrepe za izboljšave, merimo njihov učinek in po potrebi uvajamo dodatne ukrepe. Ukrepe za zmanjšanje porabe energije sicer delimo na organizacijske in investicijske. Med **organizacijskimi** je na prvem mestu optimizacija proizvodnih procesov, ki vključuje prilagoditve nastavitvev in obratovanja ter izklapljanje

porabnikov. Med ostalimi ukrepi so tudi odprava puščanj komprimiranega zraka, pare in vode ter energetske učinkovita razsvetljava in ogrevanje. Pri **investicijskih** ukrepih pa je pogosta zamenjava zastarele in energijsko potratne proizvodne opreme, nakup energetske učinkovitih kompresorjev, kompenzacija jalove energije in rekuperacija odpadne toplote.

KAKO VAM LAHKO POMAĞAMO V METRONIKU?

Za zmanjševanje porabe energentov v proizvodnji smo v Metroniku razvili informacijsko rešitev MePIS Energy. Spletna aplikacija je namenjena spremljanju porabe v realnem času ter odkrivanju in odpravi skritih izgub. Sestavljena je iz več modulov za spremljanje in upravljanje porabe energentov, energetske knjigovodstvo ter napredno analitiko z umetno inteligenco, ki izračunava napovedi porabe glede na različne dejavnike. Rešitev že uporabljajo vrhunska industrijska podjetja iz Slovenije, Avstrije in drugih evropskih držav.

KLJUČNE KORISTI REŠITVE MEPIS ENERGY:

- ★ celovit pregled nad porabo energije v odvisnosti od različnih dejavnikov proizvodnje v realnem času,
- ★ hitro odkrivanje in odprava nepotrebne porabe energentov,

Strokovno svetovanje za zmanjševanje porabe energentov v proizvodnji

Digitalizacija je običajno samo del rešitve, zato v Metroniku nudimo strokovno svetovanje pri zmanjšanju porabe energentov v proizvodnji in optimizaciji proizvodnih procesov nasploh. Izkušnje potrjujejo, da tako možnosti za izboljšave odkrijemo že kmalu po uvedbi informacijskega sistema in prihranke dosežemo takoj, naložba v energetske informacijske sistem pa se običajno povrne že prej kot v enem letu.

- ★ pregledne informacije v obliki kazalnikov KPI za učinkovito upravljanje porabe energije na vseh ravneh organizacije,
- ★ osnovni pogoj za spremljanje in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ter pripravo energetskih poročil,
- ★ temelj za določanje ciljev in preverjanja učinkovitosti ukrepov v skladu s standardi ISO 50001, ISO 14001 in drugimi.

Za več informacij vam je na voljo Aleš Temeljotov na ales.temeljotov@metronik.si.

www.metronik.si/mepis-energy

ČIM VEČ ZADOVOLJNIH IN USPEŠNIH LJUDI

Razmere na trgu, tako slovenskem kot evropskem, niso stabilne, sploh pa so naša stalnica spremembe na trgu dela. Vsak delodajalec si želi zadovoljne zaposlene, ki imajo ustrezna znanja in proaktivno pridobivajo nova ter tako pripomorejo k svoji rasti ter napredku in rasti podjetja.

Zelo pomembno za vsakega zaposlenega je prav tako, da (pre) pozna svoje poslanstvo, saj ga prav to ga družijo z organizacijo in ostalimi sodelavci in je ključno za odlično sodelovanje. Prav tako je to velik korak k doprinosu skupnih uspehov oziroma rezultatov vsakega podjetja.

Tanja Skaza, solastnica uspešnega podjetja Plastika Skaza, d. o. o., Skaza IP in ustanoviteljica Inštituta Skaza, je v svoji karieri, v kateri je za svoje uspešno delo prejela mnogo nagrad in priznanj, kot so Najboljša predavateljica, Mlada managerka in evropska Naj managerka, velikokrat občutila, kaj za podjetje pomenijo pravi in zadovoljni kadri na pravih delovnih mestih.

In prav zadovoljstvo ljudi – tako na osebni kot poslovnemu področju je bil razlog, da je Tanja Skaza ustanovila Inštitut Skaza, katerega poslanstvo je pomagati ljudem in organizacijam. S svojim delom in pomočjo želi doseči, da je okoli nas čim več srečnih, zadovoljnih ljudi s tem, kdor so in kaj počnejo. Hkrati pa pomagati tudi čim več menedžerjem, da se transformirajo v voditelje, ki gradijo srčne in uspešne odnose. V dveh letih, odkar je ustanovila Inštitut Skaza, je pomagala več kot 130 podjetnikom na poti poslovnega in osebnega uspeha. Več kot 90 % njenih strank je izboljšalo svoje življenje, tako osebno kot poslovno, ter to preneslo tudi na svojo družino in sodelavce.

Inštitut Skaza s Tanjo Skaza za podjetja organizira različne delavnice in izobraževanja:

- ★ Akademija Spremembe vredna in ostali programi za ženske

- ★ Izobraževanje za organizacije
- **Motivacijski govor:** Pot k sebi je pot k sreči in uspehu
- **Delavnica:** Kako postati srečen in uspešen na delovnem mestu
- **Delavnica:** Ali se ponotranjim z vrednotami podjetja, živim poslanstvo in verjamem v vizijo
- ★ Poslovno svetovanje in coaching za podjetja in posameznike

Bistveni elementi izobraževanj in delavnic za organizacije, svetovanj za družinska podjetja in osebnega coachinga za razvoj vodstvenih kompetenc so:

- ★ postavitve temeljev (vrednot, poslanstva in vizije),
- ★ posnetek – SWOT analiza podjetja
- ★ razvijanje vodstvenih veščin,
- ★ izboljšanje komunikacije z zaposlenimi,
- ★ spoznavanje ključne stranke,
- ★ postavljanje strategije,
- ★ določitev kazalnikov uspešnosti zaposlenih in cilje podjetja.

AKADEMIJA SPREMEMBE VREDNA ZA ŽENSKE

Tanja Skaza je na podlagi izkušenj z delom s strankami oblikovala program, ki ga skupaj z nekaterimi gostujočimi strokovnjaki večinoma vodi sama z namenom opolnomočenja vodij in zaposlenih. Namen je razvoj kompetenc, ki jih sodobna vodja potrebuje, da je osebno srečna in poslovno uspešna ter zadovoljna in zavzeta.

VODILO TANJE SKAZA: »KO SI DOVOLIMO V ŽIVLJENJU DELATI SPREMEMBE IN PRI TEM VZTRAJATI, SO VEDNO KLJUČNI REZULTATI SREČA, NOTRANJI MIR IN USPEH.«

Med 11 srečanih udeležencek razvijejo veščine, ki pomagajo pri ravnovesju osebnega in poslovnega življenja, doseganju boljših poslovnih rezultatov in razvoju vodstvenih kompetenc, prav tako pa spoznajo tudi konkretne primere iz prakse in študij primera.

Preverite programe na www.tanja-skaza.si in se vpišite na prejemanje novic o novostih na področju izobraževanj in ostalih dejavnostih Inštituta Skaza.

Za bralce revije Podjetna Slovenija podarjamo 10-dnevni dostop do e-knjige Spremembe vredna, avtorice Tanja Skaza. Pošljite e-pošto na info@skaza.com in prejeli boste geslo za dostop. Pripis: Podjetna SLO.

INŠTITUT SKAZA S TANJO SKAZA

ZA PODJETJA ORGANIZIRA RAZLIČNE
DELAVNICE IN IZOBRAŽEVANJA

Akademija Spremembe vredna in ostali programi za ženske

Izobraževanje za organizacije

- Motivacijski govor: Pot k sebi je pot k sreči in uspehu
- Delavnica: Kako postati srečen in uspešen na delovnem mestu
- Delavnica: Ali se ponotranjim z vrednotami podjetja, živim poslanstvo in verjamem v vizijo

Poslovno svetovanje in coaching za podjetja in posameznike

Zelo pomembno za vsakega zaposlenega je prav tako, da (pre)pozna svoje poslanstvo. Kajti, prav skupno poslanstvo ga druži z organizacijo in ostalimi sodelavci in je ključno za odlično sodelovanje ter je velik korak k doprinosu skupnih uspehov oziroma rezultatov vsakega podjetja.

Inštitut Skaza
Selo 22, 3320 Velenje
Slovenija

✉ www.tanjaskaza.si
🌐 info@tanjaskaza.si
☎ 040 853 156

MINI DAVČNI LEKSIKON 2023

- Davčne novosti in zanke za leto 2023 – na kaj je treba biti pozoren?
- Kako smo sprejeli e-račune? So še vedno v manjšini?

Maja Virant

avčni strokovnjakinji, Nina Orehek Ručigaj, vodja pravnega in davčnega svetovanja pri Unija Consulting, in Katarina Ložar, pomočnica direktorice pri

Vizija računovodstvo, sta nam predstavili ključne letošnje davčne in računovodske spremembe:

1 Zviševanje splošne olajšave

Pred sprejetjem novega dohodninskega zakona (ZDoh-2AA) je bilo govora o zviševanju splošne olajšave do leta 2025, ko naj bi dosegla 7.500 evrov, pravi Katarina Ložar. »S 1. januarjem se je splošna olajšava dvignila na 5.000 evrov in tako bo tudi ostalo, brez postopnega višanja do leta 2025.«

Pri bruto plači 1.500 evrov bi se pri upoštevanju nju zvišane splošne olajšave neto plača zvišala za slabih 11 evrov, pojasnjuje Ložarjeva. Poleg tega se spreminja način izračuna dodatne splošne olajšave.

2 Sprememba neobdavčene višine nadomestila za uporabo lastnih sredstev

»Neobdavčena višina nadomestila za uporabo lastnih sredstev je po novem do 0,20 odstotka zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Sloveniji, preračunane na mesec,« pravi Nina Orehek Ručigaj.

3 Povečanje najvišje dohodninske stopnje

Najvišja davčna stopnja v lestvici se poveča s 45 na 50 odstotkov, navaja Nina Orehek Ručigaj.

4 Posebna olajšava za mlade

Za mlade do dopolnjenega 29. leta bo posebna olajšava zmanjševala davčno osnovo iz delovnega razmerja v višini 1.300 evrov. Pri bruto plači 1.500 evrov bi se pri upoštevanju posebne olajšave za mlade neto plača zvišala za slabih 20 evrov, pojasnjuje Ložarjeva.

5 Višji prispevki za samostojne podjetnike

Minimalni prispevki za socialno varnost po novem znašajo 451,41 evra, maksimalni pa 2.633,34 evra.

6 Spremembe datumov zapadlosti akontacije DDPO in dohodnine iz dejavnosti

Z zadnjo spremembo Zakona o davčnem postopku se poenoti rok za plačilo predhodne akontacije dohodnine in obveznosti iz naslova prispevkov za socialno varnost – tj. na najpozneje 20. dan v mesecu za pretekli mesec, navaja Nina Orehek Ručigaj: »To daje možnost plačila predhodnih akontacij in prispevkov za socialno varnost z enim plačilnim nalogom.«

Enako se prestavi tudi rok za plačilo akontacije davka od dohodkov pravnih oseb, in sicer na najpozneje 20. dan v mesecu za pretekli mesec. Orehek Ručigajeva dodaja: »Obe štejem za dobri spremembi zaradi poenotenja roka in premika dneva za poročanje.«

7 Nov sistem obdavčitve za samostojne podjetnike, ki so vključeni v sistem normiranih odhodkov

Če ima samostojni podjetnik tako imenovani popoldanski s. p. in je brez zaposlenih, je do višine prihodkov 12.500 evrov obdavčen s 4-odstotno dohodnino. S prihodki od 12.500 evrov in vse do 50.000 evrov bo obdavčen z 12-odstotno dohodnino. S prihodki nad 50.000 evrov pa z 20-odstotno dohodnino, pojasnjuje Katarina Ložar.

Samostojni podjetnik (redni s. p.), ki ima prihodke do višine 50.000 evrov, je obdavčen s 4-odstotno dohodnino; s prihodki od 50.000 evrov do 100.000 evrov z 12-odstotno dohodnino; s prihodki nad 100.000 evrov pa z 20-odstotno dohodnino, še pojasnjuje Ložarjeva.

Poleg tega je uveljavljen dodatni pogoj, in sicer namesto pet devet mesecev zaposlitve oziroma samozaposlitve, opozarja Nina Orehek Ručigaj.

8 Sprememba neobdavčene višine izplačila za poslovno uspešnost

Izplačilo za poslovno uspešnost, bodisi v denarju bodisi v naravi iz naslova delovnega razmerja, izplačano največ dvakrat v koledarskem letu do 100 odstotkov povprečne mesečne plače slovenskega zaposlenega, ni obdavčeno.

Črtana je možnost, da se znesek neobdavčeno izplača do višine 100 odstotkov povprečne mesečne plače delavca, vključno z nadomestili plače, izplačanih za zadnjih 12 mesecev pri delodajalcu, če je to za zavezanca ugodnejše, pojasnjuje spremembo Nina Orehek Ručigaj.

Še vedno pa velja, da je za izplačilo poslovne uspešnosti treba imeti interni akt ali podlago v kolektivni pogodbi, opozarja Nina Orehek Ručigaj.

9 Višja minimalna plača

V letu 2023 bo višja minimalna plača. V Uradnem listu je bila objavljena v petek, 13. januarja 2023. Bruto minimalna plača za delo, opravljeno po 1. januarju 2023, bo 1.203,36 evra. Pri plači za mesec december 2022, izplačani v januarju 2023, je bila bruto minimalna plača 1.074,43 evra, neto plača 769,51 evra (dodatne olajšave niso upoštevane). Pri plači za mesec januar 2023, izplačani v februarju 2023, je neto minimalna plača 854,10 evra, kar pomeni zvišanje neto plače za okrog 85 evrov, pojasnjuje Katarina Ložar.

10 Višja obdavčitev najemnin

V letu 2022 je bilo priznanih deset odstotkov normiranih stroškov, obdavčitev pa je bila izvedena po 15-odstotni davčni stopnji. Ta se je zdaj dvignila na 25 odstotkov, navaja Nina Orehek Ručigaj:

»To pomeni, da je od vsakih tisoč evrov najemnine najemodajalec v letu 2022 plačal 135 evrov dohodnine, letos pa jih bo kar 225.«

Najemodajalec lahko sicer z računi za vzdrževanje nepremičnine oziroma drugega premoženja uveljavlja tudi dejanske stroške za ohranjanje vrednosti premoženja in si tako zniža dohodnino, svetuje Nina Orehek Ručigaj.

11 Odsvojitve delnice se obdavčuje kot dividenda

Obdavčitev kapitalskih dobičkov se ni spremenila in ostaja pri 25 odstotkih. Medtem se odsvojitve delnic ali deležev v okviru pridobivanja lastnih delnic oziroma deležev družbe zopet obdavčuje kot dividendo, to je z obdavčitvijo 25 odstotkov dohodnine, pojasnjuje Katarina Ložar.

ZAKAJ E-RAČUNI NE BI BILI OBVEZNI?

E-računi so bili sprejeti kot vsaka novost; sprva zadržano, čeprav je to edina prihodnost, pravi Katarina Ložar: »Zdaj je poslovanje utečeno. A kljub temu se ni preneslo na področje B2B.«

Točnega podatka nimajo na voljo, delež poslovnih subjektov, ki uporabljajo e-račune, pa je še vedno majhen, pravi Katarina Ložar.

Boljše izkušnje ima Nina Orehek Ručigaj: »Predvsem se je velik preskok zgodil v času korone, ko so bila podjetja prisiljena sprejeti hitre spremembe v smeri digitalizacije.« Na Uniji je velika večina računov, okoli 95 odstotkov, v elektronski obliki, pravi Orehek Ručigajeva.

Katarina Ložar opaža, da velika večina podjetij uporablja vmesno verzijo izdanih računov, ki jih v pdf-obliki pošiljajo po elektronski pošti. Če bodo e-računi zakonsko obvezni, Ložarjeva meni, da smo se hitro in brez večjih zapletov sposobni prilagoditi in sprejeti ta način poslovanja.

Kaj so prednosti?

Prednosti in koristi e-računov je veliko, našteva Katarina Ložar:

- ✓ prihranek pri času,
- ✓ manjša poraba papirja, znamk, kartuš ...,
- ✓ manj ročnega dela,
- ✓ lažje arhiviranje,
- ✓ preprost nadzor,
- ✓ manjša možnost napak.

Kje so pomanjkljivosti?

Navaja Nina Orehek Ručigaj:

- ✗ slabe kopije računov, ki jih program ne razbere,
- ✗ premalo usposobljenosti zaposlenih glede e-računov,
- ✗ težave s programsko opremo.

Poleg tega manjša podjetja račune še vedno izstavljajo v Wordovi ali Excellovi obliki, in ne iz programa, ki bi jim omogočal avtomatsko pošiljanje e-računa, ker je to dodaten strošek, opaža Katarina Ložar. Prav tako je dodaten strošek kanal za pošiljanje e-računov, dodaja: »Pošiljanje e-računov se lahko izvaja prek bančnega kanala ali drugih ponudnikov e-poti. Res pa je, da je pošiljanje prek spletne aplikacije UJP eRačun brezplačno za do 60 izdanih računov na letni ravni.«

Foto: Shutterstock

KAKO SE PRIPRAVITI NA PRIHOD FURSA?

- Kako poteka davčni inšpekcijski nadzor?
- Kakšen je postopek in kakšne so pravice zavezancev za davek?
- Zlasti pomembno ob zadnjih napovedih pregledov odkupov lastnih poslovnih deležev lastnikov s strani njihovega podjetja

Gregor Pajek, odvetniška pisarna Rojs Peljhan Prelesnik & partnerji

Podjetniki, ki so pri odkupih lastnih poslovnih deležev s strani podjetij v njihovi lasti izkoristili davčno ugodnost nekdanje vlade, bi se lahko znašli pod drobnogledom davčnih inšpektorjev. Furs v letu 2023 načrtuje izvedbo (izrednih) nadzorov, ki bi podrobneje preverili te transakcije.

Davčni inšpekcijski nadzor (DIN) v primerjavi z drugimi vrstami nadzora pomeni največji poseg v pravni položaj zavezancev, saj je javni interes in s tem položaj davčnega organa močnejši kot v

drugih davčnih postopkih. Zato je bistveno, da so udeleženci teh postopkov seznanjeni s svojimi pravicami.

1 Začetek in predmet DIN: povezava z dohodnino

DIN obsega nadzor dveh ali več področij poslovanja oziroma nadzor enega ali več davkov za eno ali več obdobj. Zadeva predvsem tista dejstva in okoliščine, ki lahko vplivajo na povečanje ali zmanjšanje davčne obveznosti ali ki vplivajo na prenos davčne obveznosti med

davčnimi obdobji. V vsakem primeru se s sklepom o DIN opredeli:

- I. **obdobje**, ki je predmet nadzora,
- II. **vrsto davkov oziroma predmet nadzora** ter
- III. **pouk o pravicah in dolžnostih zavezanca**.

Seveda gre v omenjenih primerih pričakovati pregled transakcij o odkupu lastnega poslovnega deleža kot dejstva oziroma okoliščine, ki (lahko) vpliva na davčne obveznosti po Zakonu o dohodnini.

DIN se praviloma začne po uradni dolžnosti z vročitvijo sklepa o DIN. Inšpektor lahko začne opravljati inšpekcijski nadzor po poteku osmih dni od vročitve tega sklepa. Postopek inšpekcijskega nadzora se sicer lahko izjemoma začne tudi pred vročitvijo sklepa o DIN, pri čemer zavezanec s tem (še) ni seznanjen.

Vendar gre, glede na to, da je FURS že sam javno napovedal, da bo v letu 2023 izvajal (izredne) nadzore nekaterih transakcij, povezanih z nakupi lastnih deležev, pričakovati, da bodo ti postopki pričeti z vročitvijo sklepov o DIN.

2 Kraj in čas DIN: pozor na sodno odločbo

DIN se praviloma izvaja na terenu, v delovnem času in v prostorih zavezanca. Lahko pa je opravljen tudi v prostorih, kjer zanj vodijo oziroma hranijo poslovne knjige in druge evidence (na primer prostori zunanjega računovodstva). Inšpekcijski organ sme vstopati tudi v prostore, ki javnosti načeloma niso odprti, pri čemer pa ne sme odpirati skritih predelov ter zasesti tamkajšnjih stvari in opreme. To lahko stori le, če **ima za to sodno odločbo ali soglasje zavezanca za davek**.

3 Pravice in dolžnosti zavezanca: nujna so opozorila na nepravilnosti

Prvi korak postopka DIN je sklep o DIN. Ta se šteje za izdanega v trenutku, ko je vročen zavezancu. Včasih je vročitev napovedana po telefonu, kar naj bi v praksi zavezancu omogočilo samoprijavo, ki po vročitvi sklepa o DIN ni več dopustna.

DIGITALNE REŠITVE IZBOLJŠAJO POSLOVNE PROCESSE LE, ČE OBOJE NAJPREJ DOBRO RAZUMEMO

S svetovanjem pri digitalni transformaciji poslovanja pomagamo organizacijam, da oblikujejo lastni strateški načrt digitalne transformacije, ki je skladen z njihovo poslovno strategijo in razpoložljivostjo resursov. **Cilj svetovanja je tesno povezan z zagotavljanjem kakovostnih in v realnem času pridobljenih podatkov ter določanjem pravih kazalnikov, potrebnih za pravočasno odločanje posloводства.**

Tridesetletne izkušnje pri celoviti podpori poslovanju številnim družbam nam omogočajo hitro razumevanje poslovnih ciljev in za njihovo doseganje potrebnih procesov. Pri podpori poslovanju si pomagamo z digitalnimi poslovnimi rešitvami različnih ponudnikov, kar nam daje možnost, da stranke seznanimo s funkcionalnostmi in prednostmi stan-

dardnih digitalnih rešitev. **Verjamo, da z našimi znanji in izkušnjami stranke prihranijo čas, predvsem pa zagotavljamo povezljivost uporabe digitalnih tehnologij s strategijo podjetja, s čimer zmanjšamo tveganje za neuspeh.**

Menimo, da je za uspeh digitalne transformacije ključno razumevanje in pripravljenost na spremembo tako v internih procesih kot tudi v procesih v odnosu do kupcev, kar je tudi razlog, da bomo svoje tridesetletno delovanje obeležili z izobraževanji tudi na temo digitalne transformacije in dviga digitalnih kompetenc, prav tako pa bomo ponudili pomoč pri prijavi na ustrezne razpise, ki bodo temu namenjeni.

Pa ne pozabimo: prehod na e račune je pred vrati – bodimo na to čim prej in čim bolj pripravljeni.

www.contall.si

Contall Nova Gorica, PE Ajdovšina,
PE Ljubljana, PE PC Komenda

V primeru, da iz razloga učinkovitosti sklep o DIN ni izdan, temveč organ takoj začne izvajati dejanja DIN, je sklep naznanjen le ustno – vključno s siceršnjo vsebino sklepa o obsegu nadzora in pravici zavezanca, da sodeluje v postopku. To se zapiše v zapisnik o nadzoru.

V nadaljevanju organ izvede ugotovitveni in dokazni postopek.

Najpomembnejši del tega je pregled poslovnih listin, ki glede na prakso predstavljajo izključno vrsto dokazil v postopku DIN. Kljub ustaljenemu nasprotnemu stališču sodne prakse organ neredko zavrne dokazni predlog zavezanec za davek z zaslišanjem priče z vnaprejšnjim stališčem o neresničnosti ali nepotrebnosti takih izpovedb. Čeprav je jasno, da vnaprejšnja opredelitev o prepričljivosti dokaza in njegovem vplivu na končno oceno načeloma ni dovoljena. Vloga pooblaščenec, svetovalcev oziroma odvetnikov je tako izredno pomembna.

V DAVČNIH NADZORIH GLEDE ODKUPOV LASTNIH DELEŽEV JE NUJNO DOBRO STRUKTURIRATI, POJASNITI IN EVIDENTIRATI VSE RAZLOGE ZA ODKUP LASTNEGA DELEŽA DRUŽBE.

Vešči pooblaščenca lahko takšne in podobne nepravilnosti zaznajo že v času samega DIN in nanje opozorijo (na primer zahtevajo, da se nepravilnosti ustrezno zaznamujejo). To je posebej pomembno za postopke morebitnega naknadnega uveljavljanja procesnih ali s tem povezanih materialnih kršitev davčnega organa.

Zakon o davčnem postopku sicer določa, da mora zavezanec sodelovati pri ugotavljanju dejanskega stanja. Zavezanec je tako dolžan dati podatke, predložiti poslovne knjige in drugo dokumentacijo ter dati pojasnila. Vabilu inšpektorja se mora odzvati, sicer je lahko priveden prisilno.

V praksi zavezanci z navajanjem dejstev, dokazov in pojasnil pogosto sledijo načelu »manj je več«, vendar ta pristop prinaša tudi tveganja. Zavezanec bo v nadaljevanju DIN, v pritožbi zoper odločbo ali v naknadnem upravnem sporu dodatne dokaze ali pojasnila lahko predlagal oziroma navajal le, če utemeljeno obrazloži, zakaj tega ni mogel predlagati oziroma navajati prej. Tako je priporočljivo odločitve sprejemati ob upoštevanju interesa celotnega upravnega postopka in upravnega spora. Odvetniki smo v upravnem sporu prepogosto soočeni z utemeljenimi razlogi, podkrepjenimi z ustreznimi dokazi, ki pa jih v upravnem sporu ne moremo učinkovito

uveljavljati, ker interesi pritožbe ali upravnega spora predhodno niso bili upoštevani.

Tako bi bilo v konkretnih postopkih DIN glede odkupov lastnih deležev smiselno in nujno potrebno dodobra strukturirati, pojasniti in evidentirati vse razloge za odkup lastnega deleža družbe.

4 Zapisniki o nadzoru: pripombe so lahko ključne

Po končanem ugotovitvenem postopku organ sestavi zapisnik o nadzoru, ki vsebuje ugotovljeno dejansko stanje in služi temu, da se zavezanec seznanja z izidom dokazovanja.

Če se zavezanec z ugotovitvami iz zapisnika o nadzoru ne strinja, lahko najpozneje v praviloma 20 dneh po vročitvi zapisnika poda pripombo na zapisnik. Prav tako lahko predlaga nova dejstva in dokaze, **vendar mora obrazložiti, zakaj jih ni navedel že pred izdajo zapisnika**. Davčni organ v praksi pripravi dodatni zapisnik, s katerim sprejme ali zavrne pripombo zavezanca.

V praksi se morebitne pripombe na zapisnik izkažejo kot pomembne za nadaljnje postopke (bodisi pritožba bodisi upravni spor), ker se je na tej točki možno opredeliti do ugotovitev in stališč davčnega organa. Pri tem so nova pojasnila in novi dokazi kot odgovor na predhodno neznana stališča davčnega organa procesno praviloma dopustni.

5 Zaključek postopka o DIN: sledita pritožba in upravni spor

Daleč najpogosteje se v postopku ugotovi neskladnost, ki vpliva na višino davčne obveznosti. Glede na izhodišča predvidenih DIN glede odkupov lastnih deležev je takšne ugotovitve mogoče pričakovati tudi v primerih transakcij odkupa lastnega poslovnega deleža.

DIN se v teh primerih zaključijo z izdajo **odmerne odločbe**, s katero je zavezancu praviloma naloženo plačilo premalo plačanega davka.

Zoper odmerne odločbe je mogoča pritožba, zoper odločbo pritožnega organa pa je mogoče sprožiti upravni spor. Za čim bolj učinkovito uporabo navedenih pravnih sredstev je bistvenega pomena, da je bil postopek DIN ves čas ustrezno voden ter da je zavezanec za davek vse relevantne navedbe in dokaze podal že v postopku pred davčnim organom.

skupina

RENTING

NAJEM

prodaja • servis

GRADBENE OPREME

ZEMELJSKA DELA

UTRJEVANJE IN VALJANJA

TRANSPORT MATERIALA

ENERGIJA

VODNA DELA

VAROVANJE IZKOPOV

ODRI, OPAŽI, PODPORNICI

ŽAGANJE IN REZANJE

RUŠENJE IN VRTANJE

OSKRBA GRADBIŠČ

VRTNA OPREMA

OBDELAVA POVRŠIN

OSTALA MEHANIZACIJA IN OPREMA

www.renting.si

Renting d.o.o.
Koper, Ul. 15. maja 10, 6000 Koper
tel.: 05/663 24 60 | fax.: 05/663 24 61

RENT d.o.o., Enota "S"
Pot k sejmišču b. št., 1000 Ljubljana
tel.: 01/530 85 50 | fax.: 01/530 85 51

RENT d.o.o., Enota "J"
Dolenjska c. 157, 1000 Ljubljana
tel.: 01/280 16 50 | fax.: 01/280 16 51

RENTING VRTOJBA d.o.o.
Polje 24, 5290 Šempeter pri Gorici
tel.: 05/330 45 30 | fax.: 05/330 45 31

www.renting.si • info@renting.si

USPEŠNE PODJETNICE

O 4 IZZIVIH SLOVENIJE

Kako bi aktualne izzive Slovenije reševale podjetnice, ki se bodo aprila udeležile tradicionalnega srečanja 500 podjetnic?

Foto: Shutterstock

Goran Novković

K

ako o nekaterih akutnih izzivih družbe in podjetništva razmišljajo uspešne podjetnice? Kaj vidijo kot največje izzive in kakšni so njihovi predlogi?

Sedem podjetnic nam je poslalo svoja mnenja in poglede.

Preberete jih lahko v tem članku in treh intervjujih, ki mu sledijo. Tudi o tem, kako dojemajo svojo podjetniško pot, kaj jim je najbolj uspelo in kaj so se naučile iz napak.

A najprej o izzivih in diagnozi Slovenije.

1 Birokracija: Je Slovenija pravna ali pravniška država?

Alja Fakin, odvetnica:

»Slovenci smo večno nezadovoljen narod. Pritožujemo se nad birokracijo, obenem pa že v lastnih zadevah naravnost stremimo k birokratizaciji. Neradi sami sprejemamo odločitve, ker to

prinese odgovornost zanje. Zato jih radi preložimo na koga drugega. Če tega drugega ni, se izgovorimo na sistem.

Nihče ne prevzame odgovornosti za svoja dejanja, za odločitve. Zlasti v javni upravi vselej znova ugotavljam, da se zaposleni v okviru svojega delokroga nikakor ne želijo več odločati. Vso svojo energijo usmerjajo v to, da bi našli okvir, kamor bi lahko umestili – na silo, če je treba – posamezen primer in se tako izognili samostojnemu odločanju. Obsedeni so s sprejemanjem pravilnikov, obveznih navodil, smernic ...

Ampak tako ne gre. Nekdo mora sprejeti odločitev. Trenutno stanje je takšno, da skoraj vse zadeve končajo na različnih inštancah (pri šefih, pri ravnateljih, na višjih sodiščih ...). Če bi odločitve sprejemali sproti in predvsem argumentirano, bi odpadli tudi razlogi za izpodbijanje teh odločitev.

Druga težava je, da pri postavljanju pravil in oblikovanju predpisov izhajamo iz zlorab. Vsakič, ko poskušamo uvesti pravilo ali sprejeti predpis, se jih najde pet, ki bodo našli najmanj 10 izmišljenih scenarijev 'kaj pa če'.

Veste, kriminalci, takšni in drugačni, so strokovnjaki na svojem kriminalnem področju. Ni torej smiselno, da poskušamo biti pri postavljanju pravil boljši strokovnjaki kot oni in se pri sprejemanju predpisov osredotočati na preprečevanje vseh teh hipotetičnih zlorab. Pravil ne postavljamo zato, da lovimo in preprečujemo zlorabe, ampak zato, da opredelimo, kakšno ravnanje je pravilno. Za preprečevanje zlorab in lovljenje kriminalcev obstajajo druge službe, kot so inšpektorji, policisti ali nadrejeni v delovnem procesu.

Sodobni zakoni v Sloveniji so zato slab(š) in ne služijo svojemu namenu. V kombinaciji z zgoraj opisanim problemom sprejemanja odločitev je izvrševanje zakonov praktično nemogoče.

Vse skupaj je preveč regulirano. Službe, ki so pristojne za preverjanje izvrševanja (izvršilna in sodna oblast), pa se v nedogled izogibajo svoji nalogi, da le ne bi bil kdo »kriv«. Posledica so dolgi in birokratski postopki ter neskončno veriženje pritožb in drugih pravnih sredstev.

Zato: oblikujemo predpise na način, da opredeljujejo zgolj pravilna ravnanja ter pravilno in odgovorno delovanje izvršilne ter sodne veje oblasti.«

2 Kadri: Kako privabiti dobre tuje kadre?

Nina Dremelj, predsednica Poslovnih angelov Slovenije:

»Čisto preprosto, imamo tri ravni, s katerimi se lahko ukvarjamo, in sicer: nizko kvalificirana delovna sila, visokokvalificirana delovna sila in digitalni nomadi.

Za nas so izrednega pomena visokokvalificirani tujci (modre karte), saj naši odhajajo v tujino. Kako jih bomo lahko pritegnili? Z adaptacijo birokratskih postopkov.

1. Na upravnih enotah je treba določiti namenske resurse izključno za delo na področju modrih kart. Po podatkih zavoda za zaposlovanje se namreč 90 odstotkov vlog za navadno delovno dovoljenje nanaša na delovna mesta z minimalno plačo.
2. Veljavnosti vseh potrebnih dokumentov in prilog (bančni izpis, potrdilo o nekaznovanju) je treba podaljšati z enega oziroma treh mesecev na vsaj šest mesecev ali za čas trajanja postopka pridobivanja modrega dovoljenja.
3. Omogočiti je treba dostavo modre karte s hitro pošto na domači naslov prosilca ali prevzem ob prihodu v Slovenijo. Siljenje prosilcev k uporabi slovenskih konzulatov ni optimalna rešitev, ker ima Slovenija razmeroma majhno diplomatsko mrežo. Enako velja za zahtevo po oddaji prstnih odtisov. Te je mogoče odvzeti ob prihodu v Slovenijo.«

Karmen Pangos

Karmen Pangos, strokovnjakinja za strateški razvoj ljudi:

»Najprej je treba odstraniti birokratske ovire, ki izjemno ovirajo proces prihoda tujcev v naše okolje.

Sistematično pa bi bilo treba poskrbeti za proces integracije

v novo okolje. Tako pri tistih, ki prihajajo v novo okolje, kot tistih, ki medse sprejemajo tujce. Upravljanje medkulturnih razlik v organizaciji bo postalo pomembna kompetenca vodenja.«

Marta Turk, podjetnica, predavateljica, podpornica ženskega podjetništva:

»Delodajalci se veliko pritožujejo nad postopki in časovnimi ovirami pri angažiranju tujih delavcev.

Težave pa so tudi pri obremenitvi plač za višja delovna mesta, ki jih ponudimo tujcem. Tukaj lahko stvari spremeni država s svojimi predpisi in zmanjšanjem dajatev.«

Marta Turk

Nastja Mulej, trenerka, specialistka za kreativno razmišljanje:

»Ko bi se ljudje le zavedali, da tisti, ki zapustijo svoj rodni kraj in domačo kulturo ter se podajo s trebuhom za kruhom, predstavljajo najbolj podjeten in pogumen del populacije tiste dežele. Že zaradi tega bi jih morali sprejeti z veliko več zaupanja in manj birokratskih ovir, saj so najboljši, najbolj vzdržljivi, najbolj kreativni.«

»AMERIKA SE LAHKO MARIKAJ NAUČI OD SLOVENIJE.«

Sara Oblak Spreicher, nekdanja vrhunska športnica, zdaj mojstrica life coachinga v New Yorku, kvantna strateginja, strokovnjakinja za miselnost in transformacije, voditeljica podcasta ...:

»ZDA vsekakor ponujajo veliko bolj prostran in razgiban trg neomejenih priložnosti, a so neizprosne. Ni socialne varnosti. Zavarovanja so vrtoglavo draga. Ni nadomestil za bolniške, dopuste, večinoma niti za tiste s polno zaposlitvijo ne. Hiperindividualna ameriška družba se lahko marsikaj nauči od Slovenije.«

Sara Oblak Speicher

Sara Oblak Speicher, kvantna strateginja, voditeljica podcasta, predavateljica ...:

»Prva ovira so plače. Vem, da Slovenija ni primerljiva z New Yorkom, ampak malo ljudi bo privolilo v petkrat do desetkrat nižjo plačo. Ob tem pa bodo

nanje bolj kot na dragoceno pridobitev gledali kot na grožnjo obstoječemu sistemu.

Potem so tu birokracija in skoraj nemogoči pogoji bank za pridobitev posojil, brez katerih si marsikateri še tako kakovosten kader iz tujine pač ne more ustvariti novega doma v Sloveniji.«

3 Industrija: Kakšne bodo razmere letos? Se bodo cene umirile ali ne?

Maja Mršnik, prokuristka v proizvodnem podjetju Irbis:

»V času epidemije smo mislili, da so težave prehodne. Ampak do zdaj smo ugotovili, da so gospodarska nestabilnost, prekinjene dobavne verige, nenehna rast cen in nedobavljivost izdelkov naša nova realnost.

V letošnjem letu pričakujemo večjo stabilnost cen. Drugim izzivom glede dobavljivosti se prilagajamo sproti in iščemo rešitve, ki zagotavljajo čim bolj nemoten potek vseh procesov.«

Maja Mršnik

4 Žensko podjetništvo: kako ga okrepiti?

Marta Turk, podjetnica, predavateljica, podpornica ženskega podjetništva:

»Pomembno bo vprašanje, kako spodbuditi Slovenke, da bi bile ambicioznejše podjetnice. Da bi na skupni evropski trg gledale kot na svojo priložnost. Da ne bi v domači dnevni sobi razmišljale o tem, kako bi jutri prodale kakšen izdelek, ampak bi bile s svojo ekipo in ponudbo mednarodne igralke.

Veliko število samozaposlenih žensk ne odraža resničnega potenciala ženskih podjetij. Potrebujemo samo eno majhno spodbudo in malo več samozaupanja v znanje, ki ga imajo, pa jim bo to zagotovo uspelo. Seveda pa danes ni mogoče uspeli kar tako in čez noč; vloženega mora biti

veliko znanja, truda in tudi neuspehov, da potem lahko rečeš, da je podjetje stabilno. Stabilnost je namreč za žensko pomemben dejavnik, da se odloči za podjetniško pot.

Specifične podporne ukrepe za žensko podjetništvo je uvedla večina evropskih držav in so zelo različni. Večinoma so povsod dobro razvite različne oblike mentorstva podjetnicam. Po vzoru ZDA, kjer imajo Zakon o ženskem podjetništvu (Women Business Ownership Act), ima podobno zakonodajo tudi Italija. Na Hrvaškem imajo strategijo razvoja ženskega podjetništva. V Veliki Britaniji imajo ženske podjetniške centre in močna združenja podjetnic, podobno tudi v Grčiji in Romuniji. V Litvi so ženske organizirale posojilni sklad, ki članicam zagotavlja finančno podporo.

Posebnih podpornih ukrepov, razen programa ABC podjetništva, ki ga financira SPIRIT, pri nas nimamo. Se pa ženske povezujemo in organiziramo v Skupnosti slovenskih podjetnic, v društvu FAM, v sekciji menedžerk pri Združenju Manager, v društvu Ona-Ve, Perle in tudi v drugih skupinah.

Velika večina samozaposlenih podjetnic bo v prihodnjem obdobju občutila potrebo po nekakšnem preoblikovanju, spremembi fokusa. Odločale se bodo o tem, ali svoj posel dvigniti na višjo, bolj podjetniško raven in s tem vložiti več časa in znanja v podjetniško rast, ali pa ostati na isti ravni, stagnirati in sčasoma usahniti.

Prav v tej potrebi po rasti in razvoju vidim konkretne priložnosti, ki čakajo na podjetnice, saj so moški kolegi že močno vpeti v mednarodne tokove; vse več jih uspešno posluje na evropskem trgu in tudi širše. Kako bodo izkoristile priložnosti, ni odvisno le od njihove ambicije, pač pa tudi od tega, kako jih bo na tej poti spremljalo podporno okolje.«

500 PODJETNIC, TOKRAT ŽE OSMIČ

Prireditev 500 podjetnic bo letos 6. aprila. Letošnji program bo namenjen energiji za prihodnost, novim delovnim mestom in vplivu podjetniške dejavnosti na okolje in družbo.

Med govornicami iz tujine bo nastopila Dinah Bennett iz Velike Britanije, mednarodna svetovalka za podjetništvo in podjetja. Med tistimi iz domačih logov pa bodo občinstvo nagovorile Karmen Pangos, nekdanja generalna direktorica Žita, zdaj uspešna podjetnica, Zory Jakolin, podjetnica, ki je prestala težke osebne preizkušnje, pa vendar zase pravi, da je ustvarjalka priložnosti, Nastja Mulej, ustanoviteljica gibanja Pozitivna psihologija in edina licencirana trenerka de Bonovih metod kreativnosti, ter Tina Gorenjak, gledališka in filmska igralka, pevka, predvsem pa ena od prvih neodvisnih umetnic.

SKB bančnik

Podpiramo poslovne podvige

S pomočjo strokovnih skrbnikov
predstavljamo oporo viziji in
odločitvam podjetnikov in podjetij.

Podjetnica - arhitektka

www.skb.si

SKB d.d., Ajdovščina 4, 1000 Ljubljana

Foto: Solstudio

»SLOVENIJA JE ZA TUJE KADRE SKORAJ OBLJUBLJENA DEŽELA.«

Alja Fakin, odvetnica, že skoraj 20 let ponuja pravne nasvete lastnikom, direktorjem in upravam malih in srednjih podjetij.

Goran Novković

ako bi lahko privabili več dobrih in kakovostnih kadrov iz tujine?

Slovenija je za tuje kadre skoraj obljubljena dežela.

Standard življenja je v Sloveniji neprimerno boljši kot marsikje v tujini. Do posameznika in za ustvarjanje družinskega življenja je prijaznejši kot v večini evropskih držav, pa tudi širše. Veliko tujcev prihaja v Slovenijo, ker so njihove družine tu varne.

Menim, da imajo podjetja v Sloveniji, ki so družini prijazna, občutno boljše izhodišče za privabljanje dobrih in kakovostnih kadrov iz tujine, četudi za nekoliko nižjo plačo, kot bi jo ti morda dobili v tujini.

Kako bi lahko spodbudili Slovenke, da bi se raje odločale za podjetništvo?

Menim, da bi vsem Slovincem, ki se odločijo za podjetniško pot, torej ne glede na spol, pri odločitvi najbolj pomagalo boljše osnovno zdravstvo. Da lahko vsaj zbolijo v miru.

Če pa govorimo izključno o ženskah, je osrednjega pomena vzgajanje družbe. Končno je treba ovreči vse stereotipe o ženskah pri vzgoji deklic – da so tudi one lahko ne le pilotke, ampak tudi lastnice letal.

V naši reviji redno objavljamo lestvice najuspešnejših podjetnikov po finančnih rezultatih. Zakaj je na teh lestvicah tako malo Slovenk? Kdaj se bo to spremenilo in kaj bi za to morali storiti?

Po mojih opažanjih v prvi vrsti zato, ker je ženskam nerodno govoriti o lastnih uspehih; tega se skoraj sramujemo. Večina žensk svoj uspeh, če

že kakšnega omeni, takoj zrelativizira ali predstavi skupaj z nekakšnim opravičilom, na primer da to niti ni bil njen cilj, pač pa je želela samo nekaj izboljšati. Uspeh pa je skoraj neroden stranski produkt.

Kdaj se bo to spremenilo? Ko se bomo spremenile me – z vzgojo in razvojem družbe.

Katere tri prednostne ukrepe bi morala izpeljati Slovenija, da bi postala bolj podjetna in razvojna?

1. Manj birokracije
2. Prevzemanje odgovornosti za odločitve na vseh stopnjah in v vseh poklicih, predvsem pa v javnem sektorju
3. Prenehanje postavljanja pravil, izhajajočega iz zlorab

Vaš največji uspeh v podjetniški karieri?

Odprtje lastne odvetniške pisarne. Ker sem stopila iz cone udobja. Ker me je bilo blazno strah. Ker nisem imela niti ene same stranke, imela pa sem dva majhna otroka (praktično s porodniške). Z možem sva malo pred tem vzela hipotekarni kredit (ker sva računala na mojo varno službo v gospodarstvu).

Ker sem bila prepričana, da nisem podjetnica. Da to ni zame. Pa sem vseeno zaplavala in celo uspela ☺. Zdaj vem, da karkoli se bo zgodilo v prihodnosti, bom zmogla. Ne bo mi vedno lahko, ampak zmogla bom.

Vaša največja napaka? Kaj ste se iz nje naučili?

Strah pred spremembami. Sem človek rutine, navodil. Rada imam predvidljivost, tega pa v podjetništvu ni, zato sem bila pri tem najbolj

ranljiva. Učim se sprejemati spremembe kot nekaj neizogibnega. Kot dejstvo. Ne poskušam jih ocenjevati kot dobre ali slabe, ampak jih samo sprejemati in se jim prilagajati. In vsakič znova presenetim samo sebe, ko mi to uspe ☺.

Kdo je vaš največji vzor? Zakaj?

Mislím, da bom izbrala svojega očeta. V otroštvu sem ga sprejemala kot nekoliko abstraktno figuro. Ja, bil je moj oče, vselej prisoten v mojem življenju. Ampak dokler nisem odrasla in celo dokler nisem stopila na lastno podjetniško pot, ga nisem povsem razumela.

Šele zdaj spoznavam, da je izjemen podjetnik. Veliko njegovih naukov slišim danes iz ust milenijcev. Spoznavam, kako napreden je bil. Oba sva zelo energična, glasna človeka. Obe ti svoji lastnosti je sprejemal in predstavljal z veliko humorja, mene pa je skušal pred obema obvarovati, me stišati. Energičnost in glasnost sta pač zahtevni lastnosti, ki ju moraš znati obvladati. Ljudje nanju ne gledajo naklonjeno. Predvsem pa ne veljata za ženstveni.

» Podjetnikom bi najbolj pomagalo boljše osnovno zdravstvo. Da lahko vsaj zbolijo v miru.«

A ravno s svojim zgledom me je naučil, kako ju sprejeti. Pogosto ga vprašam za nasvet, te pa zelo rad deli tudi samoiniciativno. ☺ Čeprav me z njimi velikokrat vznejevolji, so zame dragocen vir izkušenj in znanja.

Ali vam je kdaj žal, da ste se odločili za podjetniško pot?

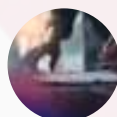
Nikakor. To je moja najboljša poklicna odločitev in druga najboljša življenjska (tako za družino). Spoznala sem, da zelo težko prenašam pokroviteljski odnos, ki je praviloma prisoten v delovnih razmerjih. Obožujem dejstvo, da mi svojih odločitev ni treba zagovarjati pred nikomer. Ko se za nekaj odločim, sledi izvršitev. Nobenih pojasnjevanj, zagovarjanj ... V pisarni imam lahko kavč in na njem dremam, če želim. Neizmerno uživam!

ek elpro križnič

Z znanjem nad izzive. S tehnologijo do popolnosti. S trajnostjo v prihodnost.

ek electric

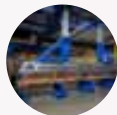
Celovite rešitve v elektroenergetiki

Svetovanje in celostne rešitve v elektroenergetiki.

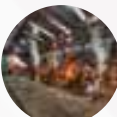
NN sestavi stikalnih in krmilnih naprav.

Avtomatiziran CNC izsek in upogib bakrenih ploščatih profilov.

Močnostni NN sklopi SIEMENS SIVACON S8.

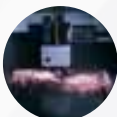
Storitve na področju elektroinstalacij, energetike, elektrifikacije strojev in montaže naprav obnovljivih virov energije.

Tehnična izvedba transformatorske postaje (TP) s kompletno izvedbo PZI projektne dokumentacije ter meritvami in spuščanjem v pogon.

ek metal

Celovite rešitve v obdelavi pločevine

Storitve CNC predelave pločevine (laserski razrez, upogib, prebijanje-izsekovanje, varjenje, brušenje, tesnjenje, vtiskovanje vijačnega materiala).

Sestava polizdelka ali končnega izdelka za potrebe kupca od ideje do razvoja. Izdelava kovinskih delov z možnostjo vgradnje ostale opreme.

Izdelava specializiranih nerjavnih kovinskih ohišij, za potrebe Ex-okolja, farmacije in drugih dejavnosti, kjer so v ospredju zahteve po kakovosti in varnosti.

Napredne tehnološke zmogljivosti in avtomatiziran strojni park svetovno priznanega proizvajalca Trumpf.

📍 Tomažičeva ulica 18, 2310 Slovenska Bistrica, SI

☎ +386 2 292 80 00

✉ info@e-k.si

elpro-kriznic.si

Foto: Danica Tajman

»TALENTI GREDO TJA, KJER JE TOLERANCA. NE TJA, KJER JE TEHNOLOGIJA.«

Nastja Mulej, trenerka in specialistka
za kreativno razmišljanje

Goran Novković

Živimo v turbulentnih časih. Kaj je za vas ta hip glede prihodnosti največja negotovost in kako se lotevate tega izziva?

Največjo negotovost vidim v politični in gospodarski nestabilnosti po vsem svetu, ki onemogočata dolgoročneje razmišljanje in načrtovanje. Prav tako v opaznih podnebnih spremembah in okoljski ogroženosti, ki postajata smrtno nevarni za slehernika. Vidim jo tudi v individualizaciji, tekmovalnosti in potrošništvu, ki uničujejo duševno ravnotežje marsikoga.

Podjetnice ne iščete delovnih mest. Ve jih ustvarjate. Koliko delovnih mest ste ustvarili vi? Je bilo kakšno še posebej zanimivo?

Najbolj zanimiva delovna mesta sem ustvarila sebi. Na mojih vizitkah je pisalo 'igranje z besedami', 'vodja oddelka za nove ideje', 'Idea Thinker' in 'trenerka kreativnosti'.

Sicer pa ljudi, mlade sodelavce, pripravljam na delovna mesta. V zadnjih letih predvsem študentke psihologije, ki prek nas dobijo izkušnje in širino, potem pa odletijo naprej. Sama ne zaposlujem, delam zgolj partnersko.

Kako bi lahko spodbudili Slovenke, da bi se bolj odločale za podjetništvo?

Podjetništvo se lahko gredo samo podjetni ljudje – ljudje, ki jih označuje beseda POGUM. PO je de Bonova beseda za provokativno operacijo in namiguje na kreativnost zunaj ustaljenih vzorcev.

UM govori o modrosti, celovitem razmišljanju. G pa ima dve interpretaciji – G kot gravitacija, da ostajaš na trdnih tleh, ali G kot slovita točka strasti, ki jo želimo doseči.

V naši reviji redno objavljamo lestvice najuspešnejših podjetnikov po finančnih rezultatih. Zakaj je na teh lestvicah tako malo Slovenk? Kdaj se bo to spremenilo in kaj bi morali za to storiti?

Nikoli nisem razumela, zakaj je koristno objavljati lestvice finančno najuspešnejših. Prav tako nisem razumela, čemu kopičiti denar – četudi se potem izgovorijo na dobrodelnost. Zakaj ne bi bili dobrodelni, trajnostno naravnani, družbeno odgovorni in etični do vseh živih bitij že zdaj? Zakaj moramo denar kopičiti in ga potem porabljeni za popraviljanje lastnih kratkoročnih napak?

Zakaj je tako malo žensk? Ker bolje razumejo pomen skupnosti.

Katere tri prednostne ukrepe bi morala izpeljati Slovenija, da bi postala bolj podjetna in razvojna? Richard Florida je inovativnost meril po treh kriterijih: T – tehnologija, T – talenti in T – toleranca. Ugotovil je, da so najbolj inovativna tista okolja, ki so najbolj tolerantna.

Talenti gredo tja, kjer je toleranca, ne tja, kjer je tehnologija. Slovenska oziroma vsaka družba potrebuje predvsem več odprtosti, zaupanja, vizije, radovednosti – ja, učenja in treningov kreativnosti!

Kdo je vaš največji vzor? Zakaj?

Moj oče, ddr. Matjaž Mulej, ki je govoril o Sloveniji kot inovativni družbi, ko o Sloveniji nihče ni govoril niti kot o ločeni entiteti. Bil je predsednik Zveze inovatorjev Jugoslavije, čeprav je popolnoma netehnični tip – ker ne gre za tehnične izume, gre za ustvarjalno sodelovanje. Kariero je posvetil sistemskemu razmišljanju, inovacijskemu menedžmentu in družbeni odgovornosti.

Ali vam je kdaj žal, da ste se odločili za podjetniško pot?

V klasični službi sem preživela le nekaj let, pa še tam sem se vedla zelo podjetno in podjetniško. Obožujem spremenljivost, akcijo, rezultate. Ni me strah prevzemanja odgovornosti in raje delam partnersko, ker so v tem primeru ljudje bolj zavzeti, hkrati pa tako porabimo manj časa za več učinka.

Ali lahko ženska kreativnost v prihodnje vpliva na večji delež podjetnic med uspešnimi podjetniki? Kakšna so vaša opažanja?

Seveda ne obstajata ženska in moška kreativnost, pač pa samo ljudje, ki se želijo učiti, in tisti, ki se ne. Žal je med moškimi manj takšnih, ki želijo uriti svoje možgane. Zato predvidevam, da bomo ženske v nekaj letih prehitele moške tudi v podjetništvu.

Predvidevam, da bomo ženske v nekaj letih prehitele moške tudi v podjetništvu.«

30 let

vizija računovodstvo

PODJETNIKOM PRIJAZEN RAČUNOVODSKI SERVIS

Si želite sodobno računovodstvo?
Kontaktirajte nas!

Poslovalnice po celi Sloveniji in izven naših meja.

Foto: Marica Juvan

»ŠE VEDNO JE PREMALO STARTUPOV PODJETNIC.«

Nina Dremelj, predsednica Poslovnih angelov

Goran Novković

P

odjetnice ne iščete delovnih mest. Ve jih ustvarjate. Koliko delovnih mest ste ustvarili vi? Je bilo kakšno še posebej zanimivo?

V zadnjih desetih letih, ob upoštevanju vseh naložb, zagotovo čez 300. Tako kot z investicijo multipliciraš vrednost, multipliciraš tudi ekipe. Izpostavim lahko vsa startup podjetja. Ta pri zaposlovanju delajo čudeže in so mega inovativna.

Kako bi lahko spodbudili Slovenke, da bi se raje odločale za podjetništvo?

Slovenke smo premalo vizionarke. Rek »kar bo, pa bo« slišim vse prevečkrat. Tovrstno mišljenje omogoča preživetje, ne pa uresničitve življenjskega sloga, ki si ga želite. Ženske nismo zapostavljene. Vse prevečkrat si same »izborimo« zapostavljene vloge. Z znanjem in izkušnjami ter veščinami lahko vsaka doseže bistveno več, kot si danes misli ali upa.

V naši reviji redno objavljamo lestvice najuspešnejših podjetnikov po finančnih rezultatih. Zakaj je na teh lestvicah tako malo Slovenk? Kdaj se bo to spremenilo in kaj bi morali storiti?

Te lestvice odražajo tudi uspeh žensk, saj je za vsakim uspešnim moškim tudi uspešna ženska. Imamo veliko uspešnih žensk, le da moramo v nasprotju z moškimi to pri njih posebej poudarjati. To se bo spremenilo, če se bo spremenilo mišljenje v glavah podjetnic. Treba je stopiti iz sence, se boriti in si izboriti.

Katere tri prednostne ukrepe bi morala izpeljati Slovenija, da bi postala bolj podjetna in razvojna?

Birokracija je ubijalec ekonomske rasti: poenostavitev procesov, predvsem za tujce. Izobraževanje: vpeljava podjetniških znanj že v osnovni šoli kot obvezni predmet. Potrebna pa je tudi bistveno večja prepoznavnost našega razvojne znanja zunaj Slovenije.

Kdo je vaš največji vzor? Zakaj?

Moj največji vzor so ljudje, ki jih cenim in mi sledijo na moji poslovni poti. To so tisti pravi mentorji, ki te poslušajo, komentirajo in ti vsake toliko pokažejo tudi sliko, ki je morda ne želiš videti – je pa nujno, da jo vidiš. To so tako imenovani stabilizatorji, ki te nevede ženejo naprej.

Med Poslovnimi angeli imate pregled nad »podmladkom« ☺. Kakšne so razmere v startupih? Ali bo kmalu bistveno več mladih podjetnic, ki se bodo prebile med najuspešnejše podjetnike?

Slovenija je brbotajoč startup ekosistem, ki ima vse na enem mestu: od inkubatorjev do tehnoloških parkov. Vsi ti močno delujejo z roko v roki in za startupe ustvarjajo odlično osnovo za skok na različne mednarodne trge. Nedavno poročilo Deerooma* kaže, da so zagonska podjetja v srednji in vzhodni Evropi odporna. So najučinkovitejši ustvarjalci vrednosti v Evropi.

Slovenski web3 startupi dosegajo 427 milijonov evrov vrednosti. Smo drugi največji za Estonijo z 1,3 milijarde evrov. Kot eno od nastajajočih vozlišč je bila omenjena tudi Ljubljana, kjer so vesolje pretresali Salesqueeze, Quantifyly, Birdbuddy, Juicy Marbles, Leanpay, Grashka in drugi. V Ljubljani je več kot 600 startupov, kar predstavlja vrednost podjetij v vrednosti 2,1 milijarde evrov. Leta 2022 so zbrali 71 milijonov evrov investicij.

Startupi so aktivno zaposlovali. Na vsak zbrani milijon evrov investicij so ustvarili več kot 50 delovnih mest. Še vedno pa imamo premalo startup podjetnic ali soustanoviteljic. Vzrok se skriva v njihovi skromnosti in premajhni želji, da bi uspele.

Pod okriljem poslovnih angelov in Evropskega združenja poslovnih angelov (EBAN) smo zato podprli manifest, katerega cilj je do leta 2023 v svetu vlagateljev zagotoviti vsaj 30 odstotkov vlagateljic. Tudi to bo spodbudilo nastanek več novih podjetij, ki jih bodo vodile ženske.

RAZMERE NA TRGU NEPREMIČNIN SO VSE BOLJ SPODBUDNE

Roni nepremičnine je podjetje s petnajstletno tradicijo, ki sta jo v letu 2007 pričela zakonca Rok in Nina Hudnik. Leta 2013 se je iz oblike s. p. preoblikovalo v družbo z omejeno odgovornostjo, vseskozi pa je delovalo usmerjeno v zadovoljstvo strank in zaposlenih.

Kmalu po otvoritvi se je bilo podjetje primorano soočiti z razmerami gospodarske krize, kar je za obstoj na trgu terjalo iskanje inovativnih rešitev. Močna želja po razvoju je družbo takrat ponesla izven meja Slovenije in tako se je pričela zgodba londonskega podjetja, usmerjenega v mednarodna tržišča.

Svoje storitve nudijo širokemu krogu strank – od posameznikov in podjetij do družin, ki si ustvarjajo svoj prvi dom, vse bolj pa se usmerjajo tudi v investicijske nepremičnine.

Poslovanje podjetja sega vse do Hrvaške, Velike Britanije, vse do Dubaja, kjer delujejo na področju investicijskih nepremičnin ali kot zastopnik mednarodnih kupcev v Sloveniji.

SODOBNO BIVANJE, KI IZRAŽA TOPLINO

Podjetje Roni nepremičnine je v leto 2023 vstopilo z zagnanim korakom.

»Zadnji dve leti priprav sta se obrestovali in odpirajo se vrata projektom stanovanjskih naselij in sosesk,« napoveduje direktorica podjetja Nina Hudnik. Spomladi se tako pričinja gradnja soseske Bežigrajska 5ka, ki vabi

Foto: Nina Reydo

na lokacija kupcu nudi vse prednosti urbanega življenja z naravo tik pred vrati, premišljena zasnova in izbrani materiali pa omogočajo vse udobje in zasebnost sodobnega časa. Panoramske steklene stene v kombinaciji s pametno umestitvijo nepremičnine v notranjost privabljajo veliko toplino in naravne svetlobe, ki ju dom potrebuje. Poleg tega je v razvoju tudi nekaj večstanovanjskih projektov v Ljubljani.

OBETA SE VEČ STANOVANJ ZA MLADE DRUŽINE

Na Roni nepremičninah v prihodnost zrejo z optimizmom.

»Tržne razmere se postopoma umirjajo, pri čemer mislimo predvsem na inflacijo. Obrestne mere hipotekarnih posojil so sicer še visoke, a upoštevati moramo dejstvo da so bile v obdobju pred tem, rekordno nizke,« pojasnjuje direktorica. Potreba po novozgrajenih enotah je velika, predvsem v Ljubljani in drugih večjih mestih ter urbanih naseljih, stanovanjska politika pa obljublja pospešeno gradnjo stanovanj za mlade družine.

»To seveda pozdravljamo. Ker je stanovanjskih enot v mestih še vedno premalo sicer ne moremo pričakovati večjega padca cen, lahko pa se umiri sama rast cen in najemnin,« še dodaja sogovornica.

kupca z željo po bivanju v modernem stanovanjskem naselju, sledi smernicam trajnostne gradnje in nima obremenjujoče koncentracije stanovanj. Sobivanje tako postane prijetno, omogoča sproščeno vzdušje, toplino in sprejemanje posameznikov, ki skupaj ustvarijo skupnost Bežigrajske 5ke.

MODERNI PROJEKTI V NEPOSREDNI BLIŽINI PRESTOLNICE

V teku je tudi gradnja naselja petih hiš na Lesnem Brdu, ki je od Ljubljane oddaljeno le dobrih deset kilometrov. Skrbno izbra-

KAJ BO (SO)FINANCIRANO V LETU 2023?

Kateri razpisi so že odprti, kateri napovedani in katere lahko pričakujemo?

Barbara Leskovar

2 a zdaj z Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport (MGTS) sporočajo, da bodo v letu 2023 poleg interventnih ukrepov za subvencioniranje rasti cen energentov za gospodarstvo

pripravili prve nepovratne ukrepe iz naslova kohezijske ovojnice 2021–2027.

Izpeljali bodo odpiranja tistih že objavljenih razpisov iz Načrta za okrevanje in odpornost, kjer še niso dodelili celotne razpisane vrednosti, in programe za krepitev podjetništva. Dodajajo, da bodo ponudil tudi nove povratne spodbude za likvidnost in investicije. Podpora bo predvidoma usmerjena v:

1 raziskave in razvoj,

2 podjetništvo in internacionalizacijo,

3 energetska učinkovitost in turizem,

4 spodbujanje predelave lesa in krožnega gospodarstva,

5 prenos načrtovanih pristojnosti, pa tudi ukrepe s področja regionalnega razvoja in na novo tudi ukrepe s področja športa.

Evropska kohezijska politika na začetku leta 2023 za nepovratna sredstva še nima pripravljenih konkretnih razpisov oziroma ti vsaj še niso znani javnosti. Tudi celoten žakelj kohezijskih sredstev še ni znan. Bilo pa naj bi okoli 270 milijonov evrov manj kohezijskih sredstev, namenjenih Sloveniji.

KAJ JE ŽE ZNANEGA?

Kristina Kočet Hudrap, ustanoviteljica svetovalnega podjetja Tiko Pro, ki je specializirano za pomoč podjetjem in organizacijam pri pridobivanju sredstev, pravi, da so kljub temu znane nekatere konkretne informacije, s katerimi se podjetja na pridobitev nepovratnih evropskih sredstev lahko odlično pripravijo. Po njenih informacijah so trenutno odprti ali napovedani:

- ★ razpisi za sofinanciranje raziskovalno-inovacijskih projektov od TRL 6 do TRL 8,
- ★ razpis za prenovo turističnih objektov,
- ★ razpis za sončne elektrarne z baterijskimi hranilniki,
- ★ razpis za krožno gospodarstvo,
- ★ Ukrep 4.2 in
- ★ kredit SID banke.

KAJ ŠE PRIHAJA?

- ★ V nadaljevanju leta se pričakujejo razpisi za: sofinanciranje mladih raziskovalcev v podjetjih,
- ★ razvoj demo pilotov,
- ★ izboljšanje raziskovalnih in inovacijskih procesov ter
- ★ sodelovanje med podjetji, ki se osredotočajo na krožno gospodarstvo.

Kristina Kočet Hudrap ob tem podjetja spodbuja, naj se na razpise prijavijo z namenom, da bi pripomogli k strateški rasti in razvoju podjetja, ne le zaradi pridobitve nepovratnih sredstev.

»Izpostavila bi, da mora imeti vsak projekt, ki želi pridobiti nepovratna sredstva, zeleni vpliv! Če tega vpliva ne morete dokazati, ne boste uspešni ne s pripravo ne s prijavo na razpis. Denarna sredstva iz kohezije bodo namenjena raziskavam in razvoju. Ne pričakujemo več sredstev za nakup strojev in opreme. Podprti bodo projekti inovacij krožnega gospodarstva.«

Iz lastnih dolgoletnih izkušenj opozarja, da je seznam napak, ki jih delajo podjetja, še vedno dolg.

NAJPOGOSTEJŠE NAPAKE PODJETIJ, KO ŽELIJO PRIDOBITI SREDSTVA:

1 Pomanjkanje vizije. Podjetja menijo, da je dovolj že odločitev v slogu »hočemo projekt« ali »hočemo denar iz EU«.

2 Ideja projekta nima potenciala. Zanimiva se zdi samo prijavitelju.

3 Akademiki vs. podjetja. Akademiki bi izvajali samo bazično znanost in komercialne partnerje ocenjujejo kot nujno zlo – in nasprotno.

4 Prijatelji na razpisu. Partnerji pri projektu so prijatelji namesto partnerji.

5 Slaba koordinacija. Koordinacija priprave projekta je premalo stroga in fokusirana. Vsak lahko izsili svoje, vodja nima avtoritete ali kompetenc.

6 Nepoznavanje širšega trga. Trgov zunaj Slovenije.

7 Kaj pa trženje? Ni poslovnega modela za trženje.

8 Kakšen bo učinek? Premalo opisan končni izkupiček oziroma učinek (impact) projekta. Ta je izjemno pomemben del končnega ocenjevanja.

9 Pozor na kriterije! Ignoriranje kriterijev za evaluacijo predlogov.

10 Čas je denar. Čakanje s pripravo predloga do zadnjega trenutka. Priprava projekta postane panično lepljenje kosov besedila.

» Projekt mora imeti zeleni vpliv! Ne pričakujmo denarja iz kohezije za stroje in opremo!«

RAZPISI PO IZBORU TIKO PRO

Spodbude za raziskovalno-razvojne projekte N00
Okvirna višina sredstev: 22,5 milijona EUR za leto 2023

Rok za prijavo: 3. 4. 2023

Cilj: Podprli bodo predvidoma 70 RR-projektov, usmerjenih v zeleni prehod ali s tematiko krožnega gospodarstva. Gre za sofinanciranje projektov od prototipa do skoraj končnega produkta (od TRL 6 do TRL 8).

Upravičenci: Konzorciji vsaj dveh ali največ treh podjetij.

Višina subvencije: Vsak konzorcij bo lahko prejel do 300.000 evrov nepovratnih sredstev. Višina subvencije je odvisna od podjetja in sestave konzorcija ter se giblje med 25 % in 60 %. Projekt lahko traja največ 24 mesecev.

Upravičeni stroški: Plače raziskovalcev in tehničnega osebja, stroški storitev zunanjih izvajalcev (do 30 % celotnih stroškov), investicije v neopredmetena sredstva ter posredni stroški (15 % upravičenih stroškov plač).

Izvajalec: Javna agencija SPIRIT

Podpora zagonskim, mikro, malim in srednjim podjetjem (MSP) pri strateški trajnostni in krožni transformaciji poslovanja v letih 2022–2025

Cilj: Podpreti vsaj 200 zagonskih, mikro, malih in srednjih podjetij pri strateški trajnostni in krožni transformaciji poslovanja.

Namen: Podpora MSP pri strateški trajnostni in krožni transformaciji poslovanja. Izvajanje projekta je ločeno na dva sklopa: prvi je namenjen izobraževanju, drugi pa investicijam v opredmetena ter neopredmetena osnovna sredstva, pogodbenih raziskav, znanja in patentov ...

Okvirna višina sredstev: Za MSP, ki imajo najmanj 20 zaposlenih, je predvidena podpora za 120 podjetij. Okvirna višina 14.972.400 EUR. Za zagonska, mikro in mala podjetja, ki imajo najmanj enega in največ 19 zaposlenih, je predvidena podpora za 80 podjetij. Okvirna višina 3.000.000 EUR.

Višina subvencije: Za podjetja, ki imajo do 20 zaposlenih, je ta 40.000 EUR, za podjetja z od 20 do 250 zaposlenimi pa 90.000 EUR.

Rok: Od 16. 2. 2023 do 15. 4. 2024

Izvajalec: Javna agencija SPIRIT

Več o razpisu: <https://www.spirit-slovenia.si/razpis/391>

Nepovratne finančne spodbude/pomoči za naprave za samooskrbo z električno energijo in za naprave za samooskrbo z električno energijo z baterijskim hranilnikom električne energije

Namen: Finančne spodbude/pomoči za izvedene naložbe nakupa in vgradnje naprav za individualno in skupnostno samooskrbo gospodinjstev ali malih poslovnih odjemalcev z električno energijo, ki električno energijo proizvajajo z izrabo sončne energije, in za naprave za samooskrbo z električno energijo z baterijskim hranilnikom električne energije.

Višina subvencije: Nepovratne finančne spodbude (do 25 %) za naložbe nakupa in vgradnje novih naprav za samooskrbo z električno energijo.

Upravičeni stroški: Nakup naprave za samooskrbo z električno energijo. Tudi baterijski hranilnik. Montaže naprave in stroški pripadajočih električnih inštalacij ter opreme.

Skupna višina sredstev: 10.000.000 EUR

Upravičenci: Fizične osebe, pravne osebe zasebnega prava, samostojni podjetniki posamezniki in fizične osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost kot poklic ali so registrirane za opravljanje dejavnosti.

Rok: do porabe sredstev

Izvajalec: Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad

Več o razpisu: <https://www.ekosklad.si/>

Napredno proti raku

INSTRUMENTATION TECHNOLOGIES: V BOJ Z RAKOM Z IONSKIMI ŽARKI

Slovensko visokotehnoško podjetje Instrumentation Technologies se je v sodelovanju z avstrijskim centrom za protonsko in ionsko terapijo MedAustron spravilo nad raka s terapijo z ionskimi žarki.

Prednost tako protonske kot ionske vrste obsevanja so manjši negativni učinki na bolnikovem telesu, saj – v nasprotju s konvencionalno radioterapijo s fotonjskimi žarki – ustrezna manipulacija energije žarka omogoča, da ta energije ne odda na celotni poti skozi telo, temveč se večina odloži v območju tumorja. Medtem je zdravo tkivo v njegovi neposredni okolici obsevano z veliko nižjim odmerkom, pojasnjujejo pri Instrumentation Technologies.

Zaradi manjših stranskih učinkov je tovrstna terapija prednostna izbira pri najmlajših pacientih.

Napredno naprej

VITLI KRPAN: DOBRODOŠLI V ČETRTEI INDUSTRIJSKI REVOLUCIJI

Podjetje Vitli Krpan se podaja v 12-milijonsko investicijo. Sredstva bodo namenili za visokotehnoško opremo znotraj obstoječe dejavnosti in izgradnjo novih objektov za širitev zmogljivosti ter vstop na trg z novimi modeli produktov.

Z investicijo se hitro približujejo industriji 4.0 oziroma četrti industrijski revoluciji, ki vključuje predvsem avtomatizacijo in prenos podatkov v proizvodnih tehnologijah, pravijo v podjetju Vitli Krpan.

Novo vodstvo

LOTRIČ MEROSLOVJE: VAJETI PREVZEMA HČI

Vodenje podjetja LOTRIČ Meroslovje je na začetku leta prevzela najmlajša hči Maja Brelih Lotrič, ki s podporo članov kolegija stopa na čelo podjetja. Svež veter bodo izkoristili za osvajanje novih trgov, drugačne tržne pristope ter nadaljnji razvoj storitev in produktov, pravijo.

Dolgoletni generalni direktor Marko Lotrič je po izvolitvi na mesto predsednika Državnega sveta RS prenehal opravljati preostale funkcije.

Zelena luč za London

NOV VOZNI PARK ZA ANGLIJO

V podjetju Vitrans so uspešno prestali preizkus za podaljšanje angleškega certifikata FORS. Novica je pomembna, saj ta certifikat njihovim vozilom, hkrati s posebej predpisano opremo, dovoljuje vstop v strogi center Londona.

Posel je vreden okrog dva milijona evrov, vozni park pa so povečali za šest novih vlačilcev, štiri polpriklopnike s hladilno komoro in pet navadnih polpriklopnikov.

Vaša vrata do lige prvakov

Vodilni v tehnologiji in pobudniki razvoja hitrotekočih vrat

EFAFLEX že več kot 40 let razvija in oblikuje visoko učinkovita hitrotekoča vrata. EFAFLEX z inovativno tehnologijo in pionirskimi rešitvami za posebne zahteve uporabnikov nenehno uvaja nove spodbude na svetovnem trgu. Podjetje gradi prepoznavnost s pomočjo izjemne tehnologije, najboljše kakovosti in najvišje stopnje varnosti. Več kot 1000 zaposlenih zagotavlja izpolnjene najvišje standarde po vsem svetu.

Vedno z vami širom sveta.

Novi uspehi

KINGSBOX: KLJUKICA ZA PRVI CENTER NAJVEČJE FRANCOSKE VERIGE FITNESOV

Mlado in inovativno podjetje KingsBox iz Sežane, ki proizvaja športno opremo, je doseglo pomembno kljukico in velik korak naprej: januarja so namreč opremili prvi center največje francoske verige fitnessov Fitness Park.

To pa ni njihov prvi podvig v fitnessu. Prisotni so namreč že v štirih fitness verigah po Evropi. V KingsBoxu ocenjujejo, da je vstop v fitness verige za podjetje izjemnega pomena, saj je to odlična poslovna priložnost, ki omogoča hitro in obsežno širitev na posameznih trgih.

Odmevna nagrada

NAVTIČNEGA OSKARJA DOBI ... SITO!

Jadrnica First 36, ki so jo oblikovali v studiu Sito (nekdanji Gigodesign) za slovensko podjetje Seascope in francoski Beneteau, je na sejmu plovil Boot v Düsseldorfu prejela navičnega oskarja European Yacht of the Year Award.

Gre za najvišje priznanje v industriji. Konkurenca je bila, kot pravijo v Situ, zahtevna.

justCHARGE sistem in i-CHARGE Cion Pro omogočata polnjenje in obračun brez zapletov*

S sistemom za obračunavanje storitve justCHARGE in Schrack polnilnico i-CHARGE Cion Pro lahko zagotovite izkušnjo polnenja, kot jo imajo Teslini vozniki (voznik le priključi kabel v vozilo), vendar kljub temu obračunate polnjenje avtomobila.*

Cena polnilnice: 2399 Eur z ddv.

Cena priklopa na justCHARGE sistem: 0 EUR**,
Cena uporabe sistema: 20% od plačljivih trasakcij,
Cena uporabe za uporabnike, ki ne plačujejo polneni (zaposleni, družinski člani, vsi ki jih dodate na VIP listo): 0 EUR

<https://justcharge.si/izdelek/i-charge-cion-pro/>

*ne deluje z vozili Volkswagen group, ker le ta ob vsakem priklopu zamenjajo MAC naslov modema. V prihodnosti bomo podprli tudi ta vozila s sistemom Plug&Charge, vendar trenutno ekonomsko ni smiselno. Cena storitve za Plug&Charge bo morala biti višja zaradi stroškov tretjih, ki jih le-ta prinese.

**če iz naslova 20% provizije ne pridemo do zneska 10 EUR + DDV, potem mesečno računamo razliko do tega zneska. Če znesek provizije presega 100 EUR + ddv, potem računamo le 100 EUR + DDV + pripadajoče kartične provizije za plačila nad tem zneskom.

Vinoteka Strelec, Ljubljanski Grad, foto: Dean Dubokovič

NIČ NI NEMOGOČE ... ŽE 30 LET

družba za gradnjo, izvedbeni in
tehnološki inženiring

Terme Olimia, Podčetrtek, foto: Miran Kambič

lesnina MG oprema

LESNINA MG OPREMA podjetje za inženiring, d.d.
Parmova 53, 1000 LJUBLJANA

www.lesnina-mg.si
info@lesnina-mg.si

VSE POGOSTEJE SO V RABI OKOLJU PRIJAZNI GRADBENI POSTOPKI

Zeleni prehod dandanes srečujemo na vseh korakih, saj si k ohranjanju okolja vedno bolj prizadevamo tako posamezniki kot tudi podjetja. Prav vsaka panoga lahko na svoj način prispeva k zmanjševanju vplivov na okolje in njegovemu ohranjanju, tudi gradbeništvo.

Izgradnja visokonapetostnega kablovoda pod reko Savo brez posega v samo reko, obrečni del in okolje.

Izgradnja komunalne infrastrukture (plinovodi, elektrovodi, telekomunikacije ...) z brez-izkopnimi tehnologijami v gradbeni panogi lahko

izpostavimo kot veliko prednost, saj lahko z njo pripomoremo k velikemu zmanjšanju vplivov na okolje. Z zelenim prehodom, ki ga omogočajo tehnologije brez izkopov, odpravimo ali vsaj občutno zmanjšamo negativne vplive na okolje in na ta način odpravimo problematiko, ki jo predstavlja klasičen način gradnje komunalne infrastrukture. Pozitivni učinki teh tehnologij se poznajo na več področjih.

Trdni delci v zraku so posledica onesnaževanja zraka, predvsem v urbanih središčih, in nastajajo zaradi faz del in porabljene energije pri gradnji. Povečana obremenitev okolja se povzroča tako z večjim številom gradbenih strojev kot tudi zastoji v prometu, ki nastajajo ob

zaporah. Predvsem je tukaj mišljeno prašenje in izpušni plini. Ker je za izgradnjo infrastrukture brez izkopov potrebnih manj gradbenih strojev, v tem primeru nastaja kar do 70 % manj trdnih delcev v primerjavi s klasično gradnjo. Rezultat je zmanjšan ogljični odtis v okolje, saj so potrebe po energiji pri brez-izkopnih tehnologijah do 80 % manjše kot sicer.

MANJ MEHANIZACIJE POMENI TUDI MANJ HRUPA

Za izvedbo po klasični metodi je potreben večji obseg gradbene mehanizacije, ki deluje s pomočjo pogonskih goriv. Posledično prihaja do velike porabe teh strojev, onesnaženost zraka z izpušnimi plini pa je pri tem bistveno slabša kot pri brez-izkopnih tehnologijah. Hkrati je pomemben – in pogosto nezaželen element gradnje – zagotovo hrup. V urbanem okolju hrup

povzročajo delo strojev, transport in prevoz na gradbišče ter obdelovanje zemlje, komprimiranje in druga podobna dela.

Na drugi strani pa za izgradnjo infrastrukture brez izkopov običajno potrebujemo kar do 70 % manj mehanizacije, kar pomeni, da je znatno manjša tudi raven hrupa. Glede na to, da se brez-izkopna metoda uporablja tako, da se gradnja izvaja z ene lokacije (podvrtavanje) in se stroji ne premikajo, gre trend tudi v smer elektrifikacije pogonov vrtnih garnitur, kar pomeni minimalen ogljični odtis.

KOLIČINA ODPADKOV PRI KLASIČNIH IZKOPIH TUDI DO DVAJSETKRAT VEČJA

Pri klasični izvedbi izkopov nastajajo znatno večje količine gradbenih odpadkov. Težavo pri tem predstavlja predvsem dostop do deponij, ki so v nekaterih primerih precej

Primer izgradnje kanalizacije v centru mesta brez velikih posegov (gradnja na globini 4 metrov).

oddaljene, zato nastopi tudi izziv transporta. Posledično potreben transport dodatno obremenjuje okolje.

Gradbeni odpadki kot posledica klasičnih izkopov so v primerjavi z brez-izkopnimi tehnologijami do dvajsetkrat večji. To je seveda odvisno od zahtevnosti okolja, kjer se infrastruktura gradi, kot tudi od globine vgradnje predvidene infrastrukture.

ČEZMEREN TRANSPORT OBREMENJUJE INFRASTRUKTURO

Pri klasičnih izvedbah gradenj je infrastruktura močno obremenjena, saj je zaradi večje količine strojev treba zagotoviti tudi več transporta. Prav tako je potreben transport izkopnih in vgradnih materialov, ki pa jih je pri brez-izkopnih tehnologijah bistveno manj. Vsi ti transporti obremenijo obstoječo infrastrukturo in jo na dolgi rok tudi oslabijo, saj se posledice kažejo v obliki vboklin ali izboklin.

Pri izgradnji brez izkopov je glavni proces dovoz in odvoz vrtalne garniture, dovoz repomateriala in ostalih pripomočkov. Če naredimo vzporednico s klasičnimi gradnjami, so transporti pri teh tudi do tridesetkrat večji v primerjavi z gradnjo

brez izkopov, kar je za okolje in infrastrukturo občutno manj obremenjujoče.

ZASTOJI PRI BREZ-IZKOPNIH TEHNOLOGIJAH KOMAJ OPAZNI

Cestne zapore zaradi klasičnih gradenj povzročajo nepretočnost prometa. Posledično prihaja do zastojev in dolgih kolon vozil, ki z izpušnimi plini čezmerno bremenijo in onesnažujejo okolje.

Ker pri izvedbi brez-izkopnih tehnologij ni posega v obstoječo infrastrukturo, je tudi pretočnost cestišč minimalno omejena, posledično pa je manj vpliva vozil, ki čakajo pred zaporo. Prav tako je veliko manj tudi prašnih delcev, ki jih sicer povzročajo vozila ob vožnji po vozišču, kjer je bil asfaltni sloj odstranjen.

Že sam po sebi se tako ponuja odgovor, da je vpliv na okolje z uporabo tehnologij brez izkopov drastično manjši.

TREND SE POVEČUJE TUDI PRI NAS

Seveda je vsaka tehnološka rešitev omejena z določenimi pogoji, kar pomeni, da tudi izkopne tehnologije ne moremo uporabljati prav v vsakem primeru, saj nekateri

projekti na takšen način enostavno niso izvedljivi. Dejstvo pa je, da je brez-izkopna tehnologija, ki omogoča izgradnjo ali rekonstrukcijo katerekoli podzemne infrastrukture, v velikem porastu tako na evropski kot tudi na svetovni ravni. V Sloveniji posedujemo več ali manj vse tehnologije, ki trenutno prevladujejo na trgu. Delež projektov, v katere se vključujejo brez-izkopne tehnologije, se povečuje, kar je zagotovo pozitiven trend. Kljub vse večji uporabi teh tehnologij pa je opaziti, da širša javnost, investitorji in projektanti še vedno niso dovolj podrobno seznanjeni z možnostmi njihove uporabe ter njihovimi prednostmi.

VEČ PODATKOV O PREDNOSTIH GRADNJE BREZ IZKOPA LAHKO NAJDETE V JAVNO OBJAVLJENI MAGISTRSKI NALOGI ANDREJA SEDEJA, KI V TEM ČLANKU OMENJENE DEJAVNIKE OPISUJE NA KONKRETNIH PRIMERIH.

MULTIFUNKCIJSKI SOLARNI NADSTREŠKI ZA SONČNO PRIHODNOST

Odlična rešitev za podjetja, ki ne želijo posegati v arhitekturo poslovnih stavb, imajo neprimerno streho z vidika montaže ali sončne lege ali pa bi le želeli povečat skupno nazivno moč obstoječe elektrarne. Solarni nadstreški so v tem primeri edina prava in multifunkcionalna odločitev.

Podjetje SiTOR velja za eno najuspešnejših podjetij v Sloveniji. Hkrati pa s svojo ponudbo stiskalnic, namenjenih predelavi in obdelavi plastičnih mas, gume in lesa že dolgo prevzema vodilno vlogo v svetu. To jim nikakor ne bi uspelo brez drznih in smelih potez posloводства ter osredotočenosti v

prihodnost in v trajnostni razvoj podjetja. Zadnja med njimi je bila želja po izdelavi nadstreškov za avtomobile v kombinaciji s sončno elektrarno in posledično zmanjševanja obratovalnih stroškov.

Pri podjetju Enertec-Moja elektrarna smo prisluhnili njihovim željam

in potrebam. Tako smo ob 300-kW sončni elektrarni, nameščeni na strehi podjetja, na površini 44. nadstandardnih parkirnih mest namestili dodatno 138-kW veliko sončno elektrarno. Ob tem pa pripravili vse potrebno za implementacijo hranilnikov za električne avtomobile na vseh parkirnih mestih.

Pozitivne učinke naložbe ne priznavajo le zaposleni, temveč predvsem vodstvo podjetja, s čimer si celoten projekt zasluži oznako odličnosti.

Fredi Požar direktor SiTOR

"Željo po izdelavi nadstreškov za zaposlene, zaradi vse bolj ekstremnih vremenskih razmer smo združili z implementacijo sončne elektrarne in tako združili uporabno s koristnim. Odziv zaposlenih je bil izjemen, sploh zato, ker smo pripravili tudi vso potrebno instalacijo za električne polnilnice za avtomobile."

365
PANELOV

44
PARKIRNIH
MEST

138kw
SOLARNI
NADSTREŠEK

CELOSTNE REŠITVE
ZA ENERGETSKO VARNO
IN TRAJNOSTNO
PRIHODNOST PODJETIJ

SONČNE ELEKTRARNE

• ZA SAMOOSKRBO IN VEČJE PORABNIKE

HIBRIDNI SISTEMI

• SONČNA ELEKTRARNA + HRANILNIKI

SOLARNI NADSTREŠKI

• VZDRŽEVANJE in UPRAVLJANJE

Moja elektrarna
by ENERTEC

080 23 90

info@moja-elektrarna.si

www.moja-elektrarna.si

Foto: Shutterstock

ALI PRIHAJA NOVA ENERGETSKA REVOLUCIJA?

- Med novostmi pilotni projekti z vodikovo tehnologijo na komercialni ravni.
- Objavljen je nov razpis, ki prvič ponuja tudi finančne spodbude za sončne elektrarne za samooskrbo v kombinaciji s hranilnikom energije.
- Algoritmi umetne inteligence bodo v podjetjih usmerjali energijo v prioriteta področja, ki bodo omogočala večje prihranke.

Nina Simič

» **O**bnovljivi viri pridobivajo vse večji pomen, predvsem fotovoltaika, ki si je ustvarila mesto na energetskih trgih.

Dostopna je vsem in je ekonomsko opravičljiva,« izpostavlja Gregor Hudohmet iz podjetja GEN-I Sonce.

To podjetje se med drugim ukvarja s postavitvami sončnih elektrarn na objektih. »Podjetjem, ki imajo na voljo strešne površine ali nepozidana zemljišča, vsekakor svetujemo, da si čim prej zagotovijo lasten vir zelene energije. S tem postanejo delno energetska neodvisna, s pozitivnimi finančnimi učinki,« svetuje Hudohmet.

1 Napredne oblike sončnih elektrarn

»Trenutno pričakujemo porast na področju B2C: sončna elektrarna v kombinaciji z baterijskim hranilnikom, balkonske sončne elektrarne, produkt sončne elektrarne s trgovanjem električne energije, sončna skupnost in podobno. Na področju B2B bo zanimiva agrivoltaika (istočasna uporaba svetlobe za pridobivanje električne energije in zemlje za pridelavo poljščin), pa tudi večje sončne elektrarne s prodajo na trg (utility scale), ki so priključene na srednje ali visoko napetostno omrežje. Pričakujemo tudi razvoj na področju implementacije vetrnih elektrarn, razvoj vodikove tehnologije in večjih shranjevalnikov električne energije,« našteva Gregor Hudohmet.

Pričakujemo torej porast novosti:

- ★ na področju sončnih elektrarn (predvsem optimizacijo izkoristka fotovoltaike in še večjo kompatibilnost komponent),
- ★ na področju razvoja elektroenergetskega omrežja v kombinaciji z večjimi shranjevalniki energije ter
- ★ izvedbo prvih pilotnih projektov z vodikovo tehnologijo na komercialni ravni, v katero se vlaga vse več.

2 Nove regulative in zakoni

»Fotovoltaični trg v veliki meri oblikujejo regulativa in iz nje izhajajoče finančne spodbude. V obdobju enega leta smo zaznali velike premike in poudarke v razvoju smotrnosti investicij v OVE, tako za fizične osebe kot za podjetja in industrijo,« pojasnjuje Hudohmet in našteje nekaj novosti na tem področju.

»ZUOVE (Zakon o umeščanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov), ki bo podlaga za umeščanje večjih sončnih in vetrnih elektrarn v prostor, je trenutno v medresorskem usklajevanju.

S koncem letošnjega leta preneha veljati stara Uredba o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije, s čimer se ukinja trenutni koncept letnega netiranja. Stara uredba bo veljala za vse naprave, za katere bo oddana vloga za izdajo soglasja do konca leta 2023 in bodo priklopljene do konca leta 2024.«

Kaj vse je v igri:

- ★ Konec lanskega leta je Eko sklad objavil nov razpis, ki poleg finančnih spodbud za sončne elektrarne prvič ponuja tudi finančne spodbude za sončne elektrarne za

NAPREDNE ENERGETSKE REŠITVE

TAB
Li-Ion batteries

samooskrbo v kombinaciji s hranilnikom energije.

- ★ Prav tako je ministrstvo za infrastrukturo objavilo nov Pravilnik o tehničnih zahtevah za priključitev in obratovanje vtične proizvodne naprave na OVE, ki omogoča postavitve tako imenovanih balkonskih sončnih elektrarn.
- ★ Investitorjem je prek sodo aplikacije omogočen vpogled v kapacitete omrežja za proizvodnje naprave z nazivno močjo nad 50 kW.«

3 Kakšni pa so trendi na področju shranjevanja energije?

a. Baterije za shranjevanje energije

»Najpomembnejši trend bodo baterije, ki jih bomo uporabljali poleg elektrarn. Z njimi bomo lahko shranjevali odvečno energijo in jo porabili kasneje; energija se tako po potrebi pretaka v baterijo in nazaj iz nje. Takšen sistem bo lahko imelo posamezno podjetje ali več povezanih

podjetij skupaj,« pojasnjuje Marko Femc iz podjetja Plan-net Solar, ki se ukvarja s postavitvijo sončnih elektrarn.

Slovenija po njegovem mnenju žal nima veliko možnosti za pridobivanje energije, saj vetra ni veliko. Rešitve, povezane z vodo, so že dokaj izčrpane, tako da nam ostane sonce. »Veliko se govori tudi o vodik, a žal ne obstaja ekonomsko rentabilna rešitev. Stroški proizvodnje so visoki, izgube so še vedno prevelike,« dodaja Femc.

b. Električne polnilnice za gospodarska vozila

V Evropi za zdaj le Avstrija cilja na 100-odstotno registracijo električnih vozil z maso pod 18 tonami do leta 2030, nad 18 ton pa do leta 2035. Tudi drugod po svetu se trudijo, da bi povečali stopnjo električnih gospodarskih vozil in tako zmanjšali emisije.

V prihajajočih letih se torej obeta velik skok v prodaji električno gnanih gospodarskih vozil. Takšna vozila zahtevajo velikanske baterijske sklope in tudi razvejano mrežo ultrahitrih polnilnic, ki bo izpolnila vse večje potrebe. Femc meni, da bo to zanimivo področje razvoja.

070 386 781
info@amp-solar.com
www.amp-solar.com

SONČNE ELEKTRARNE

Elektrarna na ključ / Nakup komponent / Pomoč pri pridobitvi subvencije iz Eko Sklada

 AMP-SOLAR

TOPLOTNE ČRPALKE

Energetsko najbolj učinkovita ogrevalna rešitev

4 Kako lahko podjetja čim bolj učinkovito uporabijo energijo?

»Energetska učinkovitost v podjetjih je pomembna zaradi več razlogov, predvsem pa vpliva na zmanjšanje stroškov poslovanja in zaradi zmanjšanja emisij pozitivno vpliva na okolje,« poudarja Vanja Tomažič, domenska strokovnjakinja iz podjetja Metronik, ki se med drugim ukvarja z rešitvami URE (učinkovita uporaba energije). Podaja nasvete, kako naj se podjetje tega loti po korakih:

a. Celovit informacijski sistem za spremljanje in upravljanje porabe energije

»Tak sistem prinaša več pomembnih koristi, kot so: boljši vpogled v porabo energije znotraj podjetja, uvedba ukrepov za odpravo nepotrebne porabe in zmanjšanje stroškov energije, krajši čas za ukrepanje, priprava jasnih in preglednih poročil, ki so osnova za učinkovito upravljanje energije, ter razvoj investicijskih ukrepov v zmanjšanje porabe, ki temeljijo na dejanskih podatkih.«

Sami so razvili napredno programsko opremo MePIS Energy, ki jo že več kot desetletje uporabljajo v mnogih podjetjih.

b. Dostopnejše storitve v oblaku

»Od konca lanskega leta skupaj s Telekomom Slovenije svojo digitalno rešitev MePIS Energy ponujamo tudi kot storitev v oblaku, kar mnogim manjšim uporabnikom, zlasti takim z večjim številom objektov, olajša dostop do rešitve, s katero lahko učinkovito nadzirajo porabo energije in dosežejo prihranke. Na ta način digitalizacija energetske podatkov postane dostopnejša tudi manjšim podjetjem.«

c. Nadgradnja digitalizacijskih rešitev z algoritmi umetne inteligence

»To vidimo kot enega glavnih trendov za prihodnost, kar bo omogočilo avtonomne analize in priporočilne sisteme, ki bodo odgovorni za energijo. Usmerjali jo bodo v prioriteta področja za doseganje prihrankov in to bo omogočilo naslednji preskok pri energetske učinkovitosti. Umetna inteligenca omogoča tudi učinkovito napovedovanje porabe energije, kar podjetjem pomaga pri racionalnejšem nakupu energije na trgu,« pojasni Tomažičeva.

INŽENIRING

**AVTOMATIZACIJA
PROCESOV**

**PROIZVODNJA
BLOKOV**

Smo družinsko podjetje z 20 letnimi izkušnjami na področju avtomatizacije tehnoloških procesov in elektroinstalacij. Ukvarjamo se tako z izvedbo, kot tudi z vodenjem projektov.

☎ 041 222 501

✉ info@alset.si

www.alset.si

Razsvetlite se.

VISOKI STROŠKI ELEKTRIKE SO LAHKO STVAR PRETEKLOSTI

Podražitev elektrike, ki smo jim priča v zadnjem letu dni, so najbolj občutila ravno podjetja. Ta so se tako znašla pred izzivom, kako postati energetske čim bolj neodvisna od gibanja cen elektrike na trgu. Pri SONCE energija imajo za vas več rešitev.

Podjetje Yaskawa je na poslopiju v Kočevju postavilo sončno elektrarno moči 700 kW, s katero si zagotavlja do 60 % čiste energije za proizvodnjo tako v Kočevju kot v Ribnici. Elektriko iz Kočevja s pomočjo individualnih dogovorov na SunContract tržnici enostavno prenašajo v uporabo na dislocirano enoto.

Podjetje Kograd Igem z elektrarno moči 475 kW 66 % proizvedene elektrike uporabi takoj in tako dodatno prihranili še na stroških omrežnine. Ostalih 34 % proizvedene energije proda preko SunContract tržnice, kjer z neposrednimi P2P dogovori z drugimi odjemalci dodatno poveča donos proizvedene elektrike.

Popolno neodvisnost od cen elektrike in drastično znižanje stroška električne energije boste zagotovo dosegli z lastno sončno elektrarno. Naložba se vam bo povrnila že v petih letih, medtem ko vam bo elektrarna služila vsaj 30 let, kolikor je njena minimalna življenjska doba. Pri SONCE energija uredijo vse potrebno za postavitve elektrarne, tudi pripravo dokumentacije za različne subvencije, pri čemer so bili do zdaj 100-odstotno uspešni.

Do lastne sončne elektrarne pa lahko pridete, četudi trenutno nimate sredstev za postavitve, imate pa zanjo primerno streho. V zameno za oddajo strehe v najem si bo vaše podjetje še vedno zagotovilo

SONCE ENERGIJA JE EKSKLUZIVNI PARTNER SUNCONTRACT TRŽNICE, KI SVOJIM STRANKAM BREZPLAČNO OMOGOČA, DA Z VSO ELEKTRIKO, KI JO PROIZVEDEJO, SAME RAZPOLAGAJO. PREKO INDIVIDUALNIH DOGOVOROV LAHKO TAKO VIŠKE PROIZVEDENE ELEKTRIKE PRENESETE V UPORABO TUDI NA SVOJE MOREBITNE DISLOCIRANE ENOTE ALI DRUGIM IZBRANIM ODJEMALCEM.

stabilno in predvidljivo ceno elektrike, s čimer se boste zaščitili pred povišanjem cen elektrike in hkrati prihranili pri stroških. Elektrarna pa bo po določenih letih samo s plačevanjem elektrike prešla v vašo last.

SONCE energija je eden vodilnih podjetij sončnih elektrarn z najdaljšo tradicijo in celovito ponudbo za fotovoltaike: samooskrba za gospodinjstva, poslovne stranke, industrijo ter samooskrbne vasi in mesta. Podjetje sestavlja izkušena in perspektivna ekipa strokovnjakov

z več kot 15-letnimi izkušnjami s področja energetike. So tudi ekskluzivni partner energetske tržnice SunContract, ki omogoča neposredno trgovanje z elektriko med proizvajalci in končnimi porabniki. Za celovito energetske rešitve vključujejo še vgradnjo toplotnih črpalk, električnih polnilnic, tudi hranilnikov energije.

/ www.sonce.com /
prodaja@sonce.com

3D-TEHNOLOGIJE PRINAŠAJO ŠTEVILNE KONKURENČNE PREDNOSTI

Z uporabo in poznavanjem 3D-tehnologij, predvsem industrijskih tiskalnikov, podjetje pridobi izjemne prednosti pri optimizaciji stroškov, izdelavi orodij, modelov, prototipov in izdelavi majhnih in srednje velikih serij izdelkov ter s hitro implementacijo izdelkov na trg.

3D-tiskanje, znano tudi kot aditivna proizvodnja, je postopek ustvarjanja tridimenzionalnega predmeta z nanašanjem materiala po plasteh. »Ugotavljam, da se 3D-tiskanje enači predvsem s tehnologijo FDM (Fused deposition modelling) oz. s FFF (Fused filament fabrication), najpogosteje poznano z izrazom 3D-tiskanje plastične nitke.

Gre za najcenejšo izdelavo, saj je tovrstnih izdelovalcev tiskalnikov veliko, enako tudi ponudnikov materiala in je posledično cena izdelave nizka ter tudi dostopnost tako izdelanih printov,« razlaga Barbara Wilkesmann Hočever, direktorica družbe Chemets, ki deluje na področju 3D-tehnologij. Ponuja storitve na področju hitre izbire in izdelave s 3D-tehnologijami ter hitrega vstopa na trg z visoko dodano vrednostjo; na osnovi dolgoletne prakse, izkušenj in znanja iz tujine in doma. Vse rešitve testira v lastnem podjetju. Zato ve, da je nemogoče – mogoče.

IZBIRA TEHNOLOGIJ

Tehnologije se razlikujejo glede na nanos in strjevanje materiala, ki se lahko nanaša v trdnem, tekočem ali praškastem stanju. Sogovornica pravi, da so vse tehnologije 3D-tiskanja kakovostne, vsaka ima prednosti in slabosti. Pred izborom tehnologije in načinom izdelave pa si je treba zastaviti naslednja vprašanja. Za kakšen namen bo služil 3D-tisk? Kakšne so zahteve, želje

»3D-tiskanje sodi med orodja, ki lahko utrejo pot do bolj trajnostne industrije,« pravi Barbara Wilkesmann Hočever, direktorica družbe Chemets.

in potrebe naročnika glede količine, materiala, površine in barve? Koliko znaša želeni rok izdelave? Koliko sredstev ima naročnik za izdelavo na voljo?

3D-TISK PRIDOBIVA POMEN

Priča smo hitrim spremembam v poslovnem okolju. Hkrati prehajamo v obdobje Industrije 5.0, kjer bo treba še v večji meri zagotoviti odpornost na spremembe v poslovnem okolju in agilnost delovanja podjetij, vključiti trajnostne vidike v poslovne strategije in usmeriti konkretne korake v razvoj človeškega potenciala. 3D-tehnologije so pri tem podjetjem v veliko pomoč. Družbe povečujejo svoje vlaganje v te tehnologije, jih mrzlično preizkušajo in zavzeto načrtujejo nadaljnje korake. Obenem se podjetja, ki

potrebujejo raznovrstne izdelke iz različnih materialov, tehničnih zahtev ter zahtev po videzu in natančnosti, zavedajo, da so stroški naložbe v lastno profesionalno opremo, znanje in ljudi, visoki. Zato uporabljajo storitev centrov 3D-storitev. Ti jim omogočajo rešitve s strokovno podporo in svetovanjem, da dobijo ravno tisto, kar potrebujejo. Zato je izjemno pomembno, da uporabniki teh storitev pridobijo široko poznavanje, saj lahko le tako ocenijo in izberejo pravega izvajalca za svoje potrebe.

PREDNOSTI, KI JIH PODJETJEM PRINAŠA TEHNOLOGIJA 3D-TISKANJA:

- ★ preprosta izdelava geometrijsko in funkcijsko zahtevnih ter kompleksnih izdelkov,
- ★ pospeši se čas izdelave in zmanjšajo se stroški,
- ★ hitro odpravljanje oblikovnih in funkcionalnih napak v zgodnji fazi razvoja izdelka,
- ★ hitro preverjanje merske ustreznosti, oblike, funkcionalnosti, ergonomije in tehničnih zahtev,
- ★ optimizacija izdelka pred izdelavo orodja,
- ★ hitra implementacija izdelka na trg,
- ★ pri posameznih izdelkih 3D-tiskanje služi tudi za serijsko proizvodnjo, kjer o izdelavi govorimo o urah ali dnevih,
- ★ hitra izdelava orodja.

telemach

Podjetje, ki misli zeleno

Največji ponudnik plačljivih video vsebin in fiksnega interneta ter najhitreje rastoči ponudnik mobilnih storitev v Sloveniji z različnimi projekti uresničuje svojo okoljsko odgovornost.

Okolju prijazno delovanje

Dobra tri leta so naokoli, odkar je na več kot 3000 kvadratnih metrov veliki strehi Telemachove poslovne stavbe začela delovati sončna elektrarna, največji korak podjetja v naši pobudi Misli zeleno. Ogljični odtis smo v tem času zmanjšali za več kot 1.000 ton, glavna Telemachova stavba pa bo v naslednjih 20 letih vsaj 20-odstotno energetska samooskrbna. S proizvedeno energijo tudi polnimo električne avtomobile, ki jih imamo v svojem voznem parku vedno več in jih tehnične ter poslovne službe uporabljajo za obiske naročnikov. Prav tako nadzorujemo količino porabe energije z uporabo tehnične opreme, ki je energetska varčna.

Digitalizacija poslovanja

Digitalizacija je prihodnost in seveda tudi sedanjost, posebej pa v telekomunikacijskih podjetjih, kot je Telemach. Prva misel ob digitalizaciji je brezpapirno poslovanje in temu zadnja leta v podjetju posvečamo zelo veliko pozornosti. Uporabnikom tako že nekaj časa priporočamo prehod na eRačun, brezplačno storitev, ki prinaša enostavnejši, varčnejši in okolju prijazen način plačevanja ter s tem številne prednosti tako za posameznika in družbo kot za okolje. Ker je Telemach okoljsko ozaveščeno in v prihodnost usmerjeno podjetje pa seveda tudi sicer naše poslovanje v veliki meri poteka digitalno, kar še dodatno prispeva k optimizaciji porabe papirja.

Ravnanje z odpadki

Neposredno obremenitev okolja pri Telemachu nenehno zmanjšujemo tudi z vestnim ločevanjem odpadkov. V vseh poslovalnicah že nekaj let uporabljamo papirnate vrečke, v podjetju pa trajnostne brisače in higienski papir, ki je izdelan iz celuloze Tetra pak embalaže pijač, ne pa iz lesa. Še posebej vestno pa seveda ravnamo z bolj nevarnimi, torej elektronskimi odpadki. In ne nazadnje, pomembno je, da zaposleni »mislijo zeleno« tudi zunaj delovnega časa, zato se v podjetju trudimo, da bi ta miselnost v čim večji meri postala njihov življenjski slog.

Foto: Shutterstock

KO TUDI SMETNJAKI POSTANEJO PAMETNI

Kako lahko v podjetju izboljšamo ravnanje z odpadki? Novi modeli, visoki standardi, nadzor nad odpadki, nove naložbe ...

Nina Simič

O prihodnjih trendih s področja reciklaže smo govorili z Mojco Jerino iz sodobnega visokotehnološkega proizvodnega podjetja Blok, ki je specializirano za reciklažo in predelavo odpadne električne in elektronske opreme (OEEO), kovin, kompozitov in tehnične plastike.

1 Industrija in reciklaža skupaj za manj odpadkov

»V prihodnosti si želimo več partnerskih odnosov z industrijo; v mislih imamo predvsem sodelovanje pri načrtovanju novih izdelkov,« napoveduje Jerina.

»Z ustreznim načrtovanjem lahko dosežemo, da se pri izdelku uporabi manj surovin, ki jih ni

mogoče reciklirati. Priložnosti so tudi na drugi strani. Po postopku reciklaže je mogoče iz recikliranega materiala izdelati inovativne izdelke. Tako bi v prihodnje lažje dosegli zmanjšanje količin, vnovično uporabo in snovno izrabo odpadkov.«

2 Novi, visoki standardi z revizijo prodajnih mest sekundarnih surovin

Elektronski odpadki so trenutno najhitreje rastoči odpadki. Sorazmerno z njihovo količino se povečujejo tudi izzivi pri zagotavljanju učinkovitega upravljanja naprav ob koncu življenjske dobe po vsem svetu.

»Smo prva slovenska organizacija, ki je prejela certifikat Weelabex za odgovorno mehansko obdelavo odpadne električne in elektronske opreme (OEEO). Weelabex je evropski certifikat z oznako odličnosti za odpadno električno in elektronsko

opremo, ki ga je ustvarila evropska skupnost. Organizacija postavlja standarde ter natančno spremlja obdelavo in odstranjevanje OEEO. Prav tako revidira prodajna mesta za sekundarne surovine na koncu procesa in se močno osredotoča na doseganje visokih ciljev pri reciklaži OEEO, zdravja in varnosti okolja,« pojasni Jerina.

Ta standard je sestavni del evropskega okoljskega programa in pomaga evropskim državam pri upravljanju e-odpadkov.

3 Nove naložbe v tehnologijo za nove reciklirane izdelke

»Zasnovali smo Center krožnega gospodarstva in ponovne uporabe, ki bo obsegal približno 4.800 m² neto površine in bo v neposredni bližini že obstoječega Centra za reciklažo zrasedel v naslednjih letih. Tako bomo iz sekundarnih surovin lahko proizvajali nove izdelke,« izpostavi Jerina.

Pri tem dodaja, da je, ko gre za nove tehnologije, letna emisijska slika pri pridobivanju denimo ene tone aluminija zelo pomembna: »Pri aluminiju iz reciklaže v primerjavi z aluminijem iz primarne surovine izrazito zmanjšamo emisije, za kar približno 4,9 tone ogljikovega dioksida. Uporabljamo

najsodobnejšo reciklažno tehnologijo in z lastnim razvojem dosegamo visokokakovostne sekundarne surovine.«

4 Inovativen nadzor odpadkov v podjetju

Z implementacijo pametnih senzorjev podjetja Andivi v smetnjake in koše lahko povečamo nadzor nad odpadki. Senzor deluje na osnovi ultrazvoka, zato lahko vsebino koša merimo tudi skozi vrečko.

Vsak senzor lahko poljubno poimenujemo ter mu določimo prostornino in odpadke, ki jih bodo ljudje odlagali vanj. Poleg tega senzor pozna svojo trenutno GPS-lokacijo in lahko javlja status. Možno je tudi integrirati tloris podjetja in ga razdeliti na več različnih con.

Primer: v coni 1 podjetje skladišči material. Vemo, da bo tam veliko odpadkov embalaranja. V tej coni 1 lahko torej v platformo pošljemo podatke o zasedenosti smetnjakov za papir in plastiko ter tako omogočimo velik prihranek stroškov odvoza.

Pametni senzorji za inovativno ravnanje z odpadki torej lahko sporočajo najboljši možni termin za odvoz odpadkov, zasedenost in tudi to, kateri odpadki predstavljajo največji strošek.

Razvojna pot Kemisa v smeri podpore zaščiti okolja in krožnemu gospodarstvu

Nova razvojna strategija Kemisa je bila definirana pred letom dni, ko se je Skupina Hisense odločila, da poveže obe podjetji za ravnanje z odpadki, ki sta do tedaj ločeno delovali na slovenskem in hrvaškem trgu, ter vzpostavi novo organizacijsko strukturo, nov poslovni model in skupno vodstvo. Skupni cilji povezovanja so bili, da se z učinkovitejšo organiziranostjo in interakcijo med zaposlenimi vzpostavi stalen prenos znanja, idej ter dobrih praks obeh podjetij in da se z ustvarjanjem pozitivne organizacijske klime poveča motiviranost in zadovoljstvo zaposlenih. Enotno nastopanje na trgu v dogovorih s končnimi odstranjevalci odpadkov pa bo vodilo v zmanjševanje stroškov in ustvarjanje boljših rezultatov. Izmenjava dobrih praks med obema podjetjema pa je tudi nadvse pomembna pri vprašanjih o varnosti in varovanju okolja.

Zdaj ima družba skupno dvočlansko upravo, v kateri je mesto direktorja prevzel mag. Krunoslav Pavić, mesto tehničnega direktorja pa Boštjan Šimenc.

Mag. Krunoslav Pavić je po končanem študiju na Ekonomski fakulteti Univerze v Zagrebu magistriral s področja financ. Ima več kot 20 let delovnih izkušenj na področju financ, bančništva in ravnanja z odpadki, kjer je med drugim pridobil znanja iz strateškega upravljanja, upravljanja s tveganji, kontrolinga, pogajanj in vodenja. Kot direktor Kemisa je zadolžen za prodajne, finančne in pravne zadeve.

V letu, ki prihaja, in v naslednjih letih, želi Kemis predvsem okrepiti vlogo pri trajnostnem ravnanju z nevarnimi in nenevarnimi odpadki. Želi ustvarjati rešitve za zeleno transformacijo. V času, ko vzpostavitev krožnega

gospodarstva postaja edini pravi odgovor na izzive sodobne družbe, ki zadevajo varovanje okolja, bo Kemis vse pomembnejši dobavitelj sekundarnih surovin, ki so potrebne na primer pri proizvodnji baterij in ostalih elektronskih naprav, saj bo z zbranimi odpadnimi materiali, ki bodo v postopkih recikliranja ponovno uporabljeni za nove izdelke, pripomogel k ohranjanju primarnih virov. V skladu z evropsko strategijo ravnanja z odpadki se bo Kemis zavzemal tudi za vzpostavitev sistema, ki bo omogočal, da se iz zbranih odpadkov izloči delež odpadkov, ki se lahko ponovno uporabijo.

PAMETNO Z VODO = VELIKI PRIHRANKI

Kako bodo podjetja v prihodnje poleg ogljičnega izboljšala tudi vodni odtis? Voda 4.0 za prihodnost.

Nina Simič

Na področju vodnega odtisa se v zadnjem času dogajajo ogromni premiki. Uveljavil se je celo izraz voda 4.0 (podobno kot industrija 4.0), ki ponazarja prihajajoče spremembe,« pojasnjuje Stojan Kokošar iz podjetja Kolektor Sisteh, ki med drugim pokriva sodobne tehnološke rešitve za področje urbanega vodnega kroga.

Za izrazom voda 4.0 se skrivajo kibernetiko-fizični vodni sistemi, pri katerih računalniški algoritmi predvidevajo in nadzirajo stanje ter tako zmanjšujejo tveganja in povečujejo učinkovitost izrabe vodnih virov. Skupno vsem tem trendom je zmanjševanje in obvladovanje vodnega odtisa ter s tem tudi zmanjševanje ogljičnega odtisa.

1 Satelitska detekcija namočenosti tal

»V prihodnosti pričakujemo povečevanje uporabe novih diagnostičnih tehnologij, ki omogočajo spremljanje in obvladovanje vodnih izgub v podzemni vodni gospodarski infrastrukturi

(kanalizacijski in vodovodni sistemi, sistemi daljinskih ogrevanj in podobno). Sem sodi na primer tudi satelitska detekcija namočenosti tal, s katerimi lahko iščemo puščanja vode ter celo vir namočenosti tal (pitna voda, odpadna voda, površinska voda in drugo),« našteva Kokošar. Vsega naštetega ne morejo razvijati sami, zato se povezujejo s ključnimi globalnimi ponudniki na tem področju.

2 Nadzorni produkti v povezavi s 5G

»Razvijajo se novi produkti in tehnologije za digitalno transformacijo urbanega vodnega kroga, ki omogočajo nadzor in upravljanje sistemov v realnem času, skupaj s preventivno diagnostiko, ob pomoči umetne inteligence. Pri tem naj omenim vedno močnejšo uporabo mobilnih komunikacijskih tehnologij pete generacije (5G), ki omogočajo množično uporabo brezžično omreženih naprav, kot so vodomeri, kalorimetri ter različni senzorji in aktuatorji (oboje so posredniki med fizičnim okoljem in elektronskim sistemom),« izpostavlja Kokošar.

3 Nov trend iz Skandinavije

»V razvoju novih tehnologij za obdelavo vode (pitna, odpadna, tehnološka in druge vode) se vse močnejše uveljavljajo različne membranske tehnologije,« nadaljuje Kokošar. Gre za fizikalno-kemijsko tehniko ločevanja, pri katerem se surova voda prepušča skozi površino membrane.

»Pri racionalizaciji stroškov poslovanja podjetja uvajajo tudi samooskrbo s tehnološko, procesno in sanitarno vodo. Iz Skandinavije pa prihaja trend, da se povečujejo zahteve glede terciarnega čiščenja oziroma odstranjevanja fosforja iz odpadne vode,« dodaja Nuša Pavlinjek Slavinec iz skupine Roto, ki se v osnovi ukvarja s proizvodnjo izdelkov iz plastičnih mas. Med njimi so tudi čistilne naprave in rezervoarji, podjetje Ekoling iz njihove skupine pa ponuja še več rešitev za čistejšo vodo.

Foto: Shutterstock

4 Primeri samooskrbe in prihrankov

»Podjetja imajo ogromne in zadostne zbiralne površine na strehah, parkiriščih in manipulativnih površinah, kjer se lahko zbere dovolj vode za samooskrbo. Za distribucijo čiste in odpadne vode v Sloveniji porabimo toliko energije, da bi lahko investicijo v samooskrbo povrnili v sedmih letih,« prednost izpostavi Pavlinjek Slavinčeva in poda tudi nekaj primerov iz prakse.

- a. Čistilno napravo za čiščenje industrijskih odpadnih voda Ekofloat so vgradili v avstrijskem podjetju, ki reciklira plastično embalažo. Podjetje za reciklažo plastike porabi 320 m³ vode na dan.

Dejstva:

- ★ Tristo kubikov vode se z napravo reciklira, pri tem pa se **prihrani predvidoma 300 evrov na dan**.
  - ★ Investicija se bo s stroški vzdrževanja **povrnila v treh letih** obratovanja.
- b. Pripravljajo tudi čistilno napravo za največjo tovarno v Avstriji, ki se ukvarja s pripravo hrane za male živali. Pri tem procesu bomo

prečistili vodo, ki nastaja pri različnih proizvodnih procesih, v proizvodnji hrane za male živali.

Dejstvo:

- ★ Namesto pitne vode bodo lahko uporabili reciklirano vodo. To bo na dan zmanjšalo porabo za **800 litrov pitne vode**.

c. V največji mlekarni v Nemčiji vgrajujejo industrijsko čistilno napravo. Voda je onesnažena z maščobami in suspendiranimi snovmi. Takšna voda ne sme odtekati v komunalno čistilno napravo, saj onemogoča razvoj aktivne biomase in ustrezno delovanje biološkega dela. Dejstva:

- ★ Z vgradnjo slovenskega Ekofloata, ki ga proizvajajo, in z recikliranjem vode bo ta mlekarna **privarčevala 80 % pitne vode**.
- ★ Z vgradnjo industrijske čistilne naprave, katere zmogljivost je 180 m³/h, se bo vsebnost ključnih parametrov na vtoku v kanal **zmanjšala do 90 %**. S tem bo **strošek oddaje onesnažene vode** komunalnemu podjetju bistveno manjši.
- ★ **Sama investicija bo povrnjena v petih letih**.

Kako krožno je vaše poslovanje?

Naredite korak bližje trajnostni embalaži z našimi meritvami krožnega oblikovanja.

Začnite cikel in ocenite krožnost vaše embalaže.

Odkrijte več na www.dssmith.com

MICHAL ZAWISTOWSKI, DS SMITH SLOVENIJA: »NAŠE EMBALAŽNE REŠITVE SO VELIKO VEČ KOT LE KARTONSKE ŠKATLE«

Podjetje DS Smith Slovenija vodi na področju trajnostne embalaže in daje zgled tudi drugim. S svojimi inovativnimi rešitvami, osredotočenostjo na krožno gospodarstvo in predanostjo zmanjševanju vpliva embalaže na okolje pozitivno vplivajo na industrijo in svet. Pogovarjali smo se z generalnim direktorjem Michalom Zawistowskim, ki družbo vodi od pomladi 2022.

EMBALAŽA POSTAJA VSE BOLJ VROČA TEMA, KO GOVORIMO O ZELENEM PREHODU IN KROŽNEM GOSPODARSTVU. PODJETJE DS SMITH JE DOBRO ZAJAHALO VAL TRAJNOSTI. V ČEM SE VAŠE PODJETJE RAZLIKUJE OD DRUGIH EMBALAŽNIH PODJETIJ NA TRGU?

DS Smith Slovenija je vodilni igralec v embalažni industriji in naša velika prednost je predvsem dejstvo, da dajemo resnično velik poudarek trajnosti in inovativnosti. Naše osnovno vodilo so stranke in vse moči in znanje usmerjamo v to, da jim lahko v vsakem trenutku zagotavljamo in zagotovimo visokokakovostne, maksimalno optimizirane, trajnostne rešitve za pakiranje, ki ne le, da njihove izdelke ščitijo, temveč tudi zmanjšajo količino odpadkov in bistveno zmanjšujejo vpliv na okolje. Naša embalaža je izdelana iz valovitega kartona, ki je sestavljen iz papirja iz recikliranih celuloznih vlaken ter lepila na škrobni osnovi. To pomeni, da jo je mogoče v celoti reciklirati, vsi materiali so biorazgradljivi, embalažne rešitve pa so povsem prilagojene izdelkom, ki so v njih pakirani. Ker gre ob koncu življenjske dobe naša

embalaža v ponovno reciklažo, to pomeni tudi minimalne količine odpadkov in s tem varovanje okolja. Kartonska embalaža je vsestransko uporabna in en izmed naših ambicioznih ciljev je, da s papirnimi rešitvami zamenjamo čim večje število kosov plastične embalaže. Pri tem smo zelo uspešni: npr. na področju zamenjave stiropornih insertov. Naše kartonske alternative produkte ščitijo povsem enako ali celo bolje, pri tem pa se ob zmanjšanju očitnega vpliva na okolje zmanjšujejo tudi stroški skladiščenja in transporta. Kartonski inserti se k strankam namreč dobavijo v obliki izrezanih kartonskih plošč in svojo tridimenzionalno obliko dobijo šele tam – s pregibanjem in sestavljanjem.

V VAŠEM PODJETJU UPORABLJATE POSEBNO ORODJE, S KATERIM LAHKO IZMERITE IZBOLJŠANJE TRAJNOSTI SVOJE EMBALAŽE. BISTVO PREHODA NA EMBALAŽO IZ KARTONA TER PRILAGODITEV IN OPTIMIZACIJ EMBALAŽE JE NAMREČ RAVNO V MANJŠANJU VPLIVA NA OKOLJE.

V sodelovanju s fundacijo Ellen MacArthur smo razvili inovativno in napredno orodje, ki ga imenuje-

Foto: Jaka Cegljar

Michal Zawistowski, generalni direktor DS Smith Slovenija

mo meritev krožnega oblikovanja. Omogoča nam, da pri procesu oblikovanja embalaže primerjamo okoljske lastnosti različnih embalažnih rešitev in ustvarjamo bolj krožno embalažo. Podjetjem tako pomagamo zmanjšati količino odpadkov in onesnaževanje, ohraniti izdelke in materiale v uporabi dlje časa in obnavljati naravne sisteme. Našo trajnostno uspešnost merimo z vrsto krožnih meritev, vključno s količino reciklirane vsebine, uporabljene v naši embalaži, zmanjša-

njem količine odpadne embalaže ali npr. z optimizacijo in številom rešitev ob koncu življenjske dobe, ki so na voljo za našo embalažo. Z nenehnim izboljševanjem teh meritev želimo skleniti krog odpadne embalaže in s tem ustvariti krožno gospodarstvo. Naše embalažne rešitve so veliko več kot le kartonske škatle.

ZDI SE, DA SE ŠELE V ZADNJEM ČASU DOBRO ZAVEDAMO, KAKO POMEMBNE SO PROŽNE IN ODPORNE DOBAVNE VERIGE. KAKŠNO VLOGO V DOBAVNI VERIGI IGRA EMBALAŽA IN KAJ DOBRA IN OPTIMIZIRANA EMBALAŽA POMENI ZA STRANKE?

Res je, naše optimizirane rešitve za pakiranje ne izboljšujejo le trajnosti, temveč tudi povečujejo odpornost dobavnih verig naših strank. Naša embalaža je zasnovana za zaščito izdelkov med prevozom, zmanjšanje poškodb in izboljšanje učinkovitosti, kar ima za posledico manj odpadkov, nižje stroške in izboljšano zadovoljstvo strank. Pred kratkim smo v podjetju DS Smith izvedli raziskavo, kakšnim pospeškom so med prevozom izpostavljeni izdelki. V pakete smo namestili posebne merilce pospeška. V raziskavi smo odkrili, da nekateri paketi med potjo zabeležijo gravitacijske sile, ki so podobne kot pri motorističnih dirkah ali iz-

strelitvah raket. Samo v božično-novoletnem času je neustrezna embalaža prodajalcem in proizvajalcem zaradi vračil poškodovanih izdelkov povzročila za vrtoglavih 18,1 milijarde evrov škode.

KAJ PA SPLETNO POSLOVANJE? MED PANDEMIJO SO SE NAKUPOVALNE NAVADE NAMREČ MOČNO SPREMENILE, VELIKO NAKUPOV PO NOVEM OPRAVIMO KAR IZ DOMAČEGA NASLANJAČA. JE PANDEMIJA MOČNO VPLIVALA TUDI NA VAŠ POSEL?

Drži – pandemija je spremenila nakupne navade in to smo občutili tudi v našem podjetju. Povpraševanje po embalaži za e-poslovanje se je močno povečalo, kar je dalo dodaten zagon tudi našemu oddelku razvoja. Embalaža za e-poslovanje je zelo specifična. Biti mora prilagodljiva in primerna za najrazličnejše izdelke, hkrati pa tudi zelo odporna proti poškodbam. Pomemben je tudi element ponovne uporabe, saj lahko v naših embalažnih rešitvah končni kupci blago po potrebi tudi vračajo prodajalcu. Naše inovativne kartonske ovojnice za e-poslovanje prenesejo večkratno uporabo, so vizualno drugačne in zelo privlačne, različnih dimenzij in predvsem zelo trpežne. Želimo si, da bi vzbudile zanimanje spletnih trgovcev, ki zdaj svoje blago kupcem vse prepogosto pošiljajo v plastičnih

ovojih ali v neustreznih in močno prevelikih škatlah.

PRIHAJATE IZ POLJSKE, V SLOVENIJI PA STE V VLOGI GENERALNEGA DIREKTORJA DS SMITH OD POMLADI 2022. KAKO STE DOŽIVELI NAŠO DRŽAVO, KJE VIDITE PREDNOSTI IN SLABOSTI, MORDA KULTURNE RAZLIKE IN KAKŠEN JE VAŠ POGLED V PRIHODNOST?

Zelo uživam v vsakem dnevu, preživetem v Sloveniji. Ne morem si predstavljati boljšega kraja za življenje za nekoga, ki ima gore tako rad kot jaz. Sončni vzhod nad Krvavcem, ki ga občudujem vsako jutro, ko vozim otroke v šolo, je naravnost spektakularen. V primerjavi s Poljsko Slovenija ponuja veliko čistejši zrak, boljše kulturo na cestah in zagotovo najboljše burgerje z majonezo s tartufi v Ljubljani (smeh). Prav enkratno je tudi videti toliko ljudi, ki aktivno preživljajo prosti čas na prostem, tečejo, nordijsko hodijo, se sprehajajo s svojimi psi ali preprosto uživajo v naravi. Ko sem opazoval, kako se je moja slovenska ekipa odzvala, ko je gospodarstvo začelo upadati, bi to lahko opisal le z eno besedo: odpornost. To je tudi tista lastnost, ki bi jo iz moje izkušnje v Sloveniji lahko predal svojim rojakom in zaradi česar sem prepričan, da bomo iz vsake krize izšli nepoškodovani.

KAJ PRINAŠA NOVA ROBOTSKA EPOHA?

Robotizacija celotnih linij, robotski vid, izjemno razmerje med življenjsko dobo in časom povrnitve investicije ...

Maja Virant

a račun povečanih stroškov dela se povečuje ekonomska upravičenost investicije v avtomatizacijo in robotizacijo, pravi Renato Pahor, direktor podjetja Virs:

1 Hit: Robotizacija celotnih linij

»Podjetja se torej vse lažje in hitreje odločajo svoje procese robotizirati. To čutimo tudi mi, saj povpraševanje po njih narašča.«

Opažajo, da narašča stopnja avtonomnosti robotskih aplikacij. To pomeni, da se investitorji ne odločajo avtomatizirati in robotizirati zgolj ene operacije, temveč celotno proizvodno linijo. Tako potrebujejo zelo malo človeške asistencije oziroma upravljanja, pravi Pahor.

2 Novo obdobje: razvoj robotskega vida

Z razvojem robotskega vida se bo potencial avtomatizacije bistveno povečal, meni Bojan Ivanc, glavni ekonomist pri GZS: »Tega obdobja se lahko veselimo, saj že nekaj časa primanjkuje zaposlenih za enostavna dela v predelovalnih dejavnosti.

Podjetje Virs je denimo specializirano za implementacijo varilnih robotov in v tej proizvodnji se že nekaj let kaže trend zamenjave človeka z robotom, opaža Pahor.

3 3x daljša življenjska doba od povrnitve investicije

Z naraščanjem stroškov dela torej roboti postajajo vse bolj konkurenčni človeku, pravi Renato Pahor. »Poleg tega so zanesljivi, v precejšnji meri univerzalni in lahko delajo neprekinjeno.« Po izračunih podjetja Virs se investicija v varilnega robota povrne v treh do štirih letih, njegova življenjska doba pa je vsaj trikrat daljša.

Stroškovno je razmerje med zaposlenim in robotom odvisno predvsem od izdelka, ki ga robot potencialno soustvarja, oziroma dodane vrednosti, ki nastane v podjetju na povsem konkretni proizvodni liniji, pravi Ivanc: »Konkurenčna prednost pomembnih slovenskih proizvodnih podjetij, ki so uspešna, je lastna skrb za vzdrževanje robotov oziroma avtomatizacije.« S tem jim odpade pomemben strošek, prav tako lahko okvare hitro odpravijo.

4 Z roboti več visoko izobraženih

Vedno bolj popularni so tudi sodelujoči ali kolaborativni roboti, ki lahko delajo v istem okolju skupaj s človekom, kjer mu olajšajo delo, dodaja Pahor. Po drugi strani pa robote upravljajo ljudje, zato lahko pričakujemo povečanje povpraševanja tudi po visoko izobraženi in visoko kvalificirani delovni sili, ki jih bo upravljala, še en vidik izpostavlja Nika Rakonjac, vodja marketinga pri MojeDelo.com.

PLUSI IN MINUSI

Prednosti robotov:

- ✓ so natančni,
- ✓ lahko delajo v zdravju škodljivem okolju,
- ✓ lahko delajo neprekinjeno,
- povečujejo kakovost dela,
- ✓ njihova ponovljivost je izjemno visoka,
- ✓ so zelo produktivni.

Opomba: prednosti je naštel Renato Pahor.

Slabosti robotov:

- ✗ morebitna pomanjkljiva podpora pri servisu ali
- ✗ zamuda pri rezervnih delih.

Opomba: slabosti je naštel Bojan Ivanc.

EDINSTVENI OKUS ILLY ZA VAŠO PISARNO

Odlična kava spodbuja dobro počutje, ustvarjalnost in učinkovitost, zato je illy je za potrebe sodobne pisarne zasnoval kavni aparat SMART10 in kapsule MPS, s pomočjo katerih lahko enostavno pripravite izvrsten espresso za svoje sodelavce in goste.

LETO MEJNIKOV ZA SCHWARZMANN: 30-LETNICA USTANOVITVE IN OTVORITEV HANGARJA V BERLINU

Oktobra 2022 so naročniku predali njihov največji projekt doslej. Dvoladijski hangar s skupno površino 9.936 m² na berlinskem letališču je namenjen hkratnemu servisiranju kar štirih letal Airbus A320.

Zaradi velikosti in kratkih rokov sta bili na preizkusu usklajenost in prilagodljivost vseh členov v naši verigi procesov, zato si pohvale ob uspešni izvedbi projekta zasluži celotna ekipa Schwarzmann. (Direktor Boštjan Bevec)

Slovensko podjetje Schwarzmann, d. o. o. pod lastno blagovno znamko od leta 1993 projektira, izdeluje in postavlja montažne objekte z jekleno konstrukcijo.

»Z LASTNIM RAZVOJEM OD ENOSTAVNIH KONSTRUKCIJ DO LETALSKIH HANGARJEV«

Brata Jožef in Tomaž Schwarzmann sta podjetje za proizvodnjo rastlinjakov ustanovila leta 1993 v domači garaži. Posel je kmalu prerasel domačo delavnico in najete prostore, zato se je v 2000 podjetje preselilo v lastne prostore v Polhovem Gradcu. Po letu 2005 so zaradi

povpraševanja po šotorskih objektih preusmerili proizvodni program iz kmetijstva v industrijo. Lasten razvoj jim je omogočil vstop v zahtevnejše segmente in trge Zahodne Evrope, nominirani so bili tudi za priznanje gazela osrednje Slovenije 2019. Danes se lahko pohvalijo z več kot 2100 izvedenimi objekti.

Po letih hitre rasti so postali del Kompetenčnega centra za design management, kjer znotraj partnerstva delijo izkušnje in dobre prakse ter pridobivajo nova znanja na področju dizajna/načrtovanja. V Schwarzmannu je pred desetletjem prevladoval inženirski pristop, kjer so v ospredje postavljali kakovost izdelka. S podporo vodstva pa je sledila organizacijska preobrazba in reorganiziranje, zato so danes pristop nadgradili še s poudarkom na kupčevi izkušnji in optimizaciji procesov. Od trženja izdelkov – šotorskih in montažnih hal – so prešli na ponudbo celostne storitve: projekt od načrta do izvedbe

(Andreja Susič, marketing).

V 2019 so razvili nov tip objekta, Schwarzmann X®, hibridni objekt, ki poleg videza ravne strehe združuje prednosti šotorskih in izoliranih hal. Kupci so ponujeno rešitev dobro sprejeli; od lansiranja so postavili že 62 objektov tega tipa. Zaradi prilagodljivosti namenu in zasnovi po meri so objekti Schwarzmann prisotni v vseh panogah – od industrije in trgovine do gospodarjenja z odpadki in letalstva. Ekipo 130 strokovnjakov povezuje skupen cilj iskanja rešitev za prostorske potrebe rastočih podjetij, kupcem pa zagotavljajo celostno vodenje projekta od ideje do izvedbe, v dogovorjenem roku in po dogovorjeni ceni (Boštjan Bevec). Tudi leto 2022 je podjetju prineslo odlične rezultate z 18 milijoni evrov ustvarjenih prihodkov. Novi referenčni objekti pa predstavljajo dobro popotnico za nadaljnjo rast in realizacijo večjih projektov v prihodnosti.

V 3 LETIH VEČ TISOČ PODJETIJ V SOUPORABO VOZIL

Kako naj podjetja prilagodijo svoj vozni park in navade mobilnosti? S souporabo vozil lahko podjetja prihranijo tudi do 50 odstotkov.

Nina Simič

N

a področju mobilnosti lahko podjetja naredijo veliko.

Lahko:

» prilagodijo svoj vozni park realnim potrebam in povečajo izkoristek uporabe vozil,

» omogočijo lahko več dela od doma in s tem zmanjšajo mobilnost svojih zaposlenih,
» zmanjšajo količino in dolžino službenih poti ter več sestankov opravijo prek spleta in podobno. Tovrstne trende je zelo spodbudilo že obdobje epidemije. Prihajajo pa tudi nove regulative, ki bodo to še pospešile.

Matej Čer, soustanovitelj in prokurist podjetja Avantcar, na globalni ravni pričakuje dva močna vpliva oziroma trenda pri vedenju podjetij na področju mobilnosti – zunanje in notranje:

1 Zunanji vpliv, ki vodi v tranzicijo k zeleni mobilnosti.

Zahteve po izpolnjevanju zavez, povezanih s trajnostjo in odnosom do okolja (ESG – okoljska, družbena in upravljalna načela) podjetja usmerjajo k temu, da se vedejo bolj trajnostno. O tem začenjajo tudi poročati. Primorana bodo slediti temu trendu, da bodo lahko med drugim

**Je vaše
podjetje že
samooskrbno
z vodo?**

www.rotoECO.eu

po konkurenčnih pogojih dostopala do finančnih virov, sodelovala na natečajih, sklepala poslovne odnose in podobno. Na drugi strani pa bo poleg omenjenih pozitivnih poslovnih vzgibov prisoten tudi pritisk za tovrsten prehod v obliki raznih kazni, davkov ali drugačnih regulacij.

2 Notranji vpliv, ki omogoča ustvarjanje večjih prihrankov pri mobilnosti.

Z digitalizacijo se je povečala preglednost potreb in vedenja uporabnikov (voznikov, podjetij). Ustvarile so se priložnosti za boljšo izrabo sredstev (vozil). Z vse hitrejšim uveljavljanjem storitev v okviru najemniške mobilnosti, kot so javna souporaba (car sharing), interna souporaba za podjetja (corporate car sharing), dnevni ali dolgoročnejši najem vozil, lahko podjetja stroškovno, časovno in vsebinsko optimalno, glede na dejanske potrebe, kombinirajo različne storitve in tako tudi najgospodarneje ravnajo s svojo mobilnostjo.

V svetu in tudi že v Sloveniji vse več podjetij aktivno kombinira omenjene nove možnosti in dosega prihranke, ki pred vpeljavo digitalizacije in pametnih, povezanih, sredstev niso bili mogoči. Ne gre za iskanje cenejših ponudb, ampak za učinkovitejšo in bolj osmišljeno izrabo vozil, ki jo omogoča integrirana ponudba storitev.

Med drugim so med uporabniki že večje banke in tehnološka podjetja. Vse pogosteje pa temu trendu sledijo manjša podjetja, ne glede na panogo, v kateri poslujejo. Stroške mobilnosti lahko tako znižajo tudi do 50 odstotkov, ne da bi pri tem izgubili udobje ali bi jih to oviralo pri doseganju ciljev.

Ker je veliko vozil v okviru najemniške mobilnosti električnih, podjetja s tem avtomatsko skrbijo tudi za trajnostni vidik njihovega delovanja. Doda-

tne prednosti, ki jih prinaša digitalizacija mobilnosti, so tudi poenostavitev razpolaganja z vozilom, razbremenitev resursov in večja transparentnost.

SLOVENIJA JE MED PRVIMI V SOUPORABI VOZIL!

»V Sloveniji je souporaba vozil (car sharing) zelo dobro razvita in sprejeta, včasih celo bolj kot v na papirju razvitejšem Zahodu. Smo ena redkih držav, če ne celo edina v svetovnem merilu, kjer je souporaba prisotna v celotni družbeni vertikali. Vozila souporablja tako posamezniki kot podjetja, občine in različna ministrstva,« poudarja Čer.

»Podjetja lahko spodbujajo tudi zaposlene, da storitev souporabe vozil uporabljajo pri prevozu na delovno mesto. Cilj je, da vozila uporabljajo tako podjetja kot posamezniki; med delovnim dnevom vozila uporabljajo podjetja v službene namene, po službi in med vikendom pa jih potrebujejo posamezniki za zasebne namene. Tako kombiniran model souporabe vozil omogoča višjo izkoriščenost vozil, kar je eden od pogojev za dolgoročno vzdržnost za ponudnike, ki tovrstne oblike mobilnosti razvijajo in omogočajo,« še pojasnjuje.

Glede na to, da danes v Sloveniji vozila souporablja skoraj 500 podjetij, v Avtancarju pričakujejo, da bo v treh letih to storitev skladno s trendom uporabljalo že več tisoč podjetij.

»V kratkem bodo podjetja lahko uporabljala tudi digitalizirano obliko dnevnih in daljših najemov. To pomeni, da bo prek aplikacije na voljo širok nabor vozil različnih razredov, velikosti in pogonov, do katerih bodo lahko uporabniki na izbrani lokaciji dostopali kadarkoli. S tem ne bodo odvisni od delovnega časa poslovalnic za najem vozila, saj aplikacija obenem omogoča identifikacijo, ključ in plačilo uporabnika,« skorajšnjo prihodnost napoveduje Matej Čer.

TOSHIBA

SHRM

SUPER HEAT RECOVERY MULTI
ADVANCE

Najnovejša serija naprav **SHRM Advance** predstavlja vrhunsko rešitev za hlajenje in ogrevanje prostorov ter ogrevanje sanitarne vode v vseh poslovnih objektih.

Učinkovito, prilagodljivo, 100% TOSHIBA.

energo **plus**®

Zastopstva, prodaja in servis za klimatizacijo

www.energoplus.si

"Skrbimo za vaše udobje že več kot 30 let!"

Nakit s podpisom Malalan ima svoj čar, ki ga mnogi povezujejo z bogato družinsko tradicijo. Draguljarski mojstri pod oblikovalsko taktirko Petra in Tjaše Malalan vaše sanje kujejo v večnost s skulpturami, ki začnejo tradicijo družinskega nakita ali pa obogatijo šatuljico, ki že več rodov prehaja iz rok v roke.

MALALAN

Vaše sanje kujejo v večnost.

malalan.si